

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

Dani Ivana Antunovića

**BROJ
718**

Subotica, 20. siječnja 2017. Cijena 50 dinara

**Snijeg čuva
krušno zrno**

**Konferencija:
Susjedi i manjine**

**Iz kuta
hrvatskih udruga**

**INTERVJU
Ivan Perčić**

**Teško do
cjelovite slike**

SADRŽAJ

TEMA

16-17

Zaleđeni Dunav prijeti, ali daleko je 1956. godina

MOĆNA, RAZORNA RIJEKA

RAZGOVOR POVODOM

19

Ivan Ušumović, direktor NIU *Hrvatska riječ*

SLUŠATI PULS ČITATELJA

REPORTAŽA

26-27

S monoštorskim ribičima na zaleđenim vodama

LEDENA PUSTOLOVINA

KULTURA

33

Zimsko spremanje u Antinu

**USPJEŠNO PREDSTAVLJANJE
HRVATA IZ BAČKE**

CRKVA

34-35

Okrugli stol *Bog i djeca Abrahamova*

VOLJETI I BOGA I LJUDE!

SPORT

51

Sigmund Ziggy Bogdan, vaterpolo trener

**VATERPOLO JE JOŠ UVIJEK U FAZI
RAZVOJA**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić, Martin Bačić, Josip Stantić, Ladislav
Suknović, Petar Pifat, Antun Borovac, Andrej
Španović, Josip Dumenžić, Thomas Šujić**DIREKTOR**Ivan Ušumović
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs**GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:**

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK**GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

LEKTORI:Jelena Dulić Bako
Zlatko Romić**REDAKCIJA:**Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hreka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)**ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:**

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:Thomas Šujić (tehnički urednik)
(tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica)
(jademi@hrvatskarijec.rs)**FOTOGRAFIJE:**

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)**KOMERCIJALISTICA:**

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;
++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** *Sajnos* doo Novi SadList je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Nezainteresiranost medija

Prošloga tjedna održana je u Beogradu konferencija o položaju nacionalnih manjina i bilateralnim odnosima Republike Srbije sa susjednim državama koje su članice Europske unije i koje su matične države nacionalnih manjina koje žive u Srbiji, a to su Bugarska, Hrvatska, Mađarska i Rumunjska. Konferenciju je organizirao Forum za etničke odnose iz Beograda koji je ponudio i nacrt analize politike Srbije prema nacionalnim manjinama čije su matične države susjedi Srbije i istovremeno su i članice EU. Ovoj

analizi moglo bi se uputiti dosta primjedbi kako glede sadržaja i ocjena koje se iznose tako i gomile grešaka, no u svakom slučaju učinio se pokušaj da se o ovome pitanju govori i da se ono analizira na stručan način iz kuta izabраних stručnjaka. Također na raspravu su pozvani i predstavnici nacionalnih manjina o kojima je riječ da i oni progovore o ovoj temi.

Dalo bi se za očekivati da ova tema pobudi interes medija s obzirom na to da se radi o temi koja je izuzetno aktualna zbog procesa europske integracije naše zemlje. Na primjer, ovoga tjedna je aktualna vijest da su Bugarska i Hrvatska i formalno dale suglasnost za otvaranje Poglavlja 26 u pregovorima sa Srbijom, a kao što znamo, ova je tema bila jedno vrijeme udarna vijest svih medija. Međutim, ako o ovome skupu (koji se održao 13. siječnja) pokušate pročitati nešto u srpskim medijima nećete pronaći ništa, kao niti o mnogim drugim skupovima na kojima se razgovara o manjinskim politikama, položaju nacionalnih manjina i odnosima sa susjedima. Pogotovu ćete rijetko čuti ili vidjeti izjavu nekoga predstavnika nacionalnih manjina iako je o njima riječ.

Kao da je novinarima (i njihovim urednicima) kada su ove teme u pitanju jedino zanimljivo uzeti izjave najviših lidera (ne rijetko prilično ratoborne) i s time završiti stvar. A izjave tipa »vidite kakvi su Oni« ili »vidite što nam to rade« koje se prenose bez ikakvog novinarskog interesiranja da se sazna i pokuša objasniti iz različitih kutova (na primjer i iz manjinskog) o čemu se tu u stvari radi, uspijevaju potaknuti samo osjećaje neprijateljstva prema onima »koji nam to rade«. Kada bi se pokušalo barem kao prvo saslušati a zatim i prenijeti različita gledišta o ovome, kao i drugim važnim pitanjima koji se tiču etničkih odnosa i manjinskih tema, bilo bi pretpostavljam i manje pukih fraza o multikulturalnom društvu, najvišim europskim standardima i ljudskim pravima. Šteta, što se nije iskoristila ova prilika da se većinska publika informira o ovoj temi i onda kada u toj vijesti nema nikakvog konflikta. Jer to je realnost premda bi, ako bi se samo oslanjali na medije, mogli pomisliti da ovdje na ovim prostorima osim sukoba ne postoji ništa drugo i da je svatko sa svakime u permanentnome ratu.

J. D.

OBILJEŽENA 25. OBLJETNICA MEĐUNARODNOG PRIZNANJA RH

Nemjerljiv doprinos branitelja

Prije 25 godina, 15. siječnja 1992., hrvatsku neovisnost priznale su tadašnje članice Europske unije, a Njemačka, koja je uz Vatikan odigrala ključnu ulogu u tom procesu, taj je dan uspostavila i diplomatske odnose s Republikom Hrvatskom. Tog dana kada je Hrvatska postala međunarodno priznata država, Domovinski rat je bio u jeku, a gotovo trećina zemlje pod okupacijom tadašnje JNA i srpskih paravojski postrojba. Obljetnica je obilježena prošle nedjelje nizom događaja.

U povodu međunarodnog priznanja Hrvatske na Oltaru domovine na Medvedgradu vijence su položili predsjednik Vlade **Andrej Plenković**, izaslanica predsjednika Hrvatskog sabora **Ines Strenja Linić**, a vijenac je položilo i izaslanstvo Grada Zagreba, predvođeno gradonačelnikom **Milanom Bandićem**. Premijer Plenković

položio je vijence i na Mirogoju, kod Zida boli, Središnjeg križa te na grob **Franje Tuđmana**. U zagrebačkoj katedrali održana je misa zahvalnica koju je predvodio zagrebački nadbiskup kardinal **Josip Bozanić**. Nakon toga je na Trgu bana Jelačića održan svečani koncert *Moja domovina*, a navečer je u dvorani Vatroslava Lisinskog u Zagrebu održana svečana akademija i koncert, gdje su bili nazočni predsjednici Vlade i Sabora, te predsjednica države, ministri iz Vlade, predsjednik Ustavnog suda, pojedini bivši članovi Vlade nacionalnog jedinstva, crveni vjerodostojnici i predstavnici braniteljskih udruga.

GLAVNI ARGUMENT - ISTINA

Izvođenjem himne i minutom šutnje počela je u ponedjeljak svečana sjednica Sabora u povodu obilježavanja 25. obljetnice međunarodnog priznanja

Republike Hrvatske. Na sjednici su govore održali predsjednica Republike Hrvatske **Kolinda Grabar-Kitarović**, premijer **Andrej Plenković**, predsjednik Sabora **Božo Petrov** i predsjednik Europskog vijeća **Donald Tusk**.

Plenković je rekao da se 25 godina poslije, hrvatski građani prisjećaju tih dana kada su se borili u posebno teškim uvjetima i podnijeli iznimnu žrtvu.

»U jeku nametnutog rata i velikosrpske Miloševićeve agresije, branitelji su za samostalnost Hrvatske dali nemjerljiv doprinos i požrtvornost. Izgubljeni su nevini životi, naših ljudi protjerani su iz domova«, rekao je Plenković, dodajući da je u tim danima ključno bilo jedinstvo hrvatskog naroda, a naglasio je i državničku politiku prvog predsjednika Hrvatske Franje Tuđmana te hrvatsku diplomaciju koja je uvjerila međunarodnu zajednicu u važnost priznanja RH.

»Glavni argument tada bila je istina«, rekao je Plenković.

Zahvalio je braniteljima i njihovim obiteljima, Franji Tuđmanu, čije je liderstvo, kako je rekao, utkano u temelje Hrvatske, te Vatikanu, Njemačkoj, Austriji, Italiji i svim državama koje su dale doprinos međunarodnom priznanju Hrvatske. Ustvrdio je kako je pitanje nestalih još i danas jedno od najboljih u Hrvatskoj.

Petrov se također zahvalio Svetoj stolici i mnogim drugim državama koje su kasnije dale obol te je istaknuo ulogu Franje Tuđmana te iseljeničtva kao iznimno važnu.

»Ne zaboravimo da je Hrvatska stekla priznanje za vrijeme Domovinskog rata, kada je trećina zemlje bila okupirana. Žrtve Vukovara, Škabrnje, Petrinje i drugih mjesta neka nam zauvijek budu u sjećanju«, rekao je Petrov i naglasio kako su devedesete podsjetnik da ništa

nije nemoguće kada se odluči djelovati za zajednički cilj.

IZGRADNJA MODERNE EUROPSKE DRŽAVE

Tusk se nazočnima obratio na hrvatskom jeziku. »Nitko Hrvatsku povijest ne može razumjeti bolje od Poljaka, kao što ni poljsku povijest nitko ne može razumjeti bolje od Hrvata«,

rekao je Tusk, čije je citiranje stihova budnice Još *Hrvatska ni propala dok mi živimo* dočekano pljeskom.

»Znam koliko vam znači vaša neovisnost, platili ste visoku cijenu. Europa i Ujedinjeni narodi priznali su vašu neovisnost vjerujući da će Hrvatska postati dijelom političke zajednice za koju su sloboda, mir, poštovanje prema drugima te poštovanje

međunarodnih propisa istinski prioritet. I niste nas iznevjerili. Dobro ste iskoristili zadnjih 25 godina. Zaštitili ste svoj narod od mržnje i započeli izgradnju moderne europske države«, rekao je Tusk, koji je na kraju citirao i stihove *Lijepe naše*.

Govor je održala i predsjednica Hrvatske Grabar-Kitarović.

»Hrvatski narod priznanjem je postao ono što je civilizacijski

i kulturno uvijek bio – narod dostojan samostalne i neovisne države, narod koji će i u budućnosti u potpunoj slobodi izražavati identitet i ostvarivati političke interese u međunarodnom životu«, rekla je predsjednica i dodala da hrvatski narod više neće nikad živjeti u tvorevinama u kojima ne bi bio suveren.

»Ostvarili smo sve svoje strateške ciljeve«, naglasila je Kolinda Grabar-Kitarović upozoravajući na širenje defetizma i optužujući »razne emisare« da etiketiraju Hrvatsku i hrvatski narod.

Zahvalila se braniteljima koji su u časnom Domovinskom ratu obranili Hrvatsku te Franji Tuđmanu koji je, kako je rekla, politikom pomirbe uspješno izgradio nacionalno jedinstvo.

»Posebno je bio važan doprinos hrvatskog iseljeništva, a veliko značenje imalo je i duhovno i humanitarno djelovanje svih vjerskih zajednica. Bilo je to vrijeme kada u svijetu nismo imali mnogo prijatelja. Utoliko je prijateljstvo onih malobrojnih bilo tim dragocjenije«, rekla je predsjednica.

Z. S.

Suglasnost za otvaranje Poglavlja 26

Ministrica bez portfelja u Vladi Republike Srbije zadužena za europske integracije **Jadranka Joksimović** potvrdila je da su predstavnici Hrvatske i Bugarske 17. siječnja u Bruxellesu dali suglasnost za otvaranje Poglavlja 26 u pregovorima Europske unije sa Srbijom.

Joksimović je u izjavi za agenciju *Tanjug* objasnila da je na sastanku Komiteta za proširenje i za zemlje u procesu pregovora o pridruživanju Vijeća EU (COELA) dana suglasnost za pregovaračku poziciju za pomenuto poglavlje, uz očekivanje da će se do kraja tjedna ova tema naći i na Komitetu stalnih predstavnika vlada država članica EU (COREPER). Prema njenim riječima, na COREPER-u se usvaja zajednička pregovaračka pozicija, dok se na međuvladinoj konferenciji Srbije i EU, čiji se datum dogovara naknadno, poglavlje i otvara. Joksimović je navela kako očekuje da će se međuvladina konferencija održati krajem veljače ili početkom ožujka. Također, kako je dodala, Srbija je Europskoj komisiji poslala i pregovaračke pozicije za poglavlja 20 (industrijska politika i poduzetništvo) i 29 (carinska unija). Ona je ocijenila da će Srbija biti spremna za otvaranje tri poglavlja na prvoj sljedećoj međuvladinoj konferenciji.

Kultura najbrže ruši barijere

Pokrajinski tajnik za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama **Miroslav Štatkić** sa suradnicima sastao se 16. siječnja s konzulom Republike Hrvatske u Subotici **Mrvojom Ambreušom** i članom Hrvatskog nacionalnog vijeća **Ivanom Karačićem**.

Tema susreta bilo je jačanje veza u domenu kulture između srpskog i hrvatskog naroda. Tajnik Štatkić istaknuo je da upravo kultura najbrže ruši sve barijere.

»Kultura ne priznaje zaključana vrata, a ključ je u direktnoj komunikaciji. Tajništvo ima ideju da pojača kulturnu suradnju u regionu i smatramo da je to jedini pravi put«, rekao je Štatkić. Prema njegovim riječima, moguće je direktno surađivati na svim poljima kulture.

»Kultura u Vojvodini ima jedan specifičan stvaralački oblik s obzirom na multikulturalnost sredine. Na ovom prostoru postoji neka vrsta zbroja svega onoga što se događa u kulturi u svim zemljama u okruženju«, naglasio je Štatkić.

Kako je većina hrvatskih udruženja koja se u Srbiji bave kulturom koncentrirana upravo na području Vojvodine, konzul Ambreuš rekao je da je sustavna komunikacija sa svim razinama vlasti veoma važna.

FINANCIRANJE PROJEKATA NACIONALNIH MANJINA NA DRŽAVNOJ RAZINI

Teško do cjelovite slike

*U Srbiji ne postoji dovoljno transparentan model na osnovu kojega bi se lako stekao cjelovit i kvalitetan uvid u financiranje nacionalnih manjina * Hrvatski model je objedinjeniji i transparentniji te se tako iz Godišnjeg izvješća Savjeta za nacionalne manjine može dobiti cjelovitija slika o stanju »na terenu«*

Pitanje financiranja nacionalnih manjina, a moglo bi se reći i svega drugoga u javnom sektoru, uvijek dođe na isto: financijer (država) kaže da izdvaja dovoljno, a krajnji korisnici smatraju kako su ta sredstva nedovoljna. Međutim, tu postoji još jedan problem, a tiče se, u određenom smislu, i same politike financiranja nacionalnih manjina. Naime, kada je pitanju republička razina (u ovom tekstu se nećemo baviti pokrajinskom/županijskom i lokalnom, iako je do podataka moguće doći), u Srbiji ne postoji dovoljno transparentan model na osnovu kojih bi se lako stekao cjelovit i kvalitetan uvid u to područje.

BEZ POTPUNIH PODATAKA

U nastojanju da saznamo koliko je sredstava u 2016. godini izdvojeno iz republičkog proračuna za nacionalne manjine obratili smo se Uredu za ljudska i manjinska pitanja. U Uredu smo dobili podatke koji se tiču njihove nadležnosti, ali i ne i drugih državnih tijela koja financiraju područja manjinske samouprave. »Kancelarija za ljudska i manjinska prava vrši stručne poslove za potrebe Vlade i nadležnih ministarstava

koji se, između ostalog, odnose i na financiranje djelatnosti nacionalnih vijeća nacionalnih manjina iz proračuna Republike Srbije. Zakonom o proračunu Republike Srbije za 2016. godinu utvrđen je iznos sredstava za financiranje rada nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u iznosu od 245.000.000 dinara. U okviru iste proračunske linije utvrđen je iznos sredstava koji je namijenjen za financiranje aktivnosti socijalnog uključivanja Roma, u visini od 15.000.000, a za praćenje primjene međunarodnih obveza i sprovođenje

Strategije prevencije i zaštite od diskriminacije, utvrđen je iznos u visini od 17.000.000 dinara. Spomenuta sredstva se raspoređuju po natječaju, u skladu s Uredbom o sredstvima za poticanje programa ili nedostajućeg dijela sredstava za financiranje programa od javnog interesa koja realiziraju udruge«, navodi se u pismenom odgovoru iz Kancelarije.

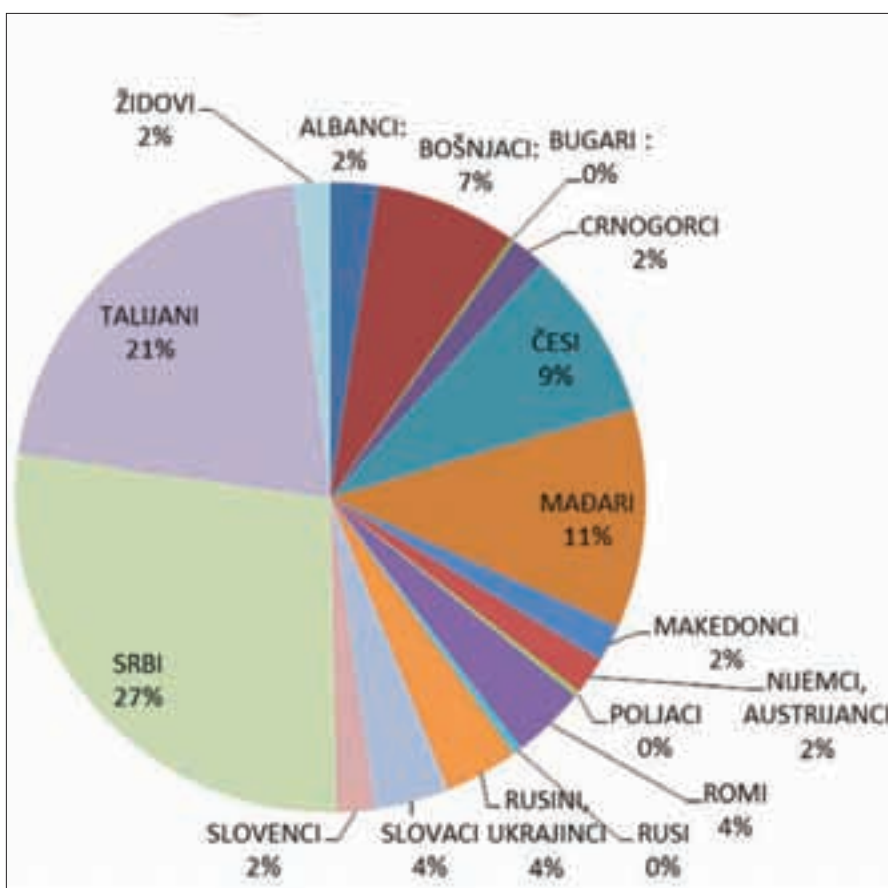
Poznato je da se projekti nacionalnih manjina financiraju i preko natječaja Ministarstva kulture i informiranja. Na naš upit – ima li Kancelarija za ljud-

ska i manjinska prava podatak o tome koliko je ukupno sredstava izdvojeno za projekte nacionalnih manjina na natječajima toga ili možda još nekih drugih ministarstava – dobili smo sljedeći odgovor: »Kancelarija za ljudska i manjinska prava nema potpune podatke u vezi s izdvajanjem sredstava za projekte nacionalnih manjina koje su tijekom 2016. godine izdvajala druga državna tijela.«

NATJEČAJI MINISTARSTVA

Stoga smo odgovor potražili i dobili u Ministarstvu kulture i informiranja. Iako su rezultati natječaja koje ono raspisuje dostupni na njihovoj internetskoj stranici, Ministarstvu smo se obratili i zbog toga što manjine, pored za njih dva »specijalizirana« natječaja, mogu sudjelovati i na drugim natječajima u kojima nacionalna pripadnost ne spada u natječajne kriterije.

Kada su u pitanju rezultati natječaja, u odgovoru Ministarstva stoji kako su u oblasti suvremenog stvaralaštva, pored segmenta natječaja koji se odnosi na kulturne djelatnosti nacionalnih manjina u Republici Srbiji (s 12.450.000 dinara podržano 59 projekata 19 manjina i multikulturalni projekti), predstavnici

Raspodjela sredstava preko Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske

ci manjina mogli su konkurirati i u drugim natječajnim oblastima (scenskom stvaralaštvu i interpretaciji, kinematografiji i audio-vizualnom stvaralaštvu i dr.) gdje je za tri projekta izdvojeno 2.650.000 dinara. U oblasti kulturnog naslijeđa, kako se navodi, podržana su četiri projekta manjina u iznosu od 4.840.000 dinara. U okviru Natječaja za financiranje i sufinanciranje projekata u oblasti prevođenja reprezentativnih djela srpske književnosti u inozemstvu u 2016. godini podržano je 37 projekata iz devet zemalja matica u kojima se govore jezici nacionalnih manjina koje

nacionalne manjine. »U okviru Natječaja za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz oblasti javnog informiranja u 2016. godini podržano je pet projekata koji doprinose podizanju svijesti javnosti o pravima nacionalnih manjina, u ukupnom iznosu od 4.409.600 dinara. U okviru Natječaja za sufinanciranje projekata organiziranja i sudjelovanja na stručnim, znanstvenim i prigodnim skupovima, kao i unapređivanja profesionalnih i etičkih standarda u oblasti javnog informiranja u 2016. godini, sa 1.800.000 dinara podržana je realizacija jednog projekta posvećenog

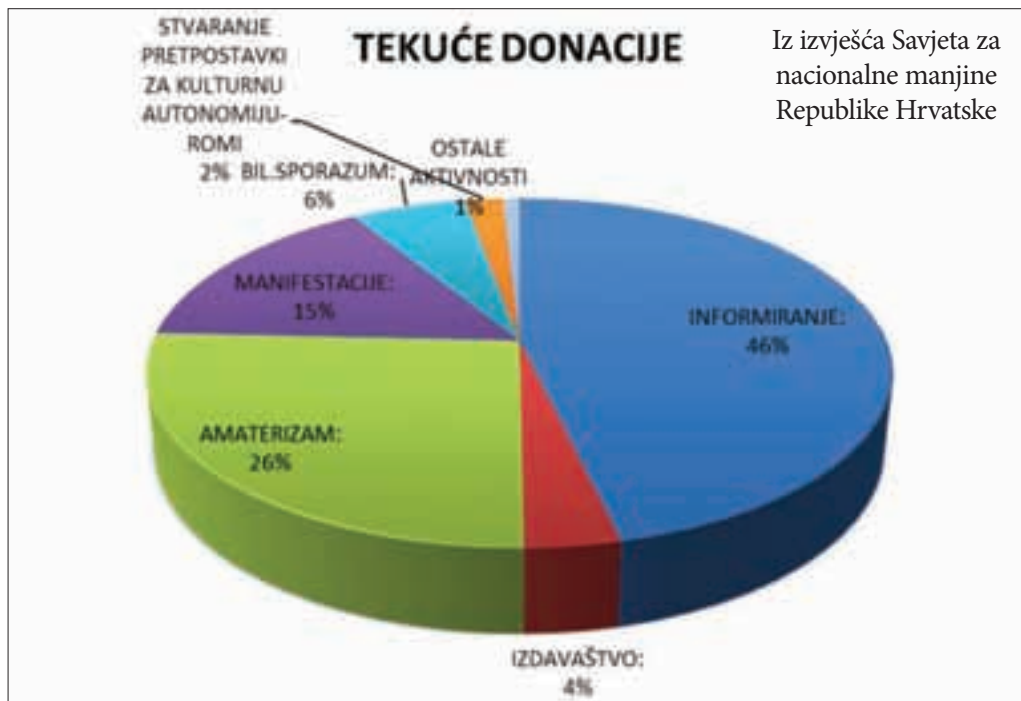
Naime, u Hrvatskoj se naznačajniji dio sredstava za manjine raspoređuje preko Savjeta za nacionalne manjine, autonomnog tijela pri Vladi (inače, manjinske projekte također podupire i tamošnje Ministarstvo kulture na temelju Poziva za predlaganje programa javnih potreba u kulturi – oko 2,2 milijuna eura izdvojeno u 2015.). Savjet raspisuje Javni poziv za predlaganje programa za ostvarivanje kulturne autonomije koji se sufinancira sredstvima državnog proračuna. U pitanju su područja informiranja i izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija te programa koji

PROSTOR ZA MANIPULACIJU

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov** koji se u svojim stručnim radovima bavio ovim pitanjima, ocjenjuje kako u Srbiji ne postoji objedinjena i visokokoordinirana politika financiranja potreba nacionalnih manjina. »Takvo jedno stanje otvara prostor za manipuliranje s podacima, što uveliko otežava dobivanje cjelovite slike o financijskim sredstvima koja stoje na raspolaganju određenoj manjinskoj zajednici. To je od značaja ne samo za pitanje racionalnijeg sagledavanja samog problema već još više za eventualno planiranje i projiciranje određenih aktivnosti unutar manjinskih zajednica«, navodi Žigmanov.

Kada je u pitanju hrvatski model, zanimljiv je podatak da odluku o raspodjeli sredstava s Javnog poziva donosi Savjet za nacionalne manjine čiji su članovi predstavnici manjinskih zajednica. »Manjine trebaju sudjelovati u donošenju odluka glede raspodjele sredstava, a još je važnije da sudjeluju i u procesu usvajanja proračunskih sredstava za potrebe ostvarivanja svoje kulturne autonomije. Primjerice, kada je u Hrvatskoj bilo rezanja proračuna u 2016., Savjet za nacionalne manjine je dao amandman i sredstva za taj Javni poziv nisu smanjena. Dakle, u Hrvatskoj imamo jedan ozbiljniji pristup u politici financiranja manjina, voljeli bismo imati takvu vrstu reciprociteta ovdje. S druge strane, kada govorimo o ovdašnjim prilikama, u slučaju AP Vojvodine može se reći da postoji jasnija politika financiranja potreba nacionalnih manjina, uz uvažavanje mišljenja nacionalnih vijeća prigodom natječaja. Na to ukazuju i nacionalne manjine koje u značajnijem broju žive na teritoriju uže Srbije«, kaže Žigmanov.

D. Bašić Palković

žive u Srbiji, u ukupnom iznosu od 47.600 eura. U okviru Natječaja za otkup publikacija za 2016. godinu otkupljeno je 65 naslova na šest jezika nacionalnih manjina (tu nam nije dostavljen podatak o iznosu sredstava).

Nadalje, u oblasti javnog informiranja, pored natječaja koji se odnosi na jezike nacionalnih manjina (podržano 86 projekata na jednom ili više jezika nacionalnih manjina u ukupnom iznosu od 40.000.000 dinara), kroz još dva natječaja podržano je ukupno šest projekata koji su od značaja za

manjinskim medijima«, navodi se u odgovoru iz Ministarstva.

HRVATSKI MODEL

Modeli financiranja nacionalnih manjina, kao i ustroja manjinske samouprave, razlikuju se od države do države, stoga ih je teško uspoređivati. Ipak, u određenoj mjeri, može se govoriti o boljim ili lošijim modelima. Model financiranja u Republici Hrvatskoj mogao bi se ocijeniti boljim, jer je objedinjeniji i transparentniji te daje (bili laik ili stručnjak) znatno cjelovitiju sliku o stanju »na terenu«.

proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora.

Kada je riječ o transparentnosti, godišnje Izvješće Savjeta o utrošku sredstava (u 2015. to je bilo 35.451.615 kuna ili oko 4.73 milijuna eura), dostupno je na njihovoj mrežnoj stranici, nudi puno podataka, zasebno za svako nacionalnu manjinu, program njihove udruge ili ustanove te za svako od područja definiranih Javnim pozivom. Vizualno je opremljeno grafikonomima što utječe na lakoću praćenja utrošenih sredstava. Izvješće za 2015. godinu ima 97 stranica.

IZ POVIJESTI BUNJEVAČKIH I ŠOKAČKIH HRVATA (XIII.)

Joso Šokčić – *Bunjevci*

Djelovanje i politička stajališta subotičkog novinara i publicista **Jose Šokčića** (Subotica, 1902. – Subotica, 1969.) iznimno su zanimljivo svjedočanstvo o putu međuratnog hrvatsva subotičkih Bunjevaca. Iako je bio vlasnik i uređivao više listova, nedvojbeno je vrhunac njegove novinarske karijere bilo uređivanje *Nevena*, koje je preuzeo obnavljajući njegovo izlaženje 1935. godine, nakon dvogodišnje stanke. Za to razdoblje izlaska *Nevena* **Matija Evetović** u svojoj Kulturnoj povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata kaže: »Od god. 1935. do 1939. *Neven* nije bio izraz volje našega naroda, već je pod uredništvom novinara Josipa Šokčića bio u službi beogradske politike. God. 1940. Josip Šokčić uvidjevši svoju bludnju, vratio je *Neven* ljudima, koji uživaju puno povjerenje bunjevačkih i šokačkih Hrvata.«

U tome smislu, vododijelnica u političkim stajalištima Jose Šokčića nesumnjivo je članak na prvoj stranici *Nevena* br. 41 od 1. prosinca 1939. kojega je naslovio *Kraj jedne zablude* u kojem je priznao da je godinama zastupao krivo uvjerenje da Bunjevci i Šokci nisu Hrvati. Međutim, već i nekoliko brojeva prije toga on je ovu promjenu nagovještavao pa tako i u broju 39 od 10. studenoga 1939. godine, u također članku na prvoj stranici pod naslovom *Bunjevci*, uz fotografiju **Paje Kujundžića** »pridratnog vođe Bunjevaca«. Zato ćemo ovaj puta najprije citirati najzanimljivije dijelove uvodnoga članka iz br. 39 *Nevena*, uz doslovno citiranje teksta te naznaku da je kurzivom dijelove teksta naglašavao sâm Jose Šokčić:

...

Naš položaj mogao bi da opišem jednom rečenicom: *ni na nebu, ni na zemlji*. Pa dosta je bilo toga. Hoćemo da ujedinito sve naše konstruktivne snage.

Niko ne može reći za časnog starinu čika *Miju Mandića* da nije dobar Bunjevac i nije dobar Sloven i Jugosloven, *ma da danas poriče hrvatstvo Bunjevaca*. Isto tako niko ne može da kaže da nije dobar Bunjevac i Sloven, i

Joso Šokčić

Jugosloven msgr. *Blaško Rajić* koji upravo *misionarski propagira hrvatstvo Bunjevaca* od najsiromašnije do najbogatije bunjevačke kuće.

Koje je, dakle, stanovište pravo? Da li je grih biti Bunjevac, a ne biti Hrvat, ili je grih da Bunjevac bude Hrvat?

Ovo pitanje triba da riši zbor akademsko obrazovanih Bunjevaca, koji smo pridložili u prošlom broju pod prisjedanjem msgr. *Blaška Rajića*.

Hoću da sa svoje strane i ja doprinesem osvitljavanju našeg problema. Govoriću vam iskreno od srca.

...

*

Znamo da su mnogi Bunjevci kada su ih doveli u škripac da se izjasne kom narodu pripadaju, odgovorili su: *mi smo Hrvati!* Najelitniji pristavnik bunjevačkog duhovnog života je nesumnjivo g. dr. *Mirko Ivković Ivandekić*. On je ubijedeni politički pristalica Beograda, ali ako ga pitate kome narodu pripada odgovoriće vam: *ja sam Hrvat!* Nekadašnji gradonačelnik i sadašnji senator g. inž. *Ivan Ivković Ivandekić* napisao je u svoj službeni list takodjer *da je Hrvat*, ma da je tada bila diktatura i ma da su tada proganjali Hrvate...

Mogao bih da navedem velikih broj odličnih »bunjevačkih Bunjevaca«, koji su mi u četiri oka ili javno izjavili: *ako me pitaju jesmo li mi Bunjevci Srbi ili Hrvati, reći ću jasno da smo mi Hrvati!* Niki će reći – naročito popovi koji su se vaspitavali po hrvatskim simeništima – da je ovo pitanje za njih davno riješeno, pa je izlišno trošiti rič za ovo. Brez obzira na takve primedbe, mi to ipak činimo.

*

Ondašnji prisidnik parlamenta g. *Stevan Ćirić*, boravio je jedno posli podne u Subotici. Čekao je članove svoje porodice iz Praga. Našao sam se sa njim i proveo cilo po podne u njegovom društvu. Bili smo sami i raspravljali smo o svemu. Ja sam, naravno, kao uvijek vrlo energično, zastupao mišljenje *da mi Bunjevci triba da sačuvamo svoju plemensku posebnost*. G. Ćirić je mirno saslu-

šao moja izlaganja, pa reče: – Dragi moj Šokčiću, sve je to lipo, ali vi ne možete tako da živite... *To se politički može opravdati, ali nacionalno nikako. Istoriski proces, htili, ne htili, nosi vas hrvatstvu. Kao što su postali Hrvati* svi oni, koji su ostali tamo, u Hercegovini i Dalmaciji, u vašoj prapostojbini, tako ćete vremenom svi vi da budete Hrvati... Badava je svaki protest.

*

Nedavno sam se sastao sa jednim poznatim beogradskim profesorom Univerziteta, Srbinom, koga sam već ranije sreo u Subotici [riječ je o Dušanu Popoviću – S. B.]. On mi reče: – Sa velikim interesovanjem pratim Vaš *Neven*. Zanima me najviše uvijek ovo: kakve ćete nove argumente izneti protiv hrvatstva Bunjevaca... *Bilo je momenata kada sam posumnjao u Vaše slovenstvo...* Mislio sam da ste madjarski plaćenik! *Ipak, nisam smio da to virujem, ta poznajem Vas s druge strane vrlo dobro...* Ja vidim da je »bunjevština« još uvijek ukorinjena u bunjevačkoj masi. O tome sam se uvirio, ali Vi ste prvenstveno Vi, koji imate najstariji bunjevački list u svojim rukama, pozvani da širite hrvatstvo kod Bunjevaca... Naravno da sam ja branio svoju poznatu politiku i svoju tezu kako sam umio, ali mi ovaj učenjak dobacio: – Čekajte. Čujte me i kontrolišite, je li to istina. Čuo sam ovo: U vašim redovima, upravo među onima, koji tobože »čuvaju bunjevačko ime od propasti« i ne želi da postanu Hrvati, ima veliki broj onih koji se ne osjećaju Slovenima. Hoću reći svi Madjaroni nalaze se na vašoj strani, među

PREDSTAVNICI ZAVODA ZA UDŽBENIKE NA SASTANKU U HNV-U

Gotovi prvi autorski udžbenici

*Držimo da je ovo važno iskustvo za našu zajednicu, jer smo se ohrabрили prijeći prvi stepenik u izradi autorskih udžbenika, kaže Jasna Vojnić * Nedostaje još 18 udžbenika za osnovne škole koji bi trebali biti završeni do početka sljedeće školske godine*

Udžbenici glazbene kulture na hrvatskom jeziku za učenike od 1. do 4. razreda osnovne škole trebali bi se naći u rukama đaka za desetak dana. Realizacija tih udžbenika završena je nakon što je u utorak tim autora uradio korekturno čitanje pred puštanje u tisak. Tim povodom u Hrvatskom nacionalnom vijeću boravili su i djelatnici Zavoda za udžbenike, koji je nakladnik ovih knjiga.

Voditeljica Odjela Zavoda u Novom Sadu **Romanca Jovanović** kaže kako su ovi udžbenici rezultat realizacije memorandumom definirane suradnje o izradi udžbenika za potrebe nastave na jezicima manjina.

»Kada je u pitanju nastava na hrvatskom jeziku, za početak ove školske godine uradili smo udžbenike matematike od 1. do 4. razreda s radnim bilježnicama. To su prijevodi udžbenika sa srpskog jezika, onako kako smo to radili i za druge nacionalne manjine u Vojvodini. Trenutno radimo udžbenike glazbene kul-

Autorski tim s predstavnicima Zavoda i HNV-a

ture od 1. do 4. razreda, koji su u završnoj fazi. Udžbenici su prošli sve procedure, dobivena je suglasnost Pokrajinskog tajništva za obrazovanje. S obzirom da su se autori usuglasili s posljednjom verzijom koja im je donijeta na uvid i da nema većih izmjena što se tiče sadržaja i likovno-grafičkog oblikovanja, ovaj set udžbenika se već sutra pušta u tisak«, kaže Jovanović.

Ona dodaje kako su rukopisi udžbenika glazbene kulture za 5. i 6. razred u završnoj fazi i za nekoliko dana će biti poslani na odobrenje kod meritornih tijela. »Očekujemo da će ti udžbenici jednom ubrzanom postupkom biti uzeti u razmatranje. Udžbenici iz istog predmeta za 7. i 8. razred su također u fazi izrade, na njima se intenzivno radi, te očekujemo da ih, uz naše maksimalno angažiranje, što prije izradimo«, dodaje ona.

Jasna Vojnić iz Hrvatskog nacionalnog vijeća ističe kako su udžbenici glazbene kulture koji će se uskoro naći u uporabi, prvi udžbenici u potpunosti realizirani sukladno potrebama manjinske nastave. »Ovo su prvi udžbenici u kojima se nalaze nacionalni sadržaji vezani za Hrvate u Srbiji, a da ti sadržaji nisu u formi separata. Ujedno, ovo su

i prvi udžbenici čiji su autori stručnjaci iz hrvatske zajednice. Realizacija je trajala devet mjeseci, a suradnja sa Zavodom je bila dobra i konstruktivna. Držimo da je ovo važno iskustvo za našu zajednicu, jer smo se ohrabрили prijeći prvi stepenik u izradi autorskih udžbenika. Nedostaje nam još 18 udžbenika za osnovne škole, trebamo prevesti udžbenik likovne kulture, izraditi nacionalne dodatke za svijet oko nas, prirodu i društvo, likovnu kulturu, geografiju, povijest i četiri udžbenika za hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Tim povodom, sljedećeg tjedna ćemo imati sastanak s novim autorima, prevoditeljima, lektorima i ilustratorima. Ovi bi udžbenici trebali biti završeni do početka sljedeće školske godine«, kaže Jasna Vojnić.

D. B. P.

Jedan od udžbenika

REGIONALNA KONFERENCIJA FORUMA ZA ETNIČKE ODNOSI

Susjedi i manjine

*U uvjetima podignutih tenzija teško se može raspravljati o manjinama, rekla je Biserko * Europskim standardima se garantira minimum zaštite nacionalnih manjina i potpuno je pogrešno kada se srbijanski dužnosnici pozivaju na najviše standarde, istaknuo je Baštovanović*

Forum za etničke odnose iz Beograda je 13. siječnja organizirao regionalnu konferenciju o bilateralnim odnosima Republike Srbije sa susjedima i položaju nacionalnih manjina koja je održana u Aeroklubu u Beogradu. Konferencija je organizirana kao dio projekta pod nazivom »Status manjinske politike i europski pregovori i uloga bilateralnih odnosa«, uz potporu Fondacije za otvoreno društvo iz Beograda i Veleposlanstva Velike Britanije u Srbiji.

Glavne teme konferencije su bile: stanje i perspektive bilateralnih odnosa Srbije i njezinih susjeda, članica EU (Hrvatska, Bugarska, Mađarska, Rumunjska); značaj prava i položaja nacionalnih manjina za ove odnose; utjecaj bilateralne i regionalne suradnje kao i prihvaćanje europskih pravnih stečevina na položaj nacionalnih manjina.

ZATEGNUTI ODNOSI I RANJIVE MANJINE

Konferencija je imala tri panela. Prvi je panel poslužio kako bi se reklo nešto više o samom projektu i istraživanju. U ovom djelu konferencije uvodnu riječ je imao predsjednik Foruma za etničke odnose **Dušan Janjić** koji je istaknuo da su odnosi između Srbije i susjeda i dalje opterećeni poviješću i međusobnim razlikama. Janjić je kao posebno težak problem izdvojio i položaj novih nacionalnih manjina, koje se i dan danas teško privikavaju na manjinski status. Sljedeći govornik, **Dejan Radenković** je govo-

reći o bilateralnim odnosima Srbije sa susjedima istaknuo da je ključno pitanje, kada se raspravlja o međusobnim odnosima, je li i u kojoj mjeri kretanje ka EU kohezivni faktor koji doprinosi produbljivanju suradnje i jačanju povjerenja između zemalja. U ovom dijelu konferencije govorili su i profesor na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu **Dejan Jović** i predsjednica Helsinškog odbora u Srbiji **Sonja Biserko**. Jović je rekao da se danas kretanje zemalja ka EU odigrava kao obratni proces, koji kao da dovodi do produbljivanja problema i da bi možda najbolje bilo pristupiti zajedničkom ulasku preostalih zemalja Zapadnog Balkana u EU. Izlaganje **Sonje Biserko** je bilo posebno zanimljivo jer je ona naglasila da se danas u uvjetima podignutih tenzija, teško može raspravljati o manjinama. Biserko je istaknula da je odnos Srbije ka susjedima neiskren i špekulantski, što se vidjelo iz odnosa spram Makedonije, a da se Hrvatska stalno targetira kao neprijatelj u kojem raste ekstremizam.

ŽIGMANOV: PREŠUĆIVANJE I NAPADI

Na drugom panelu ispred hrvatske manjine u Srbiji govorili su član međuvladinog odbora za praćenje provedbe sporazuma između Srbije i Hrvatske i zastupnik hrvatske zajednice u srbijanskom parlamentu **Tomislav Žigmanov** i **Darko Baštovanović** iz Hrvatskog nacionalnog vijeća. Govoreći o aktualnom položaju hrvatske zajednice u Srbiji Žigmanov je

istaknuo da se ona danas suočava s cijelim nizom problema, kao i da su Hrvati u Srbiji prikazani kao subjekti čiji je krajnji cilj nanošenje štete domicilnoj državi. Žigmanov je podsjetio na incidente koji su se dogodili koncem 2016. kada je i on osobno bio predmetom najnegativnijih napada i kada je Hrvatima u Srbiji poručeno da se moraju aktivno zalagati za prava Srba u Hrvatskoj, što je ponovno podiglo antihrvatske sentimente u javnosti. Zastupnik hrvatske zajednice je podsjetio da suradnja s predstavnicima srpske manjine iz Hrvatske postoji i da je ona intenzivna, što se u javnosti prešućuje.

Žigmanov je istaknuo i da u srbijanskim medijima nije bilo napisa o tome da su čak četiri tajnika u vladi **Andreja Plenkovića** srpske nacionalnosti i da se nalaze na funkcijama koje su ključne za manjinsku problematiku. Naglasio je i da ovakve stvari nisu primjerene za jednu državu koja svoju budućnost nastoji graditi u europskim okvirima. Podsjetio je i na to da je potpuno prešućeno da je na današnju demografsku sliku Hrvata u Vojvodini utjecalo i nasilje kojem su bili izloženi tijekom 90-tih godina, ogromna iseljavanja i loše ekonomske i socijalne prilike.

BAŠTOVANOVIĆ: STANDARDI SU MINIMUM

Darko Baštovanović ispred HNV-a je rekao da je u Srbiji teško govoriti o položaju nacionalnih manjina, jer postoji dosta neznanja i mnogo pogrešnih

predodžbi. Baštovanović je rekao da se ne može govoriti o visokoj razini zaštite nacionalnih manjina u Srbiji kada srbijanska država i dalje nije donijela poseban zakon kojim bi se uredio položaj nacionalnih manjina, a postojeći zakon je donesen u posve drukčijem društvenom i političkom ozračju i predstavlja zakon zemlje koje više nema. Osvrćući se na bilateralne odnose između Srbije i Hrvatske Baštovanović je rekao da Hrvatska ima i ustavnu obvezu skrbiti o svojoj manjini i da su sva otvorena pitanja koja nisu riješena sa srbijanske strane pitanje nedostajuće političke volje. Osvrnuo se i na europske standarde i naglasio da se njima garantira minimum zaštite nacionalnih manjina i da je potpuno pogrešno kada se srbijanski dužnosnici pozivaju na najviše standarde.

Treći panel je bio posvećen odnosima Srbije sa Rumunjskom i Bugarskom i na njemu su sudjevali predstavnici nevladinih udruga bugarske zajednice, kao i predstavnici Vlaškog nacionalnog vijeća. Moderatorica ovog panela je bila **Snežana Filipović**, suradnica Foruma za etničke odnose.

Konferenciju je zatvorio **Zoran Milivojević**, koji se zahvalio sudionicima konferencije i koji je na kraju pročitao zaključke.

Na konferenciji je predstavljen i nacrt istraživanja Foruma za etničke odnose pod nazivom Nacionalne manjine u odnosima Srbije sa susjedima, koji je predstavljao i osnovu za diskusiju.

H.R.

OZIMI USJEVI NA SIJEČANJSKOJ POLARNOJ HLADNOĆI

Snijeg čuva krušno zrno

*Najveća zaštita od niskih temperatura je snježni pokrivač**

Ispod snijega debljine 8 do 12 centimetara vrijednost niskih

*temperatura na nivou biljaka je za 40 do 50 posto niža**

Tamo gdje je bila optimalna dubina sjetve izmrzavanja neće biti

Hladni val koji je poslije novogodišnjih praznika stigao i do vojvođanske ravnice donio je temperature koje su se spuštale i do -23 stupnja, ali srećom i snježne oborine. Upravo taj snijeg zaštitio je ozime usjeve od izmrzavanja, ali ipak će biti parcela koje će se na proljeće morati i presijavati. Hladni val počeo je bez snijega s temperaturama koje su se u najhladnijim dijelovima dana kretale oko minus sedam stupnjeva. Nakon toga pao je snijeg, ali su se hladnoće s još nižim temperaturama nastavile. A to će teško podnijeti ozimi usjevi koji su u zimu ušli nepripremljeni.

OTPORAN SORTIMENT

Karakteristika ovogodišnje proizvodnje pšenice je dugotrajna sjetva koja je počela u prvoj dekadi listopada, a otešla se sve do početka prosinca i upravo oni poljoprivrednici koji su kasnili sa sjetvom sada strepe za svoje usjeve. »Loše vrijeme, ali i ekonomski razlozi su što je u listopadu posijano tek oko 25 posto pšenice. Veći dio pšenice posijan je u studenome i sjetva je praktički trajala tijekom cijelog studenoga, a bilo je i onih koji su sijali početkom prosinca. Pšenica posijana do 25. listopada je sada u fazi bokorenja i ona je praktički spremna ušla u zimu i spremna je izdržati i najniže

temperature. Pšenica iz drugog roka sjetve, a to je od 25. listopada do 10. studenoga u zimu je ušla u fazi dva do tri lista, što možemo smatrati da je zadovoljavajuće stanje za ulazak u zimu. Problema će biti kod pšenice koja je posijana poslije 10. studenoga. Neki od tih usjeva su u fazi jednog do dva lista, ali imamo i njiva na kojima je prije hladnog vala tek počelo klijanje. Važno je da pšenica u zimu uđe dobro iskaljena, a uvjeti za kaljenje su ove godine bili dobri. To znači da je tijekom prosinca bilo dovoljno sunca, svijetlih dana, a temperature tijekom noći prelazile su u blagi minus. Sve to utjecalo je da se u biljkama pšenice akumulira dovoljan sadržaj

ugljenih hidrata, što znači da je biljka spremna za niske temperature. Također do god se biljka hrani iz sjemena, a to su oni najkasniji rokovi sjetve ima dovoljni svih hranjivih materija pa čak i veći sadržaj ugljenih hidrata koji je isto tako štite od niskih temperatura. Najosjetljivija je pšenica u fazi jednog do dva lista. To je trenutak kada se ona prestaje hraniti iz zrna i počinje se hraniti iz svog korijena. Tada je pšenica i najneotpornija na niske temperature. Međutim, smatram da ove temperature koje su bile protekla dva tjedna neće nanijeti štete pšenici. Kod nas se gaje sorte koje mogu izdržati do -15 stupnjeva bez snijega. Kada su temperature bile najni-

velika količina sjemena ostala možda na površini. Tu može propasti cijela biljka, ali tamo gdje je bila optimalna dubina sjetve izmrzavanja neće biti. Može se dogoditi i vjerojatno će se dogoditi da nadzemna lisna masa izmrzne, ali to će se brzo regenerirati i neće predstavljati problem za neki očekivani prinos», kaže Mladenović.

ULJANA REPICA ODOLJEVA

Uljana repica postaje sve rasprostranjenija na vojvođanskim njivama i prošle jeseni sjetvene površine su udvostručene pa se može reći da se ova uljarica ponovno vraća među naše ratare. »Usjevi koji su posijani prerano ili prekasno i nisu u optimalnoj fazi ušli u period zimskog mirovanja pretrpjet će izvjesne štete. Međutim sortiment Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo otporan je na niske temperature i takvi usjevi bez snijega mogu izdržati do -14, -15 stupnjeva bez oštećenja, a pod snijegom i -25 stupnjeva. Proizvođači koji su sjetvu obavili na vrijeme, prije toga dobro pripremili zemljište i oni poljoprivrednici čiji su usjevi u dobrom stanju nemaju razloga za brigu. Snijeg je dobro zaštitio uljanu repicu, odnosno njenu kupu rasta i ako ona nije bila izdignuta iznad zemlje ne bi trebalo da dođe do izmrzavanja. Pravo stanje vidjet ćemo nakon što se snijeg otopi a potpunu sliku imat ćemo kada krene vegetacija i kada vidimo koji je broj biljaka preživio. Kod hibrida koji imaju nešto bujniji razvoj u slučaju da nisu upotrebljena sredstva koja zaustavljaju porast stabla može doći do izmrzavanja dijela stabla, ali isto tako može se dogoditi da mirujući bočni pupoljci ponovno krenu na proljeće u vegetaciju. Zato kažem da se proizvođači mogu razočarati kada vide usjev nakon izmrzavanja, jer će im se činiti da su biljke u lošem stanju, ali prava slika vidjet će se tek kada krene vegetacija u proljeće«, kaže dr. sc. **Ana Marjanović Jeromela**,

šefica Odjela za uljanu repicu novosadskog Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo.

Prema njezinim riječima poljoprivrednici koji su primijenili punu agrotehniku ne bi trebali imati razloga za brigu, posebice tamo gdje na njivama ima snijega.

Većina ratara uljanu repicu posijala je u optimalnoj fazi sjetve, jer su to sada već proizvođači koji imaju iskustva u ovoj proizvodnji. »Poljoprivrednici danas imaju dobru mehanizaciju i mogu kvalitetno pripremiti zemljište za sjetvu. Važno je dobro poznavati i sortiment koji se sije. Hibridi izrazito bujne vegetacije siju se kasnije kako u godinama koje imaju dugu i toplu jesen, a što se kod nas često događa, ne bi došlo do pojave porasti stabla, kada se moraju primijeniti sredstva koja zaustavljaju rast. Sorte koje ima naš Institut nemaju taj nagli bujni porast, odnosno one se lagano pripremaju za zimu. To znači da polako prolaze proces kaljenja, a uvjeti za to tijekom jeseni bili su dobri. Tijekom prosinca bilo je sunčanih dana koji su omogućili prikupljanje hranjivih materija. Noći su bile hladne, s temperaturama oko nule, tako da je polako dolazilo do zgušnjavanja staničnog soka i nakupljanja dovoljno hranjivih materija u malom čvoru bokorenja kako bi se izbjeglo izmrzavanje«, kaže Jeromela.

Jesenas je u Vojvodini uljanom repicom posijano oko 40.000 hektara. Dobra i stabilna cijena razlog je što se sve više poljoprivrednika odlučuje za uljanu repicu, a osim toga to je vrsta koja zemljište ostavlja u dobrom stanju te je dobar predusjev za većinu ratarskih kultura.

BAČKA I SRIJEM

U zapadnoj Bačkoj jesenas je posijano 31.000 hektara pšenice, 3.700 hektara ječma i 2.700 hektara uljane repice. Pšenice je manje za oko 20 posto i tek trećina je zasijana u optimal-

nom roku sjetve. No, stručnjaci Poljoprivredne stručne službe Sombor kažu da je usprkos temperaturi koja je bila niža od -20 stupnjeva snijeg debljine osam centimetara dobro zaštitio ozime usjeve. Ali ne sve. Na onim parcelama gdje se pšenica nije uspjela pripremiti za zimu oštećenja od izmrzavanja će biti. **Tomislav Lukić** iz somborske Zemljoradničke zadruge *Poljoprivrednik* čak smatra da će ovog proljeća biti i presijavanja, jer jednostavno neke parcele pšenice bit će u toliko lošem stanju da će se više isplatiti preoravanje i sijanje neke druge kulture. »Na teritoriju općine Šid jesenas je posijano 4.600 hektara pšenice, što je oko 100 hektara manje nego prošle godine. Pšenica je sijana u tri faze. Pšenice iz prve faze sjetve sada izgledaju dobro. Zbog povećane vlažnosti zemljišta, druga sjetva se nije mogla obaviti na vrijeme i usjevi iz tih rokova sjetve sada su u fazi jednog lista. Usjevi posijani najkasnije se sada nalaze u fazi klijanja i nicanja, a neki od njih čak ni nisu iznikli, navodi ispred Ureda za poljoprivredu Općine Šid **Dejan Vučenović**. Pod snježnim pokrivačem otpornost raste i ona je veća ukoliko je snježni pokrivač deblji, a procjenu štete od izmrzavanja je moguće utvrditi tek nakon porasta temperature. No, ono što stručnjaci preporučuju ratarima u narednom periodu jest, da svoje oranice zaštite od glodara. »Čim se snijeg počne otapati ratari bi trebali običi njive i početi uništavati glodare. Također, za mjesec dana, potrebno je da urade i prvu prehranu s tim da je preporuka da svi ratari urade *N min* metodu, kako bi provjerili kolika je količina dušičnog gnojiva«, ističe Vučenović.

Čak i da se narednih tjedana ponove ekstremno niske temperature ne bi trebalo biti štete na usjevima. Ono što bi bila pretnja za ozimu pšenicu je nagli porast temperature do 7,8 stupnjeva i odmah iza toga nagli hladni val. Ali, na sreću, takvih prognoza za sada nema.

Z. Vasiljević, S. Darabašić Balić

že pao je i snijeg. Nije to bio neki veliki snijeg, ali je bio dovoljan da zaštiti pšenicu«, kaže dr. sc. **Novica Mladenović** iz Odjela za strna žita Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo u Novom Sadu. Prema riječima našeg sugovornika za pšenicu je bitno da očuvan i vitalan ostane čvor bokorenja. Čvor bokorenja, ako je sjetva obavljena na pravilnoj dubini, a to je na 3,4 centimetra, se formira na dubini od dva centimetra. »Mjerjenja koja smo radili na više lokaliteta pokazuju da temperature na toj dubini nije bila niža od -6 stupnjeva, a čvor bokorenja na toj temperature neće izmrznuti. Zato smatram da neće biti velike štete zbog ovih niskih temperature. Djelomične štete može biti tamo gdje je sjetva bila plitka i gdje je

IVAN PERČIĆ, VLASNIK TVRTKE SUNCOKRET I INOVATOR NA POLJU ZDRAVE PREHRANE

Trud se isplatio

*Nemamo svoj uzgoj, pa jedan manji dio nabavljamo s domaćih polja dok većina proizvodnog materijala, poput lana, susama ili kikirikija dolazi iz inozemstva * Nažalost, ovdašnji poljoprivredni proizvođači nemaju sluha za potrebe proizvodnje ovih kultura već se isključivo drže tradicionalnih usjeva poput žita i kukuruza*

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Jedan od pionira zdrave prehrane na teritoriju ex Jugoslavije, **Ivan Perčić**, je nakon završenog osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja u rodnoj Subotici otišao na studij sociologije i filozofije u Ljubljani i po svom priznanju, tada, počeo tražiti neke vječne istine o životu. Ne mogavši ih, u to vrijeme, pronaći na fakultetu krenuo je nekim svojim putovima i negdje osamdesetih godina prošloga stoljeća uspio je pronaći ono što je tražio i počeo se, vrlo uspješno baviti »ovozemaljskim« stvarima. Njegova tadašnja vizija danas je prepoznata ne samo na našim prostorima, nego i diljem zapadne Europe gdje se njegovi proizvodi mogu kupiti u slobodnoj prodaji.

HR: Je li Vaša odluka da već zara-

na postanete vegetarijanac u mnogome uvjetovala buduću angažman profesionalnog bavljenja proizvodnjom prehrambenih artikala?

S obzirom na to da sam vegetarijanac još od 1976. godine, dakle već punih četrdeset godina, svakako da mi je ovo opredjeljenje i uvjetovalo neposrednu blizinu priče u svezi prehrane i mog budućeg bavljenja njome. Osamdeset pete godine prošlog stoljeća sam bio u generaciji prvih ljudi u nekadašnjoj zajedničkoj državi, poput primjerice **Zlatka Pejića** iz Zagreba ili **Nade Mišlić** iz Beograda koji su ozbiljno počeli izučavati makrobiotiku na ovim našim prostorima.

HR: Kako su izgledali počeci u profesiji kojom se bavite već gotovo tri deset godina?

Isprva sam krenuo s organskom poljoprivredom, ali sam ubrzo shvatio kako nisam za bavljenje tim poslom jer sam iz obitelji intelektualaca i nitko se u našoj obitelji par koljena unatrag nije bavio zemljom niti smo je ikada imali u posjedu. Pa sam se odlučio početi baviti proizvodnjom ulja, što je u to vrijeme bilo posve nepoznato i apsolutno deficitarno. Tijekom boravka u Sloveniji sam se upoznao s tehnikom dobivanja tradicionalnog štajerskog bučinog (bundeve) ulja, koje oni dobivaju na stotinu godina starim presama.

HR: Kada je poteklo prvo ulje iz Vaših presa?

Prvu, rabljenu presu sam kupio 1988. godine u Čakovcu, montirao je i 1989. godine sam registrirao tvrtku i tada su služ-

beno potekle prve kaplje bučinog ulja iz moje proizvodnje. Tako je *Suncokret* počeo s radom, a zanimljivo je istaknuti kako je moja tvrtka bila jedna od prvih u Subotici koja je ušla u privatno poduzetništvo i prva ne samo u Jugoslaviji, nego i u regiji, koja se počela baviti zdravom prehranom. Jer pomenuti Pejić i Mišlić su se tada bavili konzaltingom i trgovinom, a jedino sam ja bio baš u neposrednoj proizvodnji.

HR: Što su bili prvi proizvodi tvrtke *Suncokret*, koja je danas renomirani proizvođač brojnih prehrambenih artikala?

Isprva je bilo tri vrste ulja, a glavno među njima je bilo tamno susamovo ulje koje je izuzetno važno u kompletnoj orijentalnoj kuhinji, ponajprije u kineskoj, korejskoj i japan-

skoj. Ono je prethodno tostirano, prženo i onda cijedeno, a ja sam shvatio kako bih ga mogao dobijati na onim istim presama koje sam koristio za dobivanje bučinog ulja. U to vrijeme sam živio u Beogradu, tijekom tjedna radio u banci, a za vikend sa svojim *trabantom* odlazio put Makedonije i kupovao na *Dojranskom* jezeru susam da bi ga sljedećeg vikenda u Ptuj u Sloveniji cijedio. Također, u to vrijeme sam obilazio mnoge kavane i uzimao besplatne pivske boce, prao ih i punio, isprobavajući kako cijela priča sa susamovim uljem funkcionira. Kada sam vidio kako sve to itekako ima smisla, kupio sam opremu, i već kako sam

hranu dijeli po jednoj duži u čijoj sredini se nalazi balans, a s jedne strane su uvjetno rečeno minus (jin) i plus (jang). Tako su recimo u toj zamišljenoj sredini integralne žitarice, poput riže i ječma, potom lisnato i korjenasto povrće da bi išli prema mesu i mliječnim prerađevinama s jedne strane (ekstremni jang) ili s druge strane slatkišima, šećeru i alkoholu (ekstremni jin). Najbolji primjer je da zamislimo jednu klackalicu i najbolje bi bilo uvijek biti u sredini, u zamišljenom balansu s malim oscilacijama i tada nema opasnosti od velikih ljuljanja i mogućeg pada s ove imaginarne klackalice. Htjeli to mi ili ne, uvijek se moramo izbalansirati. Znači

je već sama po sebi i svojim blagodatima napravila, ovisno o godišnjem dobu, takvu podjelu. Primjera radi, kukuruz je jedina zimsko biljka koja raste ljeti, dok je čisto zimsko kultura – heljda. Treba samo malo pratiti i osluškivati prirodu, i tu se baziraju osnovna načela makrobiotike, a samim tim i zdrave svakodnevne prehrane.

HR: U kojoj je mjeri Vaša životna filozofija po pitanju osobne prehrane utjecala na proširenje biznisa kojim se već desetljećima uspješno bavite?

Mir za kojim sam u mladim danima tragao mi je kasnije omogućio kroz makrobiotičku prehranu vođenje jednog mirnijeg, staloženijeg života. U takvoj mirnoj ideji su počele spontano navirati i dosta stvari sam čak i inovirao, poput primjerice maslaca od bundeve, a među prvim smo imali ocat od nara, slatki namaz od rogača, suncokreta, kokosa i meda. Svi navedeni proizvodi danas imaju uspješnu prodaju i na nekoliko europskih tržišta, na što sam veoma ponosan.

HR: Živimo na vojvođanskim prostorima gdje dominira tzv. tradicionalistički način prehrane baziran na ekstremnom jangu (čitaj meso, op.a.), pa nam kažite koliko su Vaši proizvodi uspješni ovdje pronaći mjesto ili je li njihova suprotnost uvriježenim prehranbenim navikama uvjetovala neminovnost izlaska na inozemna, mnogo osvještenija, tržišta?

Oduvijek sam bio svjestan činjenice kako Vojvodina nije najplodnije mjesto za širenje mog biznisa i najslabija prodaja je uvijek bila upravo na ovim našim prostorima. U vrijeme Jugoslavije najviše naših proizvoda su povlačile Hrvatska, Slovenija, pa i Bosna i Hercegovina, te Beograd kao centar i svojevrstni megalopolis. Raspadom zajedničke države izgubili smo veliki dio našeg do tada najjačeg tržišta i bili smo primorani orijentirati se prema drugim tržištima. Upravo to je

bio i jedan od osnovnih razloga što sam se morao posvetiti određenim inovacijama kako bih postao konkurentan, pa sam se okrenuo prema proizvodnji maslaca i namaza od raznih uljara.

HR: Kako i gdje nabavljate sirovine za svoje proizvode?

Nemamo svoj uzgoj, pa jedan manji dio nabavljamo s domaćih polja dok većina proizvodnog materijala, poput lana, susama ili kikirikija dolazi iz inozemstva. Nažalost, ovdasnji poljoprivredni proizvođači nemaju sluha za potrebe proizvodnje ovih kultura, već se isključivo drže tradicionalnih usjeva poput žita i kukuruza.

HR: Na koji način ste svoje proizvode na zahtjevna zapadna tržišta?

Prije svega smo morali prihvatiti zadane standarde i prilagoditi se zahtjevima pojedinog inozemnog tržišta. Među prvim smo imali HACCP standard u Srbiji, prvi smo imali organski certifikat i to su sve bile određene ulaznice prema zapadnim tržištima.

HR: Gdje se sve danas mogu naći proizvodi s oznakom vaše tvrtke?

Naših proizvoda danas, zahvaljujući našim ljudima koji su ih zavoljeli i dalje propagirali u državama u kojima žive, ima u Engleskoj, Francuskoj, Njemačkoj i dr. Kod nas ih ima na policama shopping centara i velikih trgovačkih lanaca do veleprodaja i maloprodaja zdrave hrane, a proizvodi se mogu kupovati i preko interneta. Sretna okolnost vezana uz naš biznis je i činjenica kako su se ljudi sve više počeli baviti sobom, vodeći računa što jedu i kako izgledaju. Uz naše proizvode, zasigurno imaju bolju i zdraviju prehranu što im se u konačnici itekako reflektira na opće zdravstveno stanje. Iako se ponekada činilo kako smo na putu bez povratka, sve navedeno govori kako se moj trud i trud svih uposlenih u našoj tvrtki isplatio.

GASTRONOMIJA

U nekim beogradskim restoranima maslac od bundeve se, umiješan u vrhnje, servira uz biftek. Također, spektar primjene naših proizvoda je sve širi i rasprostranjeniji, jer se dalo mašti na volju i improvizacija sve više uzima maha u jelima popularnih kuhara. Sada se jelima sve više dodaju tzv. vinegrete umaci koji nastaju kombinacijom octa, ulja i maslaca.

rekao, sve to finalizirao otvaranjem tvrtke *Suncokret* s kojom i danas poslujem.

HR: Iskorist ćemo ovu priliku i zamoliti Vas da našem čitateljstvu pojasnite pojam makrobiotičke prehrane koja je nezaobilazni segment u poslu kojim se bavite?

Makrobiotika iliti veliki (makro) život za osnovu uzima **Hipokratovu** tezu neka hrana bude lijek, i neka lijek bude hrana, i da se pokušamo zdravo hraniti a ne razboljevati se od hrane koju svakodnevno konzumiramo. U biti makrobiotiku su poslije preuzeli Japanci i oni su bili glavni njeni teoretičari (**Shava, Kushi**) koji su istočnjačku filozofiju jina i janga prenijeli i na makrobiotičku prehranu. Pa tako orijentalna filozofija pre-

ako jedemo našu vojvođansku hranu, s dosta mesa, to moramo zaliti alkoholom uz konzumiranje dosta slatkiša, jer je to prirodna potreba da se sve to izbalansira. Opet kada se hranite u balansu (sredina), onda nemate potrebu za navedenim ekstremnim odstupanjima. I konačno, prema principima makrobiotike svakodnevna prehrana se mora prilagođavati dobu dana, zdravstvenom stanju i napose starosnoj dobi.

HR: Što biste savjetovali našim čitateljima u svezi njihove prehrane u ovo doba godine?

Ukoliko smo podijelili prehranu u dvije energetske skupine tako zimi nije preporučljivo jesti nešto što nas hladi. U ovo doba godine trebamo konzumirati ono što nas grije, a priroda

ZALEĐENI DUNAV PRIJETI, ALI DALEKO JE 1956. GODINA

Moćna, razorna rijeka

Najveća ledena poplava Dunava bila je 1956. godine, kada je Dunav poplavio pogranične dijelove Mađarske i tadašnje Jugoslavije između Sombora i Baje

Obustavljena plovidba na Dunavu; Led na Dunavu smrvio splavove i čamce; Sante leda nose sve pred sobom; Led na Dunavu uništio pristanište kod Apatina; Proglašena izvanredna obrana od leda. Ovo su samo neki od novinskih naslova objavljeni proteklih desetak dana kada su se zbog niskih temperatura na Dunavu pojavile prvo sante leda, a onda i ledeni čepovi. Dramatično jeste, ali ni nalik 1956. godini i ledenoj poplavi Dunava, koja je u u naselju Kendija u blizini Bezdana smrvila u naletu oko 200 salaša. I školu. Nakon poplave obnovljeno ih je tek nekoliko, ali još uvijek ima onih koji se sjećaju tih dramatičnih dana s početka ožujka 1956. godine.

Kendija danas

Ledena poplava 1956.

KENDIJA KOJE VIŠE NEMA

Jedan od onih koji iz priča svojih roditelja pamti taj dramatični početak 1956. godine je **Istvan Fejes** iz Bezdana. »Ledeni čep napravio se na Dunavu kod Baje, gdje je praktički Dunav bio zaleđen do dna. Nije pomoglo ni bombardiranje pa su Mađari odlučili veću katastrofu spriječiti probijanjem prvog zaštitnog nasipa prema Dunavu. Digli su ga u zrak i pustili su Dunav u njegovo staro korito«, priča Feješ. Prije dolaska vodene stihije svi žitelji iz Kendije su evakuirani, tako da ljudskih žrtava nije bilo. »Živjeli su tu ljudi koji su se uglavnom bavili povrtlarstvom. Skoro nitko se poslije poplave nije vratio u Kendiju,

Sante leda na Dunavu

ali su nastavili obrađivati svoje njive. »Svi koji su ostali bez svojih domova dobili su kuće u Bezdanu i nitko nije ostao bez krova nad glavom. Ni jedan salaš koji je u Kendiji bio do 1956. godine nije ostao čitav. Bile su to nabijače i voda ih je bukvalno počistila. Najstrašnije je bilo gledati kako ono što se s mukom stjecalo nestaje u nekoliko minuta. Ljudi jesu napustili svoje kuće, ali su s benta gledali vodu i led koji su nadolazili. Sante leda bile su duge i po 10, 20 metara i za njih ništa nije bilo prepreka. Tek mali broj mještana se kasnije vratio i podigao nove salaše«, priča ovaj Bezdanac.

S POŽUTJELIH STRANICA

Iz tekstova koje je u ožujku 1956. godine objavio tjednik *Somborske novine* da se isčitati da je u ledenoj poplavi porušeno ili oštećeno oko 250 salaša i

LEDOLOMCI

U vrijeme ledene poplave 1956. koja je ostala zabilježena kao najteža ledena poplava na Dunavu u Mađarskoj je bilo poplavljeno više od 50.000 hektara i nekoliko naselja. U razbijanju ledene barijere nije pomoglo ni bombardiranje ni miniranje. Nakon te katastrofe Mađarska je formirala svoju flotu od 16 ledolomaca. Srbija ih je nekada imala tri, ali sada ni jedan pa se za obranu iznajmljuju mađarski ledolomci.

kuća, a 292 obitelji ostalo je bez krova nad glavom. Poplavljeno je oko 5.000 hektara obradive zemlje i utopilo se između 400 i 600 komada jelenske divljači. U Bezdanu, Kolutu i Beregu na obrani je bilo angažirano oko 5.000 ljudi. Oni su uspjeli učvr-

stiti nasipe i zaustaviti stihiju na prilazu Bezdanu na cesti Bezdan – Batina. Ali poplavljena je bila cesta od Bezdana prema Kolutu, gdje su iz vode virile samo krošnje dudova pa čak i neke ulice u samom Kolutu i Beregu. Obrana od leda, na kojoj je bilo

angažirano 9.500 civila i vojnika, trajala je 12 dana s 50.000 radnih dana i 100.000 kubičnih metara zemlje ugrađenih na linijama obrane. Sprečeno je tako da Dunav poplavi oko 480.000 jutara zapadne i srednje Bačke. No svi ti naponi mogli su biti uzaludni da nije bilo riskantnog poteza tadašnjeg prvog čovjeka somborske vodoprivrede **Vladana Kolarova**. Kada je bilo pitanje hoće li podignuti nasipi izdržati ili ne on je odlučio da se prosiječe nasip na Dunavu i tako otvori put vodi da se vraća u riječno korito. Probijen je nasip u dužini od 1.300 metara kada se voda povukla u korito Dunava koje je tada bilo niže za oko dva metra.

Time je okončana jedna velika drama, ali su se ono što je stihija vode i ledenih santi ostavila za sobom saniralo još dugo poslije toga.

Z. Vasiljević

Kako se grijete?

VERA ARANČIĆ,
Subotica

Kombinirano

Ova sezona grijanja je baš duga s obzirom na to da smo počeli ložiti još u listopadu. U kući imamo plinsku instalaciju i klasičnu kaljevu peć pa ovisno o potrebama i vanjskoj temperaturi kombiniramo grijanje. U biti osnovu grijanja čini kaljeva peć koju tijekom cijele zime niti ne gasimo, jer nam ona grije donji prostor gdje i provodimo najveći dio dana. Plin nastojimo što više štedjeti, jer je kvadratura velika, a njegova potrošnja zna biti dosta skupa. Generalno gledano grijanje je za nas umirovljenike ipak velika stavka u mjesečnom proračunu i zato moramo biti vrlo obazrivi s potrošnjom energenata. Sreća je što ni suprug, a niti ja nismo previše zimogrožljivi i možemo biti i na relativno nižim temperaturama nego što je to uobičajeno. Napose, što u spavaćoj sobi nikada nismo ni grijali, bez obzira na to što su vanjske temperature bile niske. No, kako su nam za blagdane u posjetu bile unuke iz Dalmacije, a one su itekako zimogrožljive, onda smo morali pojačati grijanje na svim frontovima pa će siječanski račun zasigurno biti veći od svih prethodnih. Ali, to uopće nije važno, jer mi stariji i možemo biti na nešto manje toplijem, ali djeca nikako.

Problem jeftinijeg i ekonomičnijeg grijanja je davnashnji ideal, ali čini se kako još uvijek nije i praktično ostvariv. Zato se moramo prilagođavati situaciji i kako sam već rekla, kombinirati drva na koje ložimo kaljevu peć i plina koji je u centralnoj radijatorskoj instalaciji. No, tek smo na pola sezone grijanja i trebat će se još ložiti i ložiti.

D. P.

BRANISLAV BOŠKOVIĆ,
Ruma

Slušajući pucketanje vatre

Drvo je u današnje vrijeme najisplativiji energent. Godinama se grijem na drva. Mnogi su probali ostale energente: struju, plin, pelet, briket, ali sve je to mnogo skuplje u odnosu na cijenu drva. Mislim da je tako oduvijek i bilo, a ja se nikada nisam ni grijao drugačije. Uglavnom svake godine kupujem ogrjevno drvo bukvu. Ove godine sam drva kupio iz okolice Krupnja. Odlučujem se za to drvo jer osim toga što je dobro i kvalitetno, dobro je i za sušenje mesa u pušnici, tako da ga koristim i za to. Nema ništa ljepše nego kada osušite meso na bukvi. Za sezonu grijanja svake godine kupim 10 do 15 metara drva. U svome domu ložim na dva mjesta, u dvije prostorije, kako bih ga uspio zagrijati, pogotovo u ove izuzetno hladne zimske dane. Nije mi teško, navikao sam i svakodnevno to radim. Grijanje na drva jeste malo prljaviji posao, jer je potrebno svakog dana čistiti peć, baciti pepeo, ali se vremenom čovjek navikne na taj posao, a i mnogo je bolje kada ložite drvo nego ugalj. To je mnogo zahtjevniji i prljaviji posao, a i pravi više prašine. Zato ga ni ne kupujem. Svi ostali energenti su za mene jako skupa opcija. Postoji još jedna stvar zbog koje se sam se odlučio grijati na drva – to je ugođaj. Nema ništa ljepše u toploj prostoriji oslušivati pucketanje vatre. Pogotovo je lijepo za vrijeme zimskih blagdana kada se cijela obitelj okupi i onda pored toga što uživamo jer smo svi skupa, uživamo i u pucketanju vatre. Lijepo je grijati se na drva i zato bih to svima preporučio.

S. D.

ROZA RAIČ,
Sombor

Košta, al' vrijedi

Živim u stanu od 56 četvornih metara. U zgradi koja ima centralno grijanje. Ovdje sam više od 30 godina i mogu kazati da nam je grijanje uvijek bilo skupo, ali bilo nas je više u obitelji i lakše smo ga plaćali. Sada sam u stanu ostala sama i zaista mi je puno skoro polovicu mirovine dati za račun za grijanje. Posljednji račun koji sam dobila, a to je za prosinac, bio je oko 10.000 dinara. Strahujem sada koji će iznos biti na računu za siječanj, jer je bilo baš hladno i skoro tjedan dana grijali su nas 24 sata. Sigurno će račun za ovaj mjesec biti i 13-14.000 dinara što je stvarno puno i ne sjećam se da sam ikada dobila toliki račun. Platit ću onoliko koliko mogu, a dug koji ostane rasporedit ću na ljetne mjesece, kada plaćamo samo održavanje sustava, što je oko 2.000 dinara. Voljela bih da ne dugujem ništa, ali što ću kada su računi veliki. Ja bih rekla da je ovo naše grijanje skupo, preskupo i sigurno je skuplje od nekog drugog grijanja, ali mi izbora nemamo. Niti se možemo isključiti, niti sami podešavati temperaturu i birati prostorije u kojima ćemo se grijati. Ipak ima i nekih prednosti u centralnom grijanju. Kad ustanem – toplo, vratim se – toplo, niti nosim drva, niti potpaljujem vatru... Kada odem u posjet svojim rođacima kod kojih je toplo samo tamo gdje lože, onda mi ni ti naši visoki računi ne izgledaju tako strašni. Njih grijanje košta tek nešto malo manje nego li mene, a tople su im samo dvije sobe. Sada su ostali bez ogrjeva i trče po stovarištima da dokupe drva. Ja tih briga nemam.

Z. V.

RAZGOVOR POVODOM POČETKA MANDATA:

IVAN UŠUMOVIĆ,
DIREKTOR NIU HRVATSKA RIJEČSlušati puls
čitatelja

di u pitanje. Tekstovi na internet stranicama bit će u formi kraćih informacija, kao specifične promocije o onome što tiskani tjednik donosi u opširnijoj tekstualnoj formi. Pokušat ćemo povećati i broj pretplatnika, kako u tuzemstvu, tako i u inozemstvu. Ovisno o mogućnostima, cilj je i zapošljavanje još novinara. Tako bi se naš novinarski tim proširio i osvežio i obogatio novim idejama.

Osim inicijative u vidu promocije proizvoda naše ustanove koje ste spomenuli u području interneta, je li važna i komunikacija s čitateljima, po principu pošiljatelja i primatelja?

Trebamo raditi još agresivniju marketinšku kampanju u svim domenima, kako u oblasti interneta, tako i putem promocija našeg tiskanog izdanja, kao i knjiga koje se objavljuju u nakladi naše ustanove. Kao direktor, tražit ću od novinara inovativnost u smislu da na medijskoj sceni budemo još prepoznatljiviji, do sada je *Hrvatska riječ* bila prepoznatljiva po kvaliteti, ali trebamo još više upasti u oči na toj medijskoj sceni. Pri svemu tomu, moramo slušati puls naših čitatelja. Ako naši čitatelji očekuju određene promjene, mi ćemo ih napraviti. To je ključ. Konstantno slušati povratne informacije krajnjih korisnika, što oni govore o tjedniku i upravo se njima prilagođavati, jer mi postojimo zbog njih i zbog naše hrvatske manjinske zajednice. Trebamo širiti *Hrvatsku riječ* i kao riječ i kao proizvod.

Donedavno ste obnašali dužnost člana Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća. Bili ste zaduženi za oblast informiranja. Kako ocjenjujete stanje u oblasti informiranja na hrvatskom jeziku u Srbiji?

Iza nas je jedna vrlo specifična godina što se tiče informiranja na hrvatskom jeziku. Prošlu 2016., obilježili su i potresi i pozitivni pomaci. Na samom početku godine na *Radio Subotici* se emitirao trosatni program na

hrvatskom jeziku, ali je došlo do privatizacije kada su zapravo akcionari privatizirali taj radio i po zakonu oni su stekli odgovornost da održe programsku shemu u narednih pet godina. Poduzetnik koji je sada kupio *Radio Suboticu*, samim tim što je otkupio akcije od akcionara, više ne nasljeđuje po zakonu obvezu da u narednih pet godina održi istu programsku shemu. U razgovoru s direktorom **Vladanom Stefanovićem** saznalo se za njegove namjere, *Radio Subotica* je sada komercijalni radio, što ja u neku ruku ne razumijem. Direktor će programsku shemu prilagoditi onako kako bude smatrao da treba to uraditi, iako je rekao da će biti i priloga na hrvatskom jeziku, jer mu je cilj zadržati trojezičnost programa kao specifikum tog radijskog programa. To neće biti na prethodnoj razini, predložene su blok sheme, tipa od dva minuta po satu, pa blic vijesti. Ispred nas je da vidimo što će biti s hrvatskim programom na tom radiju. S druge strane imali smo pozitivni pomak, a to je povećanje minutaže programa na hrvatskom jeziku na Radio Novom Sadu, sklopljen je ugovor s Hrvatskom udrugom novinara *Cro news* iz Subotice o proizvodnji sadržaja za taj program. Dobro je i što se u televizijskoj redakciji programa na hrvatskom jeziku koji se emitira na RTV-u zaposlila još jedna osoba, a treba pozdraviti i što su omogućena odložena gledanja dnevnika na hrvatskom na sietu RTV-a. Pozitivno je i što se na subotičkoj televiziji *YU-Eco* emitira program koji priprema Udruga novinara *Cro-info*. No, situacija u oblasti informiranja na hrvatskom nije na zavidnoj razini. U nekom planu je i da se na *Radio Šidu* pokrene program na hrvatskom jeziku. Taj radio ima doseg u čitavom Srijemu i to bi bila pozitivna promjena za Hrvate u Srijemu, koji osim programa RTV-a, nemaju načina da na nekom lokalnom radiju čuju program na materinskom jeziku. Ostaje i problem Banata, nadam se da će se i tamo osnovati udruga koja će biti zainteresirana za proizvodnju medijskih sadržaja.

Z. Sarić

Nakon što je na sjednici Upravnog odbora NIU *Hrvatska riječ* koncem prošle godine donijeta odluka o imenovanju **Ivana Ušumovića**, diplomiranog ekonomista za direktora ove ustanove, Ušumović je na dužnost stupio 1. siječnja ove godine, zamijenivši na toj funkciji **Ivana Karana**. S novim direktorom razgovarali smo o unaprjeđivanju informiranja na hrvatskom jeziku u pisanoj formi, mogućnostima povećanja broja čitatelja, kao i o mogućnostima informiranja putem suvremenih digitalnih formi.

Što će činiti okosnicu Vašeg budućeg rada?

Glede planova, kao prvo, napraviti će se redizajn vizualnog identiteta tjednika *Hrvatska riječ*, kao i redizajn internet stranica našeg portala u cilju prilagođavanja modernim tendencijama, kako u novinarstvu, tako i u digitalnom svijetu. Dugoročniji plan je da napravimo našu aplikaciju za mobilne telefone, što su već učinili neki drugi manjinski mediji, *Hlas Źudu* i *Magyar Szó*. Dakle, kao jedan vid prilagođavanja nekim tendencijama u novinarstvu i približavanju čitateljima koji preferiraju informiranje putem interneta, umjesto odlaska na kioske. Bez obzira na te moderne tendencije, tiskano izdanje tjednika se naravno ne dovo-

Promjena jedne ulice

NEKAD
i
SAD

Ulica Age Mamužića izmijenjena je u završnici 2016. godine i »raširila« se pred pogledom; vidi se s kraja na kraj ove kratke stare gradske ulice u strogom centru grada. Njeno uređenje je većim dijelom završeno, ali još ne u potpunosti, stoga je (službeno) ostala zatvorena za promet. Kratko vrijeme, dok vozila još nisu ovdje parkirali, uživali su šetači premjeravajući ulicu koracima s jednog na drugi kraj (prema objavama, duga je ili kratka – kako kome – 128 metara). Tijekom preuređenja izvađena je kaldrma, a kocke presložene u manjim površinama po obodu ulice, obnovljena je vodovodna mreža, ali je stradalo i staro drveće, bile su to *gelegunje* (koprivici). Drvored će biti formiran u završnici radova koji slijede.

U tom kratkom razdoblju bez vozila, kada je široka i ravna, neposredno uz park kod Gradske kuće, »pukla« pred očima, mnogi su izrazili želju o zabrani prometa i parkiranja u ovoj ulici. Ali, ovdje je u planu parkiralište, tek ćemo vidjeti hoće li dobiti na snazi ovi pojedinačni zahtjevi o prepuštanju stare ulice šetnji, razgovorima i druženju.

Njeno postojanje je dugo, zatičemo je u istom obliku i na starim kartama Subotice (1884., 1908., 1911. godine i drugim). Nekada je nosila ime Agina ulica (1921. godine), danas je to Ulica Age Mamužića. **Augustin Ago Mamužić** (1844. – 1902.), odvjetnik, pisac i novinar, je poznati kulturni i politički djelatnik u prošlosti Subotice.

K. K.

Migovi i vlakovi

Slušajući vijesti koncem prošle i početkom ove godine pade mi na um jedna narodna anegdota. »U seoskoj *mijani* potukli su se bać Stipan i njegov šogor. Kada su bać Stipana upitali kako je tuća počela on je odgovorio: tako što je šogor vratio šamar«. Gledajući razne emisije u kojima odabrani sugovornici komentiraju događanja u našoj regiji, uglavnom se stiče dojam sličan slučaju bać Stipana, nismo mi već oni krivi. Pitat ćete se, što ovo ima veze s MIG-ovima ili s vlakovima. Upravo o tomu želim malo pripovijedati. Najprije o MIG-ovima.

niranih zrakoplova, istina trebat će ih remontirati, jer su malo »vremešni«, ali imat ćemo »najaču avijaciju u regiji!«. Po mom mišljenju, bit ćemo »groblje zrakoplova« no vrijeme će pokazati jesam li u pravu. Početkom ove godine gledao sam jednu emisiju na HRT-u, u kojoj se govorilo da RH mora nabaviti nekoliko nadzvučnih zrakoplova, jer je susjedna zemlja već to uradila. (njima je pripalo nekoliko MIG-21 čija uporaba ističe 2024.). U razgovoru je napomenuto, da su od NATO-a dobijena razna vozila (koliko se sjećam naš Premijer je govorio o nekim raketama), jedan dio od toga je remontirao,

toga je bio i to, da su šinobusi vozili sve dok se doslovce nisu raspali. Umjesto njih iz Rusije su nabavljeni opet neki »malo rashodovani« vlakovi. Nekom je palo na um, da jedan takav vlak dekorira za miroljubivu misiju, iznutra kopijama svetica, anđela sa srednjovjekovnih fresaka, a izvana višejezičnim natpisima »Kosovo je Srbija«. Usprkos tomu, što dnevno dva puta redovito prometuje vlak od Kraljeva do Kosovske Mitrovice, ovaj novi »probni direktni vlak iz Beograda« na administrativnoj granici nije dočekan ovacijama nego dugim cijevima. Slušajući Premijera, koji je taj

kada sam to vidio svojim očima? upita on. »E, kada ti više vjeruješ svojim očima nego meni, onda nešto nije u redu s tobom, jer ja uvijek govorim istinu, odgovori mu žena.«

JEDNA ŽELJA

Brze pruge u Srbiji su već jednom obećane početkom devedesetih godina prošloga stoljeća. Iz ovog razloga, osobno bio bi izuzetno sretan, da za dvije-tri godine kako nam je to nago-vješteno, na subotički kolodvor stiže, brzinom od 120 km na sat, specijalni vlak (može i kineske proizvodnje) dekoriran natpisi-

NEŠTO O ZRAKOPLOVIMA

Ovaj zrakoplov (MIG) je razvijen sedamdesetih godina prošlog stoljeća u nekadašnjem SSSR-u i uveden u uporabu 1983. godine. Sredinom osamdesetih ondašnja SFRJ je kupila nove zrakoplove, 14 komada borbenih jednosjeda i dva školska dvosjeda. Namjera tadašnjih rukovoditelja bila je da na bazi iskustva s ovim avionima, naša tadašnja razvijena avioindustrija proizvede borbeni supersonični avion koji se kodirano nazivao *Novi avion*. Prije toga smo vrlo uspješno proizvodili tenkove M-84 (razvijen od sovjetskog tenka T-72). Poslije raspada SFRJ, svi MIG-ovi i većina tenkova pripali su Srbiji. Ostalo već znate. Zrakoplovi su odigrali ulogu i u borbi s NATO snagama, sedam zrakoplova je obo-reno, tri su uništena na zemlji. Ostalo ih je šest. Trenutno, tvrdi se, u upotrebi su tri-četiri. Iz ovih razloga sredinom prošle godine Premijer je najavio da žele kupiti šest MIG-ova, jer je susjedna zemlja, inače članica NATO-a, dobila naoružanje od iste organizacije. Koncem prošle godine Premijer je slavodobitno objavio da je obavljena nabava tih pla-

a ostatak još čeka na popravak (RH groblje vojnih transportera?!). Onako usput MIG-ovi još nisu stigli, a ne zna se kada će.

NEŠTO O VLAKOVIMA

Vjerujem, da se većina štovanih čitatelja sjeća dobrih starih »šinobusa« proizvedenih u bivšoj zajedničkoj domovini, za čiju obranu od stranog agresora smo uvijek bili spremni. Iznenadila nas je unutarnja agresija na koju nismo bili spremni. E, rezultat

vlak zbog mira mudro zaustavio na kolodvoru Raška, a »nije imao pojma tko je takav vlak naručio, poslao itd.« došlo mi je da ne vjerujem svojim očima, jer je na vidljivom mjestu pisalo: »Dekoracija je osmišljena u suradnji s Kancelarijom za KiM i Vlade Republike Srbije«. Pade mi na um jedan vic: »Muž dođe iznenada doma i svoju ženu zatiče u krevetu sa susjedom. Kasnije prigrvara ženi, kako ga je mogla prevariti sa susjedom, a ona odgovori: 'Nisam.' 'Pa kako nisi

ma na pedeset jezika tekstem: »Vojvodina je dio Srbije«. Vagoni iznutra bili bi ukrašeni slikama kulturno-povijesnih objekata iz Vojvodine kao što su: katedrala u Arači, utvrda, samostan i freska u Baču, kaštel na Vršačkom brijegu, Petrovaradinska tvrđava, subotička Gradska kuća, sinagoga itd. Uvjeren sam da će taj vlak, bez problema moći nastaviti svoj put u Mađarsku, sve do Budimpešte. Mađari sigurno neće ni pokušati tračnice minirati.

PROŠLA GODINA IZ KUTA HRVATSKIH PODUNAVSKIH UDRUGA (2.)

Osipanje članstva je posljedica smanjenja broja Hrvata

*Mladi odlaze bez povratka * Dio planova nije moguće realizirati zbog sve manjih proračuna u udrugama*

Hrvatske udruge šokačkog Podunavlja bremenite su problemima. U svima je evidentno osipanje članstva, osobito mlađe dobi. Za ovaj problem rješenja nema, jer iz ovih sredina mladi zauvijek odlaze, zasnivaju obitelji i stvaraju potomstvo daleko od rodni mjesta.

POVRATAK NA POČETAK PRIČE

U Baču je 2007. godine osnovano HKUPD *Mostonga*. Nakon nekoliko godina solidnog rada, a potom kadrovskih previranja, Udruga je nestala s mape kulturnih institucija. Tri godine kasnije osnovana je još jedna udruga, UG *Tragovi Šokaca*, koja djeluje i danas.

»Dobro smo radili cijele godine, imali smo nekoliko gostovanja s pjevačkom skupinom, a realizacijom naše stalne manifestacije *Žensko tradicijsko češljanje i izrada oglašja Hrvatica u regiji* izuzetno smo zadovoljni. No, postoji i druga strana medalje. Mi koji čuvamo hrvatsko kulturno blago ulažemo jako velike napore kako bismo opstali u jugozapadnom dijelu Bačke, odnosno u općini Bač. Nedostatak članstva, pa samim tim i smanjena sredstva za projekte, otežavaju nam rad. Ovaj problem nije nov, aktualan

je već nekoliko godina. I ono malo naših mladih odlazi u gradove na školovanje i više se ne vraćaju, a stare je sve teže pokrenuti. Znam da isti problem ima većina naših udruga. Nadamo se da ćemo imati snage ustrajati i održati se, jer Bač je sa svojim Franjevačkim samostanom ipak kolijevka Šokaca, to ne možemo i ne smijemo nikad zaboraviti! Naše stalno pitanje je kako okupiti članstvo, osobito mlade. Previše je problema koje prvo treba riješiti, počev od nedostatka prostora za rad, pa do financijskog oporavka. Naša udruga je mala, zacrtane programe i projekte uspijevamo realizirati, no uz tešku muku. Iako radimo punih šest godina, još uvijek nemamo svoje prostorije, mladi nam, kao i u svim mjestima bez srednjih škola, odlaze u veće gradove i više se ne vraćaju. A kako privući mlade koji ostaju na selu? U ovakvim uvjetima nikako! Sa sredstvima koja dobijemo za redovitu djelatnost ne možemo otići ni u susjedno selo, a kamoli negdje dalje. I kako ih onda stimulirati? Pjevačka skupina vježba kroz cijelu godinu, a kada se ukaže prigoda, za gostovanja jednostavno nema novaca. Ove godine smo od HNV-a za redovitu djelatnost dobili 10.000 dinara i od Općine Bač 5.000, pa sad vi radite, pjevajte do mile volje. Sastajemo se i radimo naj-

više u etno kući, a preko zime po privatnim kućama članova, u cilju uštede. Knjige vodim sama, a knjigovođu plaćamo samo za izradu završnog računa. Glede projekata i manifestacija za koje apliciramo na natječaje ne možemo biti zadovoljni. Za manifestaciju *Žensko tradicijsko češljanje i izrada oglašja Hrvatica u regiji* namaknemo sredstva, ali kada gostima treba uzvratiti posjet i sudjelovati na njihovim događanjima, nastaju velike muke i dovijamo se na razne načine. Izvlače nas sredstva iz Veleposlanstva Hrvatske, dobijamo već nekoliko godina unazad po 5.000 kuna i uz HNV i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, te Pokrajine, koja je ove godine smanjila sredstva više nego upola i iz proračuna općine, ali za druge ozbiljnije projekte sve skupa je nedostavno. I onda se opet vraćamo na početak priče, na upit kako okupiti članstvo i kako privući mlade. Kako, kada im ne možeš priuštiti ništa osim onoga što organiziraš kod kuće?« upitom odgovara na upit predsjednica *Tragova Šokaca Stanka Čoban*.

U GRANICAMA MOGUĆNOSTI

Vajska je selo u kojem danas živi dvjestotinjak Hrvata, poglavito srednje i starije dobi. U

Vajskoj djeluju dvije udruge s hrvatskim nacionalnim predznakom, od 2002. godine HKUPD *Dukat*, a od 2010. i HKPU *Zora*.

»Rad *Dukata* u 2016. godini pretežito se odnosio na radio emisiju *Zvuci Bačke ravnice*. Po svim pokazateljima bila je to i najbolja godina glede slušanosti. Problemi su evidentni u svim segmentima rada. Kako okupiti članstvo i ponovno zainteresirati rad u udruzi, pitanje je na koje ne vidim odgovor. Poslije po meni vrlo štetne i nepotrebne podjele i

pravljenja dvije udruge u Vajskoj, a tu je politika uradila svoje, teško je ponovno krenuti uspješno. Iako imamo sumještanina na visokoj poziciji i u HNV-u i u DSHV-u, za nas se malo čuje, jer on jednostavno provodi neki tihi bojkot naših udruga. Niti nas informira, niti uopće i kontaktira, što bi mu trebala biti dužnost. Kad sam svojedobno o navedenim problemima informirao **Petra Kuntića**, njegov odgovor je bio: nije bitno tko je bio, bitno je tko je sad. Mladi se kod nas povlače u sebe, svak gleda kako preživjeti. Najteže je osigurati novce za redoviti rad. Pisali smo projekte i aplicirali na natječaje, ali se nije puno odvajalo za nas sitne

manifestaciju *Maškare*, likovnu koloniju i otvaranje novih prostorija.

»Navedene manifestacije većinski smo realizirali svojim osobnim sredstvima i uz pomoć donatora iz našega sela. Likovna kolonija je održana na obali Dunava u prostorijama Lovačkog društva *Fazan* iz Vajske. Prezadovoljan sam odazivom slikara. Mislim i da bi vodeći ljudi naše zajednice trebali više brinuti o Hrvatima iz ovoga dijela Podunavlja i imati više sluha za naše probleme i potrebe. Najveći problem nam je nedostatak članstva, čiji je rezultat slab rad Udruge. Stariji posustaju i gube motivaciju i snagu za rad, a mlade je više nemoguće privući. Predviđene

u ovom kraju, jer nemamo čovjeka koji bi nešto rekao tamo gdje bi trebalo reći. Često im spomenem i izreku daleko od očiju, daleko od srca i tako ih jedino uspijem uvrijediti. Predviđene manifestacije uradimo u granicama mogućnosti, snađemo se kako znamo. Prošle godine *Dukat* nije aplicirao ni na jedan natječaj, jedino je rad emisije *Zvuci bačke ravnice* financiran sredstvima HNV-a,«, kaže predsjednik *Dukata* **Pavle Pejčić**.

Tijekom prošle godine *Zora* je imala tri manifestacije: zajedničku lokalnu

manifestacije za ovu godinu bit će teško ostvarive bez većeg priljeva sredstava. Sredstva ćemo pokušati namaknuti putem aplikacija na natječaje. Projekte ćemo teško pisati bez tehničke pomoći. Na svakom sastanku udruge govorilo se o tom problemu, ali nikako da se to riješi. Doznali smo da je bio seminar za pisanje projekata, ali od naših udruga nije nitko pozvan nego je bila prisutna osoba iz našeg mjesta koja uopće ne kontaktira s nama. Žalosno ali istinito,«, kaže predsjednik *Zore* **Ivan Šimunović**.

Ivan Andrašić

TJEDAN U BAČKOJ

Vatrogasci

Jedna od vojvođanskih tečevina iz nekadašnjih vremena su i dobrovoljna vatrogasna društva.

Osnivana su skoro u svakom selu prije više od jednog stoljeća, a okupljala su mještane koji su »na izvolte« bili dan i noć, spremni intervenirati kad god i gdje god se pojavi vatrena stihija. Što bi rekli danas volonteri. Nisu za svoj angažman tražili honorar ili plaću, već im je čast bila obući uniformu i priskočiti u pomoć, bilo da gori žito u ataru, strnište, slama kod nekog neopreznog domaćina ili dimnjak u kući čiji se ukućani nisu na vrijeme pripremili za sezonu loženja. Tako je ostalo sve do danas. I čini se da su upravo ta dobrovoljna vatrogasna društva, baš zahvaljujući toj svojoj dugovječnosti, uspjela odoljeti svim (političkim) trendovima i pritiscima, pokušajima da ih ovi ili oni uzmu pod svoje. A upravo to što su ostali baš svoji skupo ih je koštalo. Koštalo ih je toga da su praktički dovedeni na rub opstanka, s vozilima starim desetljeća, s vozilima za koja nemaju novca da ih registriraju, s vozilima koja su skoro praznih rezervoara jer nemaju novca za benzin, s uniformama i opremom koju su im poklonili donatori (uglavnom iz inozemstva). Složit ćete se poražavajuća slika. A kako ne bi bila kada već godinama unazad Vatrogasni savez grada Sombora, koji objedinjuje sva dobrovoljna vatrogasna društva, a 11 ih je, iz proračuna grada dobiva milijun dinara. Ili po društvu 60.000 dinara. Godišnje. Zato u dobrovoljnim vatrogasnim društvima strepe od svake intervencije. Hoće li upaliti vozilo, a i kada upali hoće li biti dovoljno goriva da se do požara i stigne? Nije karikiranje, ali u nekim selima vatrogasci volonteri su po kućama sakupljali novac kako bi mogli registrirati svoja vatrogasna vozila, pa onda donacije od privatnika u gorivu pa onda su im stizale donacije iz inozemstva u opremi i tako su se nekako krpili, a sve da ne bi svoja sela ostavili bez one prve zaštite od požara.

Porazilo ih je kada su čuli da će u gradskom proračunu za njih biti (opet) tek milijun dinara, ali nisu se dali. Bili su uporni da dokažu koliko su važni i koliko je za svako selo bitno da im dobrovoljno vatrogasno društvo bude spremno, pod konac svih 365 dana u godini. Iskreno nisam vjerovala, ali uspjeli su uvjeriti one koji drže varoški *buđelar* da »odriješe kesu«. A to »driješenje kесе« znači da će pored već planiranih milijun dinara dobiti još 2,3 milijuna. Previše? Ne. Taman dovoljno da se poprave i registriraju vatrogasna vozila.

Z. V.

PROŠLA GODINA IZ KUTA HRVATSKIH UDRUGA U SRIJEMU I NOVOM SADU

Moglo je i bolje

Kao i ostale kulturne udruge, tako su i hrvatske u Novom Sadu i Srijemu prošle godine bile suočene s problemima financijske prirode. Nedostatak sredstava razlog je neodlaženja na pojedine manifestacije, a neke od udruga nemaju niti svoje prostorije za rad. Kao zajednički

problem nameće se nedovoljna motiviranost mladih za uključivanje u rad udruga.

POVRAT HRVATSKOG DOMA

U Hrvatskom kulturnom centru *Srijem* – *Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice za prošlu

godinu kažu da je moglo biti i bolje: »Održali smo redovitu manifestaciju *Divan je kićeni Srijem* s gostima iz Hrvatske i sudjelovali smo na devet manifestacija u Hrvatskoj. Redovito smo održavali sve aktivnosti i probe. Svakako da je moglo biti i bolje i nadamo se da ćemo nedostatke koje smo uočili

popraviti. Najveći problem koji imamo je povrat *Hrvatskog doma* za koji nema pravih prepreka osim političkih. Ponovno moram ponoviti kako smo razočarani zbog nezainteresiranosti vodstva DSHV-a za ovu temu, (a čini mi se i za ostale probleme specifične za Srijem), iako smo u više navrata molili da se ova

problematika ne zaobilazi na različitim zvaničnim sastancima i posjetima. Veliki problem danas, koji vjerujem imaju i druge udruge, jeste kako motivirati mlade na veću angažiranost u u radu udruge. Mislim da je to socijalno-psihološki problem današnjeg društva te da ni mi nismo izuzeti od toga«, kaže predsjednik udruge **Krunoslav Đaković**.

Problem financijske prirode prisutan je i u ovoj udruzi. No, kako kažu ti problemi se mogu lakše prevazići: »Najveći problem kod financiranja jeste što sva sredstva koja se dobiju po natječajima stignu tek u listopadu ili kasnije, a očekuje se da se sredstva potroše do kraja godine. Ovo je velika mana u sustavu financiranja preko natječaja i mislim da bi bilo ispravno da je vrijeme za utrošak sredstava i pravdanje dulje, jer je nerealno očekivati da sredstva koja su planirana za godinu dana, budu potrošena za dva mjeseca. Zbog ovakvog sustava moramo se snalaziti na različite načine, najčešće posudbama ili dugovanjima dok sredstva ne stignu. Kako se ove godine navršava 20 godina od obnove rada udruge, želimo ovaj događaj obilježiti na poseban način. U planu je da izdamo monografiju udruge te da naša redovita manifestacija *Divan je kičeni Srijem*, bude bogatija gostima i programom«, kaže Đaković.

NEPOVOLJNE OKOLNOSTI

U HKPD-u *Stanislav Preprek* iz Novog Sada 2016. godinu ocjenjuju kao veoma uspješnu: »Održali smo naše manifestacije *Preprekovo proljeće* i *Preprekovu jesen*, dvije manifestacije na razini Pokrajine, koje su praktično promocije naših knjiga. Obje manifestacije su bile na izuzetno visokoj i kvalitetnoj kulturno-umjetničkoj razini, pri čemu ističem gostovanje hrvatske operne dive **Antonije Murat** u programu *Preprekova jesen*. Uz to smo imali niz nastupa i gostovanja: u Novosadskom klubu, HKD-u *Ljuba* u Ljubi, Pjesničku večer u Belišću, zatim *Treći Music Festival Summer Adria* u Crikvenici i Senju, u Hrvatskoj čitaonici *Fisher* u Surčinu, XIX. Rešetarški susreti pjesnika u Rešetarima i Godišnja manifestacija pjesništva Društva hrvatskih književnika u Đakovu«, kaže predsjednica udruge **Ivanka Horvatić**. U udruzi

Preprek smatraju veoma značajnim njihov doprinos pisanoj hrvatskoj riječi kao trajni dokaz identiteta i postojanja na ovim prostorima, usprkos, kako kažu, izuzetno nepovoljnim okolnostima: »U Društvu radi Književni klub s preko 20 aktivnih članova, među kojima su neki već afirmirani pjesnici, pisci, kolumnisti i feljtonisti s preko 30 književnih naslova, nažalost većinu izdanih o vlastitom trošku. Od 2012. godine u Društvu radi i glazbenopjevačka ženska skupina s 14 članica. Nekoliko naših članova su i likovnjaci, ali u 2016. godini nismo realizirali izložbe njihovih radova zbog nedostatka prostora i sredstava. Formirali smo i mrežnu stranicu udruge na kojoj se može detaljno upoznati s našim radom i aktivnostima udruge.«

Hrvatska udruga iz Novog Sada u prošloj godini je preko raznih natječaja dobila 317.000 dinara. No, ta sredstva im nisu bila dovoljna: »Uspjeli smo organizirati dvije predviđene kulturne manifestacije i izdati zbirku pjesama i zbirku kratkih priča te realizirati nekoliko nastupa i gostovanja, ali su nam sva gostovanja bila u okrnjenom sastavu i o trošku članova udruge. Iz istog razloga nismo mogli pozvati nikoga u goste, a i mnoge pozive smo odbili. Nemamo svoje prostorije, niti jedan komad opreme ni sredstva za rad. Nesebično zalaganje, volontiranje, doniranje, kupovina svega o svom trošku, uporaba osobnih automobila i računala je u desetak godina postojanja udruge, iscrpila članove i udruzi prijeti gašenje. Republika Srbija, Republika Hrvatska, a posebice grad Novi Sad, kao grad europske kulture, ne bi smjeli dozvoliti nestanak hrvatske kulturne udruge u njemu, a HNV i ZKVH moraju pomoći udrugama svojim svakodnevnim kontaktom i prisutnošću. Drugim riječima, radom na terenu i to stručno preko radnih sastanaka, osiguravanjem sredstava u potpunosti za projekte koje oni ocjene kao kvalitetne i korisne za hrvatsku zajednicu. Jedina hrvatska politička stranka DSHV koja ima zastupnika u Skupštini Republike Srbije preko djelovanja na lokalnu vlast nam mora osigurati prostorije, uvjete i sredstva za neometani rad. Drugim riječima, i aktivisti DSHV-a također trebaju raditi na terenu!« kaže Horvatić.

S. Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Skupo i još skuplje

Ovih dana sve su nas iznenadile veoma niske temperature. Izrazito hladni zimski dani s temperaturama »debelog« minusa natjerali su mnoge da dodatno zagrijavaju svoje prostorije. Već tijekom ljeta dobri domaćini se pripremaju za hladne zimske dane, kupujući ogrjev po tada nešto nižim cijenama nego što ga sada možemo nabaviti. No, čini se da su se i pored tog »domaćinskog ponašanja«, mnogi prevarili u računici, barem kada je količina potrebnog ogrjeva u pitanju. Što se tiče Srijema, ovih dana nastala je velika potražnja za kupovinom dodatnog ogrjeva. Naravno, ukoliko ga uspijete nabaviti. Drva ima, ali dosta slabije kvalitete, a i pored toga, cijena je »paprena«. Tako recimo, za nepuna dva kubika iscijepanog drveta bukve upakiranoga u palete, trebate izdvojiti oko 100 eura. Za one nešto plićeg džepa, u ponudi su i drva upakirana u džakove čija je cijena po džaku 500 dinara. Na isti način možete kupiti i ugalj kako u manjim, tako i u većim količinama. Ipak mislim da je veća muka onima koji se griju na druge energente, struju ili plin. Mnogi s velikim strahom iščekuju račune za struju (ukoliko su im peći na struju bile jedina opcija), a što se tiče plina, situacija ništa nije bolja. Tako na primjer, siječanjski računi za daljinsko grijanje u Srijemskoj Mitrovici, bit će uvećani za 10 posto. Razlog za to upravo je poskupljenje energenata, prije svega plina koji se koristi za proizvodnju toplotne energije. Prema riječima nadležnih, neizvjesno je i što će biti u narednom periodu, jer se ne može predvidjeti hoće li cijena plina nastaviti rasti, kako zbog cijene nafte, tako i zbog rasta dolara. Tako je za korisnike koji grijanje plaćaju po utrošku, došlo do smanjenja fiksnog dijela za oko 4 posto, dok je cijena varijabilnog dijela poskupjela za 25 posto. No, kako navode, to su cijene niže od mnogih gradova u Srbiji (ako je ta činjenica korisnicima neka utjeha). I pored poskupljenja, prema podacima javnog poduzeća *Toplifikacija* kažu da je naplata potraživanja mnogo bolja nego što je bila u nekom ranijem periodu i ona iznosi oko 93 posto. To svakako govori da su Srijemci odgovorni kada je riječ o plaćanju svojih obveza, a posebice glede grijanja. Kako god, ne piše nam se dobro. Svi se nadamo da ova zima neće dugo trajati kako bi nam i izdaci za ogrjev i grijanje bili manji. Ali i kad zima prođe stižu nam novi nameti, koje ćemo realno u ovakvim uvjetima kada iz dana u dan nešto poskupljuje, teško moći izmiriti.

S. D.

S MONOŠTORSKIM RIBIČIMA NA ZALEĐENIM VODAMA

Ribiči jesu strastveni zaljubljenici u vodu i ništa im milije nije od udica i štapova i višesatnog sjedenja pokraj vode, ali ima dana kad i oni ostave svoje štapove i povuku se čekajući neke toplije dane. Ipak ima i ribiča i prilika kada se na vodu izlazi i na debelom minusu i bacaju mamci i udice. Takav jedan doživljaj upriličili su nam ribiči iz Monoštora.

Iskreno da kažem, poziv jesmo prihvatili od prve, ali s malom rezervom. Kako ćemo stići do te ribičke oaze od sela udaljene nekih 40 minuta hoda, a kad stignemo što ćemo tamo zateći? Da ne bude to samo tek nekoliko ribiča? I onda gdje nam je tu novinarska priča. Iskreno u svemu smo bili u krivu.

VATRA, PRŽENA KOBASICA I ŠTAPOVI

Prvo, šetnja od sela do ribičke oaze, kroz snijegom prekrivenu šumu, doživljaj je sam za sebe. Drugo, što nas je

iznenadilo je broj okupljenih ribiča spremnih da se najprije uhvate u koštac sa zaleđenim rukavcem Dunava pa onda i s mamcima i udicama. I štukama. Razmijeli se po zaleđenoj vodi tražeći sebi mjesto gdje će probijati led i pecati. Nekako nam nesigurno djeluje ta zaleđena voda. Hoće li led izdržati da nam ne počne pucati pod nogama? Sve nabrajamo u sebi i odlažemo silazak na zaleđenu vodu. Ali uporni ribiči nas uvjeravaju kako brige nema »pa led je deo i 15, 20 centimetara«. Vidimo udaraju sjekirama, sve pršti oko njih pa se i mi ohrabrimo da kročimo na zaleđeni

dunavski rukavac. I gledamo.

A ono začas u ledu na desetine izbušenih rupa i začas u svakoj od njih udica s ribicom, plovak i najlon za pecanje. Čudno nam nema štapova, ali kažu »tako se na ledu peca štuka«. Vjerujem, nema razloga da ne vjerujem, ali nikada nisam vidjela kako se peca na ledu pa eto pitam. Neću previše pitati, ali mi se nekako činilo da će se štuke uhvatiti i bez da se u plovak netremice gleda, jer su se naši ribiči brzo razmijeli po obali uz vatru, prženu kobasicu i slaninu. I po koji gutljaj domaće rakije. Tek da se malo zagriju. No, ne damo

ustolovina

mi tek tako mira ovim našim ribičima pa ih uporno pratimo i dosađujemo pitanjima. Prvo je bilo u čemu je draž ovog pecanja na ledu. »Ko nije ribič ne znam kako da mu objasnim. Mi jednostavno volimo pecati s leda i što se tu ima objašnjavati. Mislim da su nam danas polovične šanse da nešto upecamo, ali vidjet ćemo što će biti«, kaže **Zoran Adam**. Ne pamti da je u posljednjih petnaestak godina u vrijeme kada je dozvoljeno pecanje štuke bilo ovolikog leda. Kaže, bilo je leda na vodi prije pet godina, ali to je bilo u veljači, a tada već nije dozvoljeno pecanje štuke.

NA BAŠČI

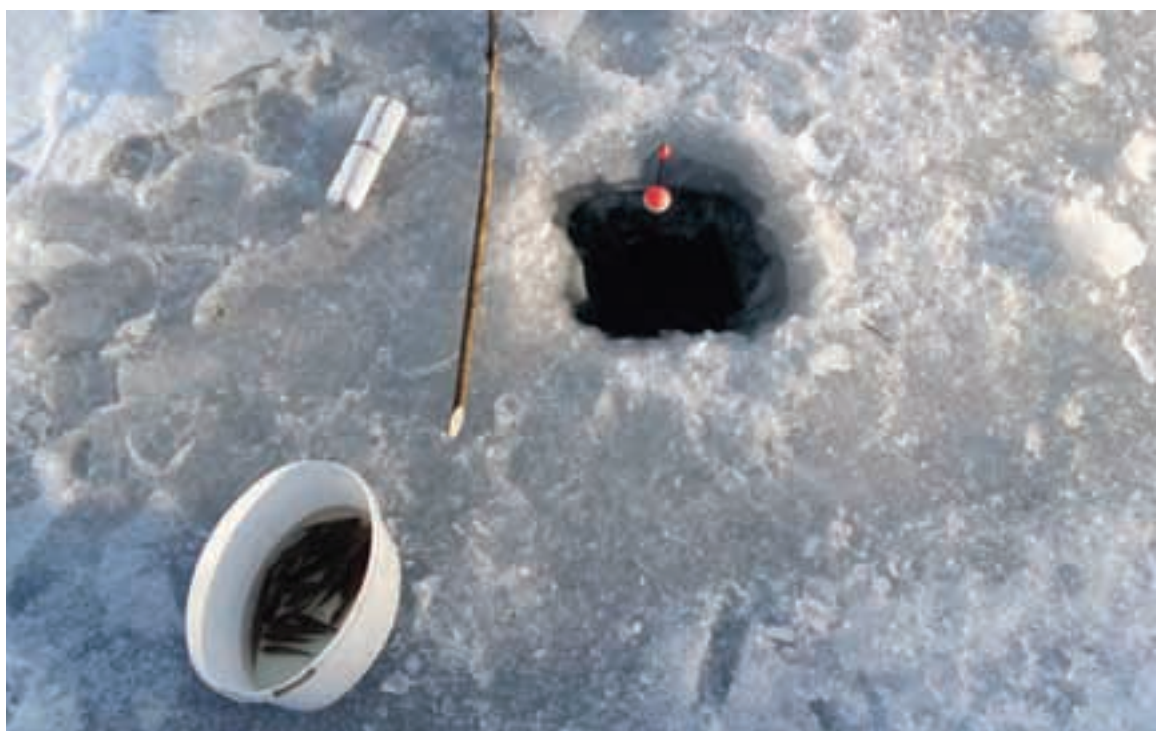
»Trenutačno živim u Somboru i ništa me nije moglo spriječiti da dođem danas. Nekada mi je najveća draž bilo pecanje na ledu, ali sam u međuvremenu postao šarandžija, a pecanje šarana na Dunavu je vrh. Odmah poslije toga stavio bih pecanje na ledu. Dok voda nije zaleđena zna se točno gdje su najbolja mjesta za pecanje štuke. Štuka je grabljivica koja lovi iz zasjede, znači pored trave i granja se umiri tako da se tu pod obalom peca štuka«, pojašnjava nam iskusni ribič **Marin Periškić** koji na naš upit od kada

peca spremno odgovara: »Od kada sam prohodao.«

Iskusnog ribiča **Đuru Ranga**, koji je bio i organizator ove male ribičke fešte pitamo i gdje su nas to doveli, jer ako nas netko upita pa gdje su to pecali s Monoštorcima da ne ispadne da baš pojma nemamo. »Mi smo na starom Dunavcu, koji Monoštorci zovu Bašća. To je stari tok Dunava koji je nakon prokopavanja kanala Dunav – Tisa – Dunav ostao mrtvaja, jedan rukavac. Ovakva slika zaleđenog rukavca i ovoliki broj ribiča na ledu nećete vidjeti često. Posljednji put ovako je bilo 2002. godine«, priča Rang koji s obale budno prati sve što se događa među ribičima. Na ledu i oko vatri zapaljenih na obali.

Da bi ovaj ribički susret imao i svoju posebnu draž organizirano je i natjecanje. Kraj nismo dočekali, jer je to natjecanje i samim ribičima bilo najmanje bitno. Važno im je da su izašli na vodu, ili je možda bolje reći led, razigrali svoje pribore i kako kažu, barem na nekoliko sati pobjegli od svojih žena. U to sa ženama zalazili nismo, ali smo se popodne ipak raspitali je li bilo ulova. Kako smo čuli, nije ih toga dana htjela ribička sreća.

Zlata Vasiljević

Započela rekonstrukcija Franjevačkog samostana

BAC – Radovi na rekonstrukciji Franjevačkog samostana u Baču započeli su početkom ove godine. U pitanju je jedan od najstarijih sačuvanih sakralnih objekata na ovim prostorima. Trenutačno su u fokusu restauratorski radovi kako bi kulturno blago samostana bilo zaštićeno. U prvoj fazi realizacije projekta kopat će se trase nove hidrantske, kanalizacijske i elektro mreže. Svi nalazi će biti objedinjeni u jednu veliku zbirku i smješteni u unutrašnjost samostana po završetku radova koji se očekuje do 2018. godine. Za obnovu Franjevačkog samostana u Baču Europska komisija izdvojila je 890 tisuća eura, a Ministarstvo kulture dodat će još 10 posto kako bi se što bolje zaštitilo povijesno blago i radovi što brže priveli kraju. (Blic/HNV)

Novi natječaji Ministarstva kulture

BEOGRAD – Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije raspisalo je još tri natječaja i jedan Otvoreni poziv u području kulture za 2017. godinu. Jedan od njih je Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata iz oblasti kulturnog naslijeđa u Republici Srbiji u 2017. godini. Predmet natječaja je financiranje ili sufinanciranje otkrivanja, prikupljanja, istraživanja, dokumentiranja, proučavanja, vrednovanja, zaštite, očuvanja, predstavljanja, interpretacije, upravljanja i korištenja kulturnog naslijeđa i unapređivanja djelatnosti zaštite kulturnog naslijeđa i bibliotečko-informacijske djelatnosti. Natječaj je otvoren do 12. veljače 2017. godine.

Osim ovoga, raspisan je Natječaj za sufinanciranje projekata u oblasti prevođenja reprezentativnih djela srpske književnosti u inozemstvu, Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata u oblasti kulturnih djelatnosti Srba u inozemstvu te Otvoreni poziv za sufinanciranje organizacije i realizacije godišnjeg programa predstavljanja srpske književnosti i nakladništva na međunarodnim sajmovima knjiga u 2017. godini. Više informacija na mrežnoj stranici Ministarstva: www.kultura.gov.rs.

Veliko prelo 2017. u Subotici

SUBOTICA – *Veliko prelo 2017.* bit će održano u subotu 4. veljače u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* (Trg Lazara Nešića br. 9) u Subotici, s početkom u 19.30 sati. Nastupaju: Klapa *Kampanel* Zagreb/Primošten, Ansambl *Biseri* Subotica, Tamburaški ansambl HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice. Organizatori su raspisali natječaj za najbolju preljsku pismu koji je otvoren do 25. siječnja. Pjesme je potrebno dostaviti u Ured HKC-a (Preradovićeve 4, Subotica) osobno, putem pošte ili na email: hkcsubotica@yahoo.com s naznakom za Veliko prelo 2017. – natječaj za »preljsku pismu«. Potrebno je napisati i tko je autor pjesme te kontakt telefon. Pjesma treba biti napisana na standardnom hrvatskom jeziku ili na bunjevačkoj ikavici.

Na prelu će biti birana i najljepša prelja s pratiljama. Bit će organizirana i bogata tombola.

Cijena ulaznice je 2.300 dinara. U cijenu je uključena večera (krumpirača....), piće tijekom večeri i za dezert *fanci* (krafne). Sve informacije u vezi kupnje karata se mogu dobiti u Uredu HKC-a, Preradovićeve br. 4, Subotica ili na telefone: 024/55-55-89 ili 062/187-55-17.

Na Facebook stranici HKC-a *Bunjevačko kolo* organizirana je nagradna igra za dodjelu besplatnih karata, koja traje do 20. siječnja.

Šokačko prelo u Beregu

BEREG – *Šokačko prelo* u Beregu bit će održano 11. veljače u mjesnom Domu kulture, s početkom u 19 sati. Na prelu će gostovati udruge iz Odžaka (BiH) i Bogdanovaca (RH). Za dobru atmosferu poslije programa bit će zadužen Tamburaški sastav *Čokanj* iz Našica. Cijena ulaznice je 1200 dinara, u što su uračunati večera i piće za cijelu noć.

Za sve dodatne informacije nazvati: 025/809-439. Organizator prela je HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega.

Šokačka večer u Vajskoj

VAJSKA – *Šokačka večer* u Vajskoj bit će održana 11. veljače u restoranu *Bački Dvor* na jezeru *Provala*. Gosti večeri su: Tamburaški sastav *Dike* iz Vinkovaca, muška pjevačka skupina KUD *Mijat Stojanović* iz Babine Grede, a najavljen je i gost iznenađenja. Sve informacije na telefon: 063/765-00-42; 069/721-796.

Natječaj za najljepše ljubavno pismo

SESVETE – Čitateljski klub *Čitafora* iz Zagreba koji djeluje u Knjižnici *Sesvete* i ove godine organizira, sada već četvrti put, natječaj za najljepše ljubavno pismo. Natječaj se organizira u tri kategorije: za učenike osnovnih škola; za učenike srednjih škola i za odrasle.

Sva pisma moraju biti potpisana šifrom po vlastitom izboru (radi anonimnosti) i označena kategorijom u kojoj se natječu. Rok predaje pisama je 3. veljače 2017. i to na sljedeći način: osobno u »ljubavni sandučić« u prostoru Knjižnice *Sesvete* i u Zagrebu ili slanjem na e-adresu: citafora.sesvete@gmail.com

Osim toga potrebno je još navesti: ime i prezime; broj telefona; e-adresu; pripadajuću šifru i kategoriju.

Rezultati će biti objavljeni 10. veljače 2017. na internetskim stranicama Knjižnice *Sesvete* i Facebook stranici ČITAFORA – Čitateljski klub Knjižnice *Sesvete*.

Završna svečanost bit će održana 13. veljače 2017., uoči Dana zaljubljenih, kada će najljepša pisma biti pročitana, a neka i nagrađena.

HKUPD-A STANISLAV PREPREK IZ NOVOG SADA

Nova zbirka *Preprekovo proljeće*

Unakladi HKUPD-a Stanislav Preprek iz Novog Sada objavljena je zbirka poezije *Preprekovo proljeće 2016.*, priopćila je ta udruga. Novosadska udruga ima Književni klub s preko dvadeset članova koji svake godine, a ovo je osma zaredom, izdaju zbirku svojih pjesama. Zbirka se sastoji iz dva dijela. U prvom dijelu su zastupljeni svi članovi Književnog kluba HKUPD-a Stanislav Preprek koji se bave pisanjem pjesama, a predali su na vrijeme svoje radove. Svi koji se učlane u Književni klub, pišu poeziju i godinu dana redovito prisustvuju sastancima, konkurenti su za sljedeću zbirku poezije *Preprekovo proljeće*. U drugom dijelu zbirke su pjesme troje afirmiranih pjesnika iz osječke regije, kao gostiju: **Božice Zoko**, **Franje Džakule** i **Franje Nargulova**. U prethodnoj zbirci gostovalo je tri pjesnikinje iz riječke regije, te je nastavljena praksa uvr-

štanja po tri poznata autora sa šireg područja nekog grada u Hrvatskoj, kao jedan od vidova suradnje udruge s maticom. Ta praksa će, kako navode u udruzi, biti nastavljena i ubuduće.

Zbirku je uredilo peteročlano uredništvo sastavljeno od članova Književnog kluba u kojem su: **Dragana Todoresskov**, doktorica književnosti i književna kritičarka, kao nositeljica projekta, te **Siniša Božulić**, **Jelisaveta Buljovčić Vučetić**, **Miroslav Cakić** i **Mladen Franjo Nikšić**, »pjesnik i slikar novosadski«, čija je i grafika na naslovnici zbirke. Računalnu pripremu knjige potpisuje **Ivan Dermanov**, a dizajn knjige Ivan Dermanov i Miroslav Cakić. Recenzenti knjige su mr. **Pavel Domonji** i vlč. **Marko Kljajić**.

Izdavanje zbirke dijelom je pomoglo Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Republici Srbiji.

D. B. P.

IN MEMORIAM: MARIJAN SABLJAK (1943. – 2016.)

Odlazak kulturnog aktivista

Marijan Sabljak, kateheta, kulturni aktivist, preminuo je 19. prosinca 2016., nakon dugotrajne teške bolesti, a pokopan je na Novom groblju u Petrovaradinu. Iza sebe je ostavio kćerke, **Anitu** i **Jelenu**, te unučad **Nađu** i **Vuka**. Rođen je 1943. u Sabljak Selu kod Ogulina. Gimnaziju je pohađao u Ogulinu, a školovanje nastavio u Novoselcu kod Ivanić Grada. Godine 1955. njegova se obitelj seli u Vrbanju pokraj Vinkovaca. U Otoku završava 6. i 7. razred. Prva dva razreda gimna-

zije završio je u Brčkom, a Željezničku prometnu školu u Zemunu 1962. godine. Tada seli u Staru Pazovu, gdje radi kao otpravnik vlakova, a upisuje i Prometni fakultet u Beogradu. Potom je doselio u Novi Sad, gdje je završio Višu strojarsku školu (1973.), da bi kasnije diplomirao i na Ekonomskom fakultetu u Subotici. Cijeli radni vijek proveo je na željeznici. Odazvavši se Božjem pozivu, diplomirao je i na Katehetsko-teološkom institutu Subotičke biskupije (2002.). Marijan je bio zavje-

tovani član novosadske zajednice Franjevačkog svjetovnog reda, u jednom mandatu i doministar. Predavao je vjeronauk u osnovnim i srednjim školama u Novom Sadu, a ljubav prema umjetnosti ispunjavao kroz aktivnosti u Hrvatskom kulturno-umjetničkom i prosvjetnom društvu *Stanislav Preprek*, čijim je bio i predsjednikom. Bio je redoviti čitač u novosadskoj franjevačkoj zajednici, vođen ogromnom ljubavlju za pisanom riječi. Volontirao je i u dekanatskom Caritasu.

Marko Tucakov

RAZGOVOR O BUDUĆNOSTI OBRAZOVANJA NA HRVATSKOME JEZIKU U REPUBLICI SRBIJI

Sukob potreba i mogućnosti?

Školskim centrom želimo preslikati model kakav je u vrtićima. Ne želimo nikakvu getoizaciju niti zatvaranje nego da radi kvalitetnog programa i kadra, privučemo i djecu roditelja drugih nacionalnosti, rekla je Jasna Vojnić iz HNV-a

Jasna Vojnić, vlč. Želimir Žuljević i vlč. Ivica Ivanković Radak

U okviru manifestacije *Dani biskupa Ivana Antunovića* 2017., Katoličko društvo *Ivan Antunović* organiziralo je XXV. Razgovor. Ovo tradicionalno okupljanje Hrvata u Subotici održano je u petak, 13. siječnja u Pastoralnom centru *Augustinianum* u Subotici, a tema je bila obrazovanje na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji.

U uvodnom dijelu, dopredsjednica Odbora za obrazovanje Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** predstavila je *Strategiju obrazovanja na hrvatskome jeziku u Republici Srbiji*, a o radu katoličkih škola u Požeškoj biskupiji govorio je ravnatelj jedne od tih škola, vlč. **Želimir Žuljević**.

Da je biskup Antunović često naglašavao potrebu brige za svoj narod, njegov opstanak i razvitak te da pitanje školstva nije aktualno samo u današnjem kontekstu nego je to bila i okosnica Antunovićeva djelovanja istaknuto je na početku ovogodišnjeg Razgovora: »Smisao razgovora jeste aktualizirati jedno pitanje od značaja od značaja s društvene, kulturne, kršćanske točke gledišta, a pitanje odgoja i iskustvo koje Katolička Crkva ima u školstvu je svakako neupitno.«

POVIJESNE PRILIKE

Predsjednik KD *Ivan Antunović*, mons. **Stjepan Beretić** govorio je o povijesti obrazovanja na hrvatskome jeziku,

ku, naznačivši kako su u vrijeme biskupa Antunovića djelovale uglavnom samo konfesionalne škole – u katoličkim školama je nastavni jezik bio mađarski ili njemački, a od kraja Prvog svjetskog rata, izuzevši par godina nakon Drugog svjetskog rata, nastavni jezik za Hrvate je bio srpski sve do 2002. godine kada im je ponovno pružena mogućnost školovanja na materinskom jeziku. Za to vrijeme, od Prvog svjetskog rata do danas Mađari, Slovaci i Rusini uvijek su imali mogućnost za školovanje na svom jeziku. Beretić je ukazao kako je usprkos borbi da se što veći broj djece školuje na materinskom jeziku, kod svih njih, taj broj u opadanju. S problemom sve manjeg broja djece koja se školuju na materinskom jeziku

suočava se i malobrojna hrvatska zajednica, rekao je mons. Beretić.

STVARANJE JEZGRE

O stanju u školstvu na hrvatskome jeziku govorila je dopredsjednica odbora za obrazovanje HNV-a Jasna Vojnić prezentirajući *Strategiju obrazovanja na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji*, dokument kojega je Vijeće usvojilo u prosincu prošle godine.

»Tim za izradu Strategije došao je do zaključka da bi stvaranje jedne jezgre kako obrazovanja tako i svih razvojnih projekata hrvatske zajednice bio logično rješenje. Trenutni ekonomski kontekst nam ne ide u prilog. Novac koji se izdvaja za

obrazovanje i koji se još neko duže vrijeme neće povećati u Srbiji možemo nadomjestiti spremnošću Hrvatske da nam pomogne. Socijalni kontekst ne ide u prilog imajući u vidu demografski pad, mali prirodni priraštaj, te veliki udio starog stanovništva. Djece u dogledno vrijeme neće biti više, osim ako se ne okupimo na jedno mjesto. Religijski kontekst čini veliki potencijal, a i kod nas i u Hrvatskoj su otvoreni za pomoć i suradnju. Dakle, uzevši sve u obzir, odgojno-obrazovni centar je jedno od mogućih rješenja gdje sve trenutne slabosti mogu prerasti u snagu«, rekla je Vojnić, dodavši da je izrada elaborata je sljedeći korak.

Što se tiče financiranja, Vojnić kaže da školski centar treba biti zajednički projekt Srbije i Hrvatske na najvišoj, republičkoj razini te da ga može pomoći i Katolička Crkva.

MALI BROJ DJECE

Koordinatorica hrvatske nastave u Vojvodini ispred Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske **Marina Balažev** upitala je – je li uopće provedena anketa koliko su roditelji učenika zainteresirani za ideju školskog centra. Također je rekla da treba precizirati izjavu kako postoji potpora Hrvatske za osnivanje školskog centra jer »kad kažemo da su u pitanju određene institucije Hrvatske, a koje su u samom vrhu pregovora s Republikom Srbijom, neke od njih neće podržati ideju Hrvatskog školskog centra«.

O ispitivanju javnog mnijenja Vojnić je rekla da prilikom izrade Strategije nije bilo konkretnog pitanja za osnivanje školskog centra, ali da je veliki postotak roditelja to naveo kao moguće rješenje te da im je svakako u planu izraditi detaljni elaborat za školski centar u kome će se sve vidjeti. »Još ne znamo sve detalje vezane za školski centar ali znamo da nešto moramo učiniti s obzirom na to da recimo u

Tavankutu imamo jedno dijete u prvom i jedno u drugom razredu. To nije dobro«, kazala je Vojnić.

Mons. Beretić je upitao – kako bi izgledao školski centar s oko 400 đaka, koliko ih sada ima u hrvatskim odjelima u osnovnim i srednjim školama? Na temelju toga, predložio je da se djeca nastave školovati po modelu kakav je i trenutačno, u

rekao je da ove školske godine u Hrvatskoj katoličku osnovnu i srednju školu pohađa 3620 učenika, dok je u Bosni i Hercegovini upisano 4800 učenika u 14 osnovnih i srednjih škola. U Republici Srbiji nema zakonskog osnova na temelju kojega se može osnovati katolička škola, a da se pri tome financira iz proračuna Ministarstva. Rješenje tog izazova, Vojnić

SPOMENIK BISKUPU ANTUNOVIĆU

Obilježavajući 2015-te jubilej 200 godina rođenja biskupa, HNV, ZKVH i KD Ivan Antunović krenuli su s inicijativom podizanja spomenika biskupu Antunoviću. Grad Subotica je još 2014. odobrio mjesto za spomenik, pokraj katedrale-bazilike na mjestu gdje se donedavno nalazio spomenik Presvetom Trojstvu. Postupak za podizanje spomenika je u tijeku i od četiri pristigla rješenja odbor je odabrao prijedlog autora **Bernarda Pešorde te je tijekom ove godine u planu realiziranje izrade gips spomenika, istaknuto na ovogodišnjem Razgovoru.**

državnim školama na materinskom jeziku.

Ideju osnivanja školskog centra podržao je vlč. **Andrija Anišić** jer je uvjeren kako bi se u katoličke škole upisivalo više Hrvata i zbog samog ugleda koje katoličke škole imaju i jer je to šire od nacionalnog aspekta, ali je istaknuo isti problem kao i mons. Beretić – mali broj djece.

O problemu maloga broja djece, Jasna Vojnić je rekla da su ga u HNV-u svjesni, te da se ne oslanjaju na brojku od 400 djece, nego 3500 potencijalnih, koliko je istraživanje za Strategiju pokazalo. »Mi smo model školovanja djece u državnim školama na materinskom jeziku forsirali 15 godina i vidimo da broj opada te da nema naznake da se poveća. Ovim školskim centrom želimo preslikati model kakav je u vrtićima. Ne želimo nikakvu getoizaciju niti zatvaranje nego upravo da radi kvalitetnog programa i kadra, privučemo i djecu roditelja drugih nacionalnosti«, rekla je ona.

ZAKONSKI OKVIR

Tajnik KD *Ivan Antunović* vlč. **Ivica Ivanković Radak**

vidi u uvjetu da se ispuni pravni osnov da to bude škola na hrvatskome jeziku, a ne katolička škola. To, kako je dodala, ne spječava da se projekt realizira u suradnji s Katoličkom Crkvom.

DUGOROČNA VIZIJA

Po riječima vlč. Želimira Žuljevića, u Požeškoj biskupiji djeluje četiri katoličke škole, dvije osnovne i dvije srednje. Prve dvije katoličke škole u ovoj biskupiji počele su s radom deset godina nakon osnivanja biskupije, 2007. godine, a to su gimnazija u Požegi i Virovitici. Odgojno obrazovni centar požeške biskupije osnovan je 2009. godine, kada je ujedno osnovana i prva osnovna katolička škola u biskupiji i to u Požegi, dok je druga katolička osnovna škola otvorena u Virovitici 2015. godine.

Vlč. Žuljević ističe da požeški biskup **Antun Škvorčević** ne planira stati na ovome jer ima jednu dugoročnu viziju »kako ulagati u odgoj i obrazovanje znajući da je to budućnost svih nas« te želi raširiti katoličke škole i po drugim mjestima biskupije.

»Provodimo nastavni plan

i program koje je propisalo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, iako se nastojimo više bazirati na onu odgojnu dimenziju. Što se tiče obrazovne dimenzije između ugovora Republike Hrvatske sa Svetom stolicom, a također između Hrvatske biskupske konferencije i Vlade Republike Hrvatske postoje određene odredbe na temelju kojih se katoličkim školama daje mogućnost da mijenjaju sadržajni dio koji je u suprotnosti s naukom Katoličke Crkve, odnosno da naučava na temelju svoga pogleda na znanost«, kazao je vlč. Žuljević.

ZAŠTO KATOLIČKA ŠKOLA?

»Budući da je po Ustavu Republike Hrvatske svakom građaninu omogućeno da po svome svjetonazoru odgaja djecu, naš biskup je želio pružiti tu priliku roditeljima«, dodao je vlč. Žuljević. »Tolika je zainteresiranost roditelja da nažalost ne možemo upisati toliko djece koliko bi roditelji željeli. Identitet katoličke škole jeste prožimanje života i kulture vjerom i to je ono što se roditeljima sviđa. Od početka kada je počela s djelovanjem naša škola odaziv djece je bio velik pa ih nismo mogli primiti sve. Također, nastojimo pronaći kadar koji će naučavati ne samo ono što je propisano, nego i svjedočeći svojim načinom života«.

Svaki nastavni dan počinje molitvom u razredu, a tako i završava. »Imamo školsku kapeлицu u kojoj redovito slavimo svetu misu. Pratimo unutar škole liturgijsku godinu, sudjelujemo na svim važnim događanjima unutar požeške biskupije, imamo duhovne vježbe za roditelje i učenike, organiziramo tribine za roditelje... Želimo pomoći roditeljima i u suradnji s njima odgojiti njihovu djecu. Želimo od njih napraviti ljude koji će znati koji je njihov identitet ali imati i kritički način razmišljanja«, zaključio je vlč. Žuljević.

J. Dulić Bako

IGRANKA U HKPD MATIJA GUBEC U RUMI, U POVODU BLAGDANA SVETA TRI KRALJA

Običaj *kraljaca* živi i danas

Brežani, članovi HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume, godinama njeguju jednu lijepu i za njih važnu tradiciju, a u povodu obilježavanja blagdana Sveta tri kralja. Običaji u povodu ovog blagdana, karakteristični su za Rumu i vjeruje se da se oni njeguju jedino u ovom gradu u Srijemu. Ono što daje posebnu draž jeste da ove običaje prakticiraju najmlađi članovi, neoženjeni muškarci – *kraljci*, čiji je broj, kako s ponosom navode najstariji članovi ove udruge, iz godine u godinu sve veći. A običaj je da na sam dan blagdana Sveta tri kralja, nakon pjevanja u crkvi i prostorijama Društva, mladi *kraljci* krenu da obilaze kućanstva u Rumi i okolnim selima. Ulazeći u domove domaćina, *kraljci* ih pozdravljaju s *Hvaljen Isus* i pjevajući pjesmu *Narodi nam se kralj nebeski*, javljaju radostnu vijest o rođenju Isusa Krista. Obitelji koji toga dana prime *kraljce* u svoje domove, daruju ih

kobasicama, novcem, rakijom, vinom... Od prikupljenih darova, *kraljci* prve naredne subote, organiziraju igranku u prostorijama Društva, koja je za Brežane, jedna od najposjećenijih i najomiljenijih i na kojoj se okupi i najveći broj mladih. Tako je bilo i ove godine kada su mladi *kraljci* u prostorijama hrvatske udruge 14. siječnja, organizirali svoje druženje.

KAKO JE BILO NEKAD?

Među prisutnim članovima bili su i najstariji *kraljci*, koji danas s ponosom kažu da su sretni što su se ovi običaji očuvali i što su ih sa radošću prihvatili najmlađi članovi. »Zajedno s mojim prijateljem koji je večeras također ovdje i s tamburašima, pjevali smo godinama u povodu ovog za nas značajnog blagdana. Drago mi je što su danas te običaje prihvatili mladi, jer je jako važno da se tradicija i baština ovog podneblja ne zaboravi«,

kaže **Ivan Rakoš**, jedan od najstarijih *kraljaca*. »Od vremena kada sam ja bio *kraljac* do danas običaji se nisu bitnije promijenili. Jedino što smo mi malo duže pjevali pa je to trajalo i po desetak dana. Tih dana smo se nakon pjevanja po kućanstvima svakodnevno okupljali u našim prostorijama gdje smo kuhali kobasicu, pili vino i rakiju i spremali se za igranku. Razlika je i u tome što smo uspjeli sakupiti i po 120 - 130 kobasica. Novca je bilo manje jer je bilo siromašnije vrijeme, mada nam i nije bio tako važan, ali nas je bilo više. Nije bilo televizora niti ove suvremene tehnologije, pa smo se više družili, a na ovaj blagdan, posebno. Drago mi je što su običaje prihvatila ova djeca i siguran sam da će se održati i u narednim godinama«.

MLADI KRALJCI

A igranka počinje tako, što se u prostorijama Društva

pogase sva svjetla, nakon čega okupljeni *kraljci* oko bačve vina, pjevaju pjesmu. Nakon osvećenja prostorija i molitve vlč. **Ivice Čatića**, župnika u Rumi, igranka je otvorena.

Titula vođe *kraljaca*, ove godine pripala je najstarijem među njima – **Goranu Kalaru**. »Ovo mi je druga godina za redom kako vodim *kraljce*. I ove godine smo obišli veliki broj kućanstava, u kojima smo pjevali«, kaže Kalar. »Mladi vole ovaj običaj. Ove godine smo imali četiri nova *kraljca*. A tradicija nalaže, da kada nam dođu novi članovi moraju popiti 2 dcl rakije i još tri 'kruga' vina 'na bijelo'.

A koliko mladi vole ove običaje, rekao nam je ovogodišnji najmlađi *kraljac* **Ivan Volarić**: »Ove godine sam počeo pjevati. Pjevali su mi i djed i otac i sasvim je prirodno da to nastavim i ja. Želim da se ova tradicija nastavi. Meni su običaji jako važni«, kaže on.

S. Darabašić

ZIMSKO SPREMANJE U ANTINU

Uspješno predstavljanje Hrvata iz Bačke

Svi sudionici iz Vojvodine

Zimsko spremanje je revija cura, snaša i momaka odjevenih isključivo u tradicijsko zimsko ruho. Ova zanimljiva manifestacija se održava u Antinu (Hrvatska), a svoje osamnaesto izdanje imala je 14. siječnja. Organizator revije je mjesni KUD-a *Lela i Vladimir Matanović*. Manifestacija je pokrenuta 1999. na inicijativu predsjednika KUD-a **Stjepana Belića** i otad se održava neprekidno, prvo na sam dan, a potom uoči Sv. Antuna Pustinjaka, zaštitnika stoke i antinačkog malog kirbaja.

Revija je natjecateljskog karaktera, a prosudbeno povjerenstvo ove godine činili su: mr. sc. **Janja Juzbašić**, ravnateljica Zavičajnog muzeja *Stjepan Gruber* iz Županje, **Danijel Šota**, umjetnički voditelj Folklornog ansambla *Lisinski* Vinkovci i preč. **Mato Knežević**, župnik

Župe sv. Mateja iz Garčina.

Na smotri postoje tri kategorije sudionika: kategorija cura, kategorija *snaša* (udanih žena) i kategorija momaka. Svi sudi-

onici na osobit način moraju pokazati svoju uređenost, kompletnost i skladnost zimskog tradicijskog ruha, njegovo poznavanje, način nošenja te druga

Osvajali druga mjesta: Milorad Stojnić i Anita Đipanov Marjanović

očitovanja vezana uz mjesto koje predstavljaju, govoreći narječjem svojega mjesta i ostavljajući opći dojam važan u konačnom prosuđivanju i ocjenjivanju.

Na smotri su sudjelovali i Hrvati iz Vojvodine, preciznije Bačke, koji su se predstavili s pet svojih šokačkih i bunjevačkih »manekena«. U kategoriji *snaša* predstavila se **Anita Đipanov Marjanović** iz Monoštora koja je odnijela i drugo mjesto u toj kategoriji. U kategoriji cura predstavila se **Regina Kujundžić** iz Tavankuta, a u kategoriji momaka sudjelovali su **Davor Francuz** iz Monoštora, **Augustin Žigmanov** iz Subotice te **Milorad Stojnić** iz Berega koji je odnio drugo mjesto u ovoj kategoriji.

U kulturno-umjetničkom dijelu programa nastupilo je nekoliko pjevačkih skupina i folklornih društava, gdje su i Hrvati iz Vojvodine dali svoj doprinos, odnosno nastupila je muška pjevačka skupina *Bođroški bečari* iz Monoštora. Ovogodišnje, 18. *Zimsko spremanje* započelo je 13. siječnja velikim koncertom *Slavonia Banda*, a završilo koncertom *Sinova ravnice* uz nezaobilazno veliko šokačko kolo.

Dom kulture u Antinu bio je premali da bi primio sve zainteresirane goste koji su željeli pogledati smotru, te je bilo nužno ove godine pored crkve postaviti veliki šator koji je mogao primiti puno više ljudi. Među ostalim, manifestaciji su nazočili i načelnik općine Tordinci **Željko Matanović**, župan vukovarsko-srijemske županije **Božo Galić**, predsjednik Zajednice kulturno-umjetničkih društava **Andrija Matić** te drugi uzvanici.

I. D.

OKRUGLI STOL BOG I DJECA ABRAHAMOVA NA TEMU BLAŽENI MIROTVORCI

Voljeti i Boga i LJUDE!

Ne možemo voljeti Boga koga ne vidimo, ako ne volimo ljude koje vidimo. Siguran sam da Bog i ljudi od nas očekuju da govorimo o miru. Naša odgovornost kao predstavnika vjera jako je velika i morali bismo se češće ovako sastajati i komunicirati, rekao je fra Gruber

U cilju jačanja dobrih međuljudskih odnosa i unapređivanja međukonfesijskog dijaloga u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, u utorak, 17. siječnja organiziran je okrugli stol *Bog i djeca Abrahamova* na temu *Blaženi mirotvorci*.

Na prvoj u nizu tribina koje će se održati ove godine sudionici okruglog stola bili su načelnik Sjevernobačkog okruga **Dragi Vučković**, generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša** i vicekonzul Republike Italije u Subotici **Karmine Taralo**. U ime Srpske Pravoslavne Crkve govorio je protonamjesnik **Dragan Stokin**, u ime Rimokatoličke Crkve gvardijan subotičkog samostana fra **Zdenko Gruber**, prvi rabin Srbije **Isak Asiel** govorio je u ime židovske zajednice, a u ime islamske imam subotički efendija **Hasan Skorupan**.

RASPOLOŽIVOST ZA DIJALOG

Načelnik sjevernobačkog okruga, Dragin Vučković je pozdravio skup u ime Vlade Republike Srbije te napomenuo da je tema o miru veoma izazovna za dijalog i da ljudi trebaju težiti odnosima koje nameće ova tematika.

Da nam je mir potreban i da treba biti među nama i s nama svjedočio je generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Velimir Pleša. Konzul je istaknuo i da je jedinstvo s Bogom ono što nas sve spaja, bez obzira na to koje smo vjeroispovijesti, te »da naša sposobnost iskrenoga susre-

Efendija Hasan Skorupan, fra Zdenko Gruber, protonamjesnik Dragan Stokin i rabin Isak Asiel

tanja s Bogom doprinosi razvoju iskrenosti i otvorenosti za susrete s ljudima kao s braćom i onima s kojima se ne moramo natjecati nego ih prihvatiti kao dar«. Pleša je uz napomenu da vjeruje u dijalog slobodnih i dobronamjernih ljudi te da mir znači nadvladavanje zatvorenosti i raspoloživost za dijalog rekao: »Iako smo iz različitih zajednica, jednaki smo u tome da smo svi osjetljivi na ljubav i mir i da svi prepoznajemo da ljubav i mir daje Bog«.

Počasnica vicekonzul Republike Italije u Subotici Karmine Taralo govorio je o sudioništvu Italije u međunarodnim mirovnim misijama od 60-tih godina do danas te kako to karakterizira talijansku vanjsku politiku. Taralo je rekao i da je ideja o miru okupljala kroz povijest ljude iz svih krajeva svijeta te da se postavlja pitanje je li zaista moguće uspostavljanje mira među svim narodima.

RAZLIČITOST KAO BOGATSTVO

»Ova tribina je prije par godina krenula kao reakcija na laž da su vjerske zajednice te koje proizvode razlike među ljudima i mržnju... To nije istina! Ja za ničiju vjeru nisam odgovoran, ali ono za što smo svi odgovorni jeste to kakvi smo jedni prema drugima«, rekao je otac Dragan Stokin u ime Srpske Pravoslavne Crkve, »ako volimo sebe i svoje to je egocentrizam. To nije crta koja karakterizira čovjeka kao kao zdravo biće. Čovjek je biće koje prepoznaje različitost kao sadržajnost, kao bogatstvo... Zašto ljudi putuju i gledaju 'bijeli svijet'? Zato što je monotonija ono što simbolizira smrt, a različitost je bogatstvo i kao potencijal služi da ostvarimo svoju ljudskost.« Otac Stokin govorio je da je uzrok svakog ljudskog nemira sadržan u riječima »ne pože-

li ono što je tuđe«. To je, kako je rekao Stokin onaj zakon bez kojega nema mira u duši. Mira s kojim se može biti zadovoljan i u najoskudnijim uvjetima. »Ako imamo malo mozga i mjesta u srcu za istinu vidjet ćemo da bez Boga nema nade za naš život«, zaključio je Stokin.

Predstavnik Rimokatoličke Crkve i gvardijan franjevačkog samostana u Subotici fra Zdenko Gruber rekao je da oni koji žele biti Božji ljudi moraju biti i graditelji mira. Citirajući papu **Benedikta XVI.** fra Gruber je rekao da pravi mir može doći samo od Boga. »Ako slušamo Boga i dajemo mu mjesta u srcu On uništava egoizam koji često vlada u odnosima među ljudima i državama. Ne može se voljeti Boga ako se ne vole ljudi, kaže sv. Ivan apostol: 'Onaj koji kaže da voli Boga, a ne voli brata svoga on je lažov'. Ne možemo voljeti Boga koga ne vidimo ako ne volimo

ljude koje vidimo. Siguran sam da Bog i ljudi od nas očekuju da govorimo o miru. Naša odgovornost kao predstavnika vjera jako je velika i morali bismo se češće ovako sastajati i komunicirati«, rekao je fra Gruber.

FORMULA ZA MIR

Prvi rabin Srbije Isak Asiel govorio je o novoj generaciji koja će biti graditelj mira, a koja treba počivati na istini, pravdi i miru. »Mir je jedno veliko gradilište gdje je svatko pozvan. Za razliku od pravoga gradilišta gdje morate doći s kacicom jer uvijek neki kamen može pasti, na ovo gradilište trebate doći s riječima«, poručio je Asiel.

Da se čovječanstvo suočava s rješavanjem formule čiji je rezultat mir govorio je imam subotički efendija Hasan Skorupan: »Čovjek se najprije mora boriti sam sa sobom, sa svojim porivima i ohološću te kao što svatko od nas ima potrebu za hranom, tako imamo potrebu i za mirom koji čuva harmoniju duše. Danas se čovječanstvo suočava s brojnim problemima i po tko zna koji put s rješavanjem formule za mir.«

Organizatori prve ovogodišnje tribine *Bog i djeca Abrahamova* su Rimokatolička Crkva, židovska zajednica, islamska zajednica, Kršćanska Reformatorska Crkva, Evangelistička Crkva i Srpska Pravoslavna Crkva.

J. Dulić Bako

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Prvo čitanje treće nedjelje kroz godinu donosi nam riječi proroka Izaije: »Narod koji je u tmini hodio svjetlost vidje velik; onima što mrkli kraj smrti obitavahu svjetlost jarka osvanu« (Iz 9,1). Ove snažne riječi prorok prenosi narodu kao ohrabrenje u teškim povijesnim trenucima. Naime, Galileja je u to vrijeme bila pod asirskom okupacijom te je Bog preko proroka hrabrio potlačeni narod i ulijevao mu nadu. Tako u trenucima kada se čini da nema izlaza, da teškoće nikada neće proći, Izaija naviješta izbavljenje, koje im se činilo nestvarno i nemoguće. Bog je ispunio obećanje, izbavio je Galilejce te pokazao da je na strani potlačenih, na strani slabijih, da svoj narod ne ostavlja kada mu je teško.

Ove ohrabrujuće riječi proroka Izaije prenosi i Matej u svom evanđelju. Treba imati na umu da je u Isusovo vrijeme Galileja kao pogranična zemlja, oko koje su nastanjeni pogani, i u kojoj žive različiti narodi, od strane Jeruzalemaca bila smatrana manje vrijednom, čak lošom. Smatralo se tada da ništa što je dobro ne može doći iz Galileje, a Jeruzalemcima su sebe držali pobožnijima i ispravnijima od Galilejaca. No, Bog odabire da njegov Sin odrasta u Galileji, da ondje započne svoje javno djelovanje, da među Galilejcima izabere svoje prve učenike te da baš iz te marginalizirane pokrajine započne navještaj Kraljevstva nebeskog.

Kraljevstvo nebesko

POIMANJE KRALJEVSTVA

Sav Isusov govor i njegovo djelovanje usmjereno je k navještaju Kraljevstva nebeskog. Pojam »kraljevstvo« ljudi vezuju uz ovozemaljska kraljevstva, u kojima su izražene klasne razlike, gdje uglednici tlače siromahe, u kojem vladar ima neograničenu moć, i koje stalno teži širiti svoj teritorij, a to onda podrazumijeva ratne sukobe. S druge strane, »nebesko« ljudima se čini daleko, nedostižno, izvan ovog svijeta pa samim tim u neku ruku nestvarno, nepojmljivo. Međutim, Kraljevstvo nebesko o kojem Isus govori ne sadrži ništa od ljudskog poimanja kraljevstva, niti je daleko i nedostižno. To Kraljevstvo koje Isus naviješta vezano je uz njegovu osobu i prisutno je u povijesti. Ono se nudi svakome tko njega sluša, slijedi ga i živi prema njegovu nauku. A on nas poučava pozivajući na obraćenje, jer je spasenje blizu. To spasenje otkriva se u Isusovom životu, u njegovim riječima i djelima, koja nam otkrivaju Božje lice te predložuju kakav će biti susret s njim.

Od tog susreta mnogi strahuju. No, lice milosrdnog Boga, koji prašta, pomaže i ljubi svakog, osobito potlačene, slabije, one sa margina, koje su svi odbacili, pokazao nam je Isus u svom djelovanju. Tako je Krist nama već donio Kraljevsko nebesko i postavio nam jasne kriterije kako ga zaslužiti i biti pripravan za susret s Bogom. Ključ svega je obraćenje, sagledati u pravom svjetlu samoga sebe, zaviriti u najskrovitije dijelove svoga srca i Bogu, a i samom sebi, priznati da ima puno toga za čega se treba kaja-

ti. Prema Isusovom nauku preispitati svoje misli riječi i djela te dati sve od sebe i obratiti se. I neka nam nikada ne bude previše slušati pozive na obraćenje i na njih se odazivati. Obraćenje je proces koji traje cijeli život, a koji nas pripravlja za susret s Gospodinom i koji nam osigurava Kraljevstvo nebesko.

BOŽJE DJELOVANJE

Važno je još jednom osvrnuti se na činjenicu da je Bog izabrao marginaliziranu Galileju kako bi odande započeo širiti svoje Kraljevstvo. Tu nema nikakve slučajnosti niti greške. Bog izabire ono što mi ljudi odbacujemo i smatramo manje vrijedim. Jeruzalemcima su se smatrali boljima, ne zbog nekih posebni vlastitih zasluga, već zbog mjesta na kojem su živjeli. Po tom ključu su Galilejce podcjenjivali. No, Bog ne djeluje po ljudskom ključu pa je Galileju, na čuđenje Židova, učinio zemljom iz koje dolazi Mesija. Ljudska logika nije i Božja, kao što Pavao kaže: »Nego lude svijeta izabra Bog da posrami mudre, i slabe svijeta izabra Bog da posrami jake« (1Kor 1,27). Tako i Isus za navjestitelje Radosne vijesti izabire skromne ribare, a ne učene teologe.

Bog ne marginalizira i ne odbacuje, već prima svakog tko prihvati poziv na obraćenje. Njegovo djelovanje nadilazi ljudski razum, i ljudske sposobnosti, zato i nas hrabre riječi proroka Izaije i pozivaju nas da zaboravimo na vlastite granice, već da, s pouzdanjem u Boga, prihvatimo poziv na obraćenje i živimo za Kraljevstvo nebesko.

MINI INTERVJU: SAŠA KRSTIN, PREDSDJEDNIK ŽRK SONTA

Zaražen sportom

Saša Krstin iz Sonte, specijalist strukovni ing. prometa, predsjednik je Rukometnog kluba Sonta.

U mladosti ste bili nogometaš sončanskog Dinama i ljubimac navijača. Kako ste se našli u rukometu?

Nije to ništa čudno, u pitanju je samo potvrda izreke da tko se jedanput zarazi sportom, u sportu ostaje doživotno. Nogomet mi je bio zabava, škola i posao prioritet. Tek kasnije vratio sam se sportu, odnosno *Dinamu*, ovoga puta kao sportski radnik. Radio sam nekoliko godina, međutim, u tom radu nisam našao sebe. Moje ideje nisu prolazile, osobito kod dijela uprave koji se u sportu našao slučajno ili možda iz političkih razloga. Povukao sam se, a kasnije me je u RK Sonta pozvao tadašnji trener **Goran Matić**. Bez puno promišljanja poziv sam prihvatio i postao dio kluba u kojem se radilo upravo onako kako sam ranije pokušavao raditi u nogometu. Suradnja nam je bila odlična i evo, za razliku od mnogih seoskih sredina u okruženju, naš klub je, bez obzira na sve turbulencije, uspio opstati.

Danas su vaše cure dobile garnituru trenirki i pet kvalitetnih lopti. Kako ste to uspjeli osigurati?

Ovo je mala pomoć Sportskog saveza općine Apatin našem klubu, koji baš i nije u zavidnoj financijskoj situaciji. Moram napomenuti da smo, bez obzira na političke promjene i sve što ih je pratilo, bili u korektnim odnosima sa svim dosadašnjim vladajućim opcijama. U početku rada smo se dogovorili da u klubu neće biti politiziranja, tako je i do danas.

Na današnjem okupljanju bilo je vidljivo da je ekipa opet drastično pomlađena. Što je s iskusnijim igračicama?

To je, jednostavno, sudbina svih klubova iz seoskih sredina. Tamo kad stvorimo ekipu za više domete, dođe do osipanja. Djevojke gubimo vrlo rano, dobar dio već kad odu u srednje škole, a iz sončanskog sporta potpuno nestanu kad odu na studij ili nađu zaposlenje u većim sredinama. I rijetke koje ostanu u Sonti odlaze u zemlje EU na sezonske poslove, pa su nam i one izgubljene za prvenstvene utakmice. Eto i sada u rasijanju imamo vrlo jaku ekipu, koju bi tvorile djevojke u najboljim godinama za sport. Da nekoga ne uvrijedim, **Fabijanov, Sopi, Gomboš, Danilović, Kusturin, Vidaković, Miloš...** preveliki su gubitak za sredinu poput Sonte. Sada smo opet u jednom višegodišnjem procesu formiranja nove ekipe od djevojčica koje su prve rukometne korake naučile u školskoj rukometnoj sekciji. Iskreno se nadam i da ćemo, skupa s novim trenerom **Stevanom Mihaljevim** planirano i ostvariti.

Ivan Andrašić

IGRA

Lora

Pravila: Igra Lora se u nekim krajevima zove i Lorum. Postoji mnogo varijacija pravila ove igre. Mogu se razlikovati pravila u nekim igrama, broj igara, ili čak i same igre koje se igraju. Ovdje će biti prikazana jedna varijanta pravila. Ako se ne slažete s njom, slobodno nas kontaktirajte.

Lora (Lorum) se može svrstati u adutske igre. Igrač koji je na redu baca kartu, a ostali redom moraju odgovarati na traženu boju. Samo u slučaju da nema ni jednu kartu u traženoj boji, igrač može baciti kartu u nekoj dru-

goj boji. Igrač koji je bacio najjaču kartu u traženoj boji odnosi karte, stavlja ih na gomilu ispred sebe – okrenute licem na dolje. Nakon toga, on baca sljedeću kartu na koju drugi odgovaraju.

Broj igrača: Ova igra se igra uglavnom u četiri igrača, mada su moguće varijacije i s drugim igračima, ali to onda komplicira pravila, jer treba izbaciti neke karte.

Karte: Lora se igra sa špilom od 32 karte (7, 8, 9, 10, J, Q, K, A). Karte poredane po jačini od najslabije do najjače: 7, 8, 9, 10, J, Q, K, A.

Krug: Smjer kretanja kruga se kreće po dogovoru, ali je uobičajeno da se se igra u smjeru suprotnom smjeru kazaljke na satu.

Dijeljenje: Na početku igre svaki igrač izvlači po jednu kartu, a dijeljenje započinje onaj tko izvuče najmanju. Svaki igrač dijeli po osam puta za redom, a onda se dijeljenje prenosi na sljedećeg igrača. Dijeli se svakome po osam karata, u četiri kruga po dva. Igru započinje onaj tko je desno od djelatelja (u slučaju uobičajenog kruga).

Igre:

Lora (Lorum) ima osam igara:

Herc

Dame

Što više

Što manje

Žandar tref, posljednja ruka

Kralj herc, posljednja ruka

Lora

Igra po izboru

TV PREPORUKA

NEDJELJA, 22. SIJEČNJA, 20.10 HRT 1

Život je truba

hrvatski film

Filmska komedija *Život je truba* pršti humorom, optimizmom, glazbenim evergreenima i prvorazrednim glumačkim nastupima, a atmosferičnost filma dočarana je i nekim od najljepših zagrebačkih veduta prikazanim na našim platnima. Radi se o pomalo ironičnom, ali više od svega suosjećajnom pogledu na ljudsku potrebu za stvaranjem problema, ali i o vještini kojom te probleme rješavamo. Junaci filma *Život je truba* su opušteni jazz-trubač i

njegova supruga te njihove obitelji koje su puno sličnije nego što bi se dalo zaključiti na temelju njihova porijekla. **Bojan Navojec** nastupa u ulozi opuštenog jazz-trubača koji pokušava pomiriti oca mesara, brata kockara i majku,

umirovljenu računovotkinju. U ulozi oca prvi put u hrvatskom filmu pojavljuje se **Zlatko Vitez**, majku glumi **Mirela Brekalo Popović**, dok ulogu brata tumači **Goran Navojec**. U rješavanju obiteljskih razmirica pomaže mu supruga (**Iva Babić**) te njezini nekonvencionalni roditelji koje tumače **Ksenija Marinković** i **Filip Šovagović**.

Direktor fotografije: **Radislav Jovanov Gonzo**Montažer: **Marin Juranić**Scenograf: **Nedjeljko Mikac**Kostimografkinja: **Morana Starčević**Producent: **Boris T. Matić** (Propeler film)Koproducent: **HRT**Urednica: **Maja Gregl**

Uloge: **Bojan Navojec**, **Zlatko Vitez**, **Mirela Brekalo Popović**, **Goran Navojec**, **Iva Babić**, **Ksenija Marinković**, **Filip Šovagović**

Scenarij: **Antonio Nuić**Režija: **Antonio Nuić**

Godina proizvodnje: 2015.

KNJIGA

MILANA VUKOVIĆ RUNJIĆ

Ulica nevjernih žena

Kroz pet poglavlja romana upoznajemo se s poviješću neuglednog i zabačenog Vrapčanskog odvojka, slijepe uličice na zapadnom rubu grada, ni po čemu posebne, osim po tome što u njoj još uvijek nema previše novogradnji te po broju nevjernih žena, koji premašuje prosjek svih okolnih, možda i većih ulica. Kroz priče raznih junakinja doznajemo njihove ljubavne povijesti, kroz koje se zrcali i priča o samom Vrapčanskom odvojku, kao i o kvartu – Stenjevcu, nekoć selu, a danas predgrađu koje je većini Zagrepčana poznato po ludnici. No, Stenjevec ima svoju dobrim dijelom zaboravljenu povijest još od rimskih i slavenskih vremena, a ono što se o njemu ne zna, autorica (koja živi u Stenjevcu) je sama nadodala, pletući moguće i nemoguće, zbilju i bajku, maštu i faktografiju, podarivši svojim stenjevačkim likovima neizbježnu dozu ludila, nekonvencionalnosti, gatačkih sklonosti, neobičnih vizija te sposobnosti percipiranja nečega što običan čovjek ne može vidjeti – naime pripadnika paralelnog svijeta vrtnih i šumskih patuljaka.

PJESMA ZA DUŠU:

Tajna najveća
Miroslav Škoro i Marta Nikolin

Pričaju mi da si nevirna
I da si me uvijek lagala
A ja mislim neka dobro je
Sve prolazi i to proći će

I o tebi dušo govore
Da pod tuđe ideš prozore
Oku mome ti ne dolaziš
Nit sokaom mojim prolaziš

Ti si moja tajna najveća
Ti si moja ljubav jedina
Nikad nikog nije volio
Ko što dušo tebe volim ja

Daj reci mi moja ljubavi
Oćeš li me uvijek voljeti

Oću dušo oću duše mi
Bez tebe mi nije živjeti

Dio bogatstva kazališnog tiska

Pedesetih godina na inicijativu **Mirka Huske**, pokrenut je list *Naša pozornica* – *A mi színpadunk*, nakladom sindikalne podružnice kazališta, nastavljajući svojedobno bogatu i sadržajnu ponudu teatarskih glasila [Kolozi, T., Szabadkai sajtó (1848.-1919.), 1973.]. Dočim **Ivanka Rackov** u tekstu: *I Subotica je nekada imala pozorišni list*, ocjenjuje kako je to bila nadasve korisna tiskovina o predstavama dvije drame, te *Opere* i *baleta*, obogaćena pojedinostima s mnogih predstava, nadalje vijestima o glumcima i redateljima koji su karijeru nastavili u drugim teatrima i novodošlima koji su ih zamijenili, uz dosta snimaka scenskih prizora iz komada na repertoaru (Rukovet 1-2, 1972., 87.-91.).

U sezoni 1951./52. izašla su tri broja, a uredili su ih **Mirko Huska** i **Mihajlo Jančikin**, dočim 1952./53. godine *Našu pozornicu* uređuju agilni **Antun Kujevac** koji je uspio privući novčanu potporu više pokrovitelja te je tiskano petnaest brojeva kazališnih novina, a njihov mađarski dio uređivao je **Mihály Virágh**. U jesen 1953. godine izašla su dva broja *Naše pozornice*, koje je uredio **Ivan Vuković**, a u Uredništvu bili su: **Slobodan Sedlar**, **László Pataki**, **Rudolf Nemeth** i **Endre Levay**.

U povodu obljetnice izlaska *Naše pozornice*, u svesku 13.-14. objavljenom 15. srpnja 1953. godine, glavni urednik Antun Kujevac, procjenjuje učinak ovog kazališnog glasila sljedećim riječima: »Tkogod sada na kraju ovoga godišta prelista sve brojeve, mora priznati, da je *Naša pozornica* bila ne samo živo ogledalo subotičkog pozorišnog života, jednako hrvatskoga kao i mađarskoga, nego da

se malo po malo razvijala i u svestraniji kazališni list. U tom smjeru ulazila je *Naša pozornica*, od broja do broja, sve više i više u red najboljih kazališnih listova Jugoslavije. Pojavu *Naše pozornice* zabilježili su i često pratili njeno djelovanje, mnogi vojvođanski listovi, kao novosadska *Naša scena* i *Slobodna Vojvodina* (Dnevnik), nadalje, ugledni

članak o ovom ili onom pitanju, kako bismo proširili vidokrug čitalaca i gledatelja našega Kazališta. Na primjer kad je prvi put nastupao naš *Balet*, donijeli smo članak o povijesnom razvoju baleta, uopće, koji daje uvid u bit baletne umjetnosti od njenih početaka do danas. A kada su na našu subotičku pozornicu prvi put došla dva djela velikoga

ki elan, usredotočen u operna ostvarenja našega Kazališta, što je praćeno nastojanjem da i tiskana riječ našega lista pridonese što više razumijevanju i ljubavi za sve ono, što je naša mlada *Opera* subotičkoj javnosti pružala. I s ponosom moramo reći, malo ima opernih pozornica u Jugoslaviji, koje su toliko dale kao naša *Opera*, a ona

Jelka Asić i Antun Kujevac
u predstavi *Kvej Lan*

mađarski mjesečnik, za kulturu i umjetnost *Híd*, zatim se na nju osvrću, primjerice, *Muzičke novine* u Zagrebu, a lokalni subotički tjednik *Hrvatska riječ* donio je također nekoliko napisa. Prva i glavna nam je zadaća bila: o svakome novitetu i događanju u subotičkom Narodnom kazalištu dati publici sve informacije, koje su joj potrebne za što potpunije razumijevanje onoga, što joj naše Kazalište pruža. S tom informativnom zadaćom nastojali smo uz važnije premijere povezati i koji

Shakespearea, jedno na hrvatskom, a drugo na mađarskom jeziku, odao je naš list u posebnom broju sav pijetet pojavi toga najvećega dramskoga pisca svijeta. [Naša pozornica, 6., sezona 1952-53.]. Kako je naša *Opera* ove sezone prvi put nastupila i službeno priznata najmlađom jugoslavenskom operom, veliku smo pažnju u našem listu posvetili njoj i njenoj afirmaciji. Počevši od premijere **Zajčeva Zrinskoga** pa sve do prve subotičke praiizvedbe **Andrićeve Dužijance**, sav je umjetnički

je bila u cijeloj državi jedina, koja je ove sezone izvela jedno novo domaće operno djelo. Ovaj kulturni fakt dokumentarno je markirala *Naša pozornica* posebnim prigodnim brojem s tekstom cijelog libreta bunjevačke opere. Sav naš subotički kazališni život došao je do izražaja na stranicama našeg lista i u tekstu i u slikama pa smo naše čitatelje upoznali s nizom članova Narodnog pozorišta, osobito s protagonistima pojedinih izvedenih djela, isto tako i s našim gostima, a važniji prizori tih

djela izneseni su uvijek i u slikama. Katkad smo registrirali i glasove kritike iz tiska, da tako upotpunimo sve ono, što treba o rezultatima rada i napora našeg kazališnoga kolektiva znati. Svjesni, da smo svim tim zdušno izvršavali zadaću, koja je ovakvom listu, kao što je naš određena, zahvaljujemo svim našim suradnicima koji su pisali članke ili (su) nas pomogli savjetom pa završavamo ovo godište sa željom, da po ovoj utrtoj stazi Naša pozornica dalje napreduje i da okupljanjem snaga, koje joj trebaju u njenoj misiji pomoći, dosegne u sljedećem godištu još veće domete i stekne još veće priznanje», [Naša pozornica, 13-14, sezona 1952-53., 3.-4.] napisao je u uvodniku Antun Kujavec, glavni urednik *Naše pozornice*.

Antun Kujavec, rođen je u Varaždinu. Svršeni je đak Glumačke škole u Zagrebu, gdje je bio i glumac, a prije toga je djelovao kao član Povlaštenoga kazališta u Varaždinu. Nakon oslobođenja djeluje najprije u Narodnom kazalištu *August Cesarec* u Varaždinu, a prije dolaska u subotičko kazalište, član je teatra NR Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Ostvario je brojne i značajne uloge u domaćem i stranom repertoaru, među kojima vidna mjesta zauzimaju naslovne uloge u klasičnim kajkavskim komedijama **Titusa Brezovačkog**: *Diogeneš* i *Matijaš Grabancijaš Dijak*, te u **Jandrićevim** komadima *Ljubomirović* ili *Priatel pravi*, zatim je Kornel u *Čapekovej Majci*, Ambračik u *Kvadraturi kruga*, Ivan Belinić u komadu *Iz mraka*, Maro u *Dundu Maroju*, Orsino u komadu *Na tri kralja*, Bret u *Dubokom korijenju*, Branko u komadu *Sedmorica u podrumu*, Sudac u *Jazavcu pred sudom*, a subotičkoj se publici predstavio kao Velimir u Nušićevoj komediji *Dr*, a potom u *Oluji* i mnogim drugim komadima.

Na temelju članka 18. stavak 1. i 19. st. 1. i 2. Zakona o javnom informiranju i medijima (Službeni glasnik RS, broj 83/14, 58/15 i 12/16 – autentično tumačenje), Odluke o proračunu Grada Subotice za 2017. godinu (Službeni list Grada Subotice, br. 58/16), Pravilnika o sufinanciranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u području javnog informiranja (Službeni glasnik RS, br. 16/16) i Rješenja broj: -38/2017 od 16. 1. 2017. godine, čelnik Grada Subotice dana 17. 1. 2017. godine raspisuje

NATJEČAJ

za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja u 2017. godini

Natječaj se raspisuje radi pružanja financijske potpore medijskim sadržajima koji pridonose ostvarivanju javnog interesa u području javnog informiranja, definiranog člankom 15. Zakona o javnom informiranju i medijima i to:

- istinito, nepristrano, pravodobno i potpuno informiranje svih građana grada Subotice
- istinito, nepristrano, pravodobno i potpuno informiranje na materinskom jeziku pripadnika nacionalnih manjina koje žive na području grada Subotice
- očuvanje kulturnoga identiteta srpskog naroda i nacionalnih manjina koje žive na području grada Subotice
- informiranje osoba s invaliditetom i drugih manjinskih skupina
- potpora proizvodnji medijskih sadržaja u cilju zaštite i razvitka ljudskih prava i demokracije
- unaprjeđivanja pravne i socijalne države, slobodnog razvoja ličnosti i zaštite djece i mladih, razvitka kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, razvitka obrazovanja, uključujući i medijsku pismenost kao dio obrazovnog sustava, razvitka znanosti, razvitka sporta i tjelesne kulture i zaštite okoliša i zdravlja ljudi
- unaprjeđivanje medijskog i novinarskog profesionalizma.

I. NAMJENA NATJEČAJA

Namjena natječaja je:

- ostvarivanje javnog interesa građana grada Subotice u području javnog informiranja, razvitak medijskog pluralizma, uvođenje, poboljšanje ili proširenje programskih sadržaja u novinama ili elektroničkim medijima na srpskom jeziku i na jezicima nacionalnih manjina, koji se osobito odnose na zaštitu i razvitak ljudskih prava i demokracije, unaprjeđivanja pravne i socijalne države, ekonomsku, društvenu i kulturnu problematiku, manjinske društvene skupine, pitanja iz područja socijalne skrbi, zaštite interesa osoba s invaliditetom i osiguravanja njihova ravnopravnog uživanja prava na slobodu mišljenja i izražavanja, društvene skrbi o djeci, položaja mladih ili starijih građana, rodnu ravnopravnost, zaštitu okoliša i zdravlja ljudi, razvitak i njegovanje kulture i umjetnosti na području grada Subotice, afirmiranje multikulturalnosti, razvitak interkulturalizma, poticanje višejezičnih programa putem medija koji se distribuiraju ili emitiraju program na području grada Subotice, a od osobitog su značaja za javno informiranje građana grada Subotice, uključujući i internetske stranice upisane u registar medija.

Sredstva opredijeljena za ovaj natječaj iznose 21.300.000,00 dinara.

Najmanji iznos sredstava koji se može odobriti po projektu iznosi 100.000,00 dinara, a najveći iznos sredstava po projektu iznosi 5.000.000,00 dinara.

Sudionik Natječaja može podnijeti zahtjev za sufinanciranje projekta u iznosu do najviše 80 % vrijednosti predloženog projekta, odnosno najviše do iznosa utvrđenog natječajem.

Sudionik natječaja koji je u tekućoj kalendarskoj godini već koristio sredstva namijenjena projektom sufinanciranju u području javnog financiranja na republičkoj, pokrajinskoj ili lokalnoj razini, može sudjelovati na natječaju za sufinanciranje istog projekta samo još jednom u toj godini, i to u iznosu koji, uz sredstva koja je već dobio, ne prelazi 80 % vrijednosti projekta.

Sredstva će se dodjeljivati sukladno Uredbi o pravilima za dodjelu državne potpore (Službeni glasnik RS, br. 13/10, 100/11, 91/12, 37/13, 97/13 i 119/14), po pravilima za Državnu potporu male vrijednosti (de minimis državna potpora).

II. PRAVO SUDJELOVANJA

Na Natječaju može sudjelovati:

- izdavač medija čiji medij je upisan u Registar medija koji se vodi u Agenciji za gospodarske registre, s podacima upisanim sukladno Zakonu; a koji emitira/distribuiraju medijski sadržaj na području Grada Subotice
- pravna osoba, odnosno poduzetnik koji se bavi proizvodnjom medijskih sadržaja i koji priloži dokaz da će sufinanciran medijski sadržaj biti realiziran putem medija koji je upisan u Registar medija emitira/distribuiraju medijski sadržaj na području Grada Subotice.

Sudionik natječaja može konkurirati samo s jednim projektom na jednom natječaju.

Ako je sudionik natječaja izdavač više medija, može na natječaju sudjelovati s jednim projektom za svaki medij.

Na Natječaju ne mogu sudjelovati:

1. izdavači koji se financiraju iz javnih prihoda: republički i pokrajinski javni medijski servisi, odnosno Javna medijska ustanova »Radio-televizija Srbije« i Javna medijska ustanova »Radio-televizija Vojvodine« i osnivači medija koji primaju redovitu subvenciju iz Proračuna Republike Srbije i Proračuna AP Vojvodine

2. izdavači koji su u prethodnom razdoblju dobili sredstva iz proračuna Grada Subotice namijenjena projektnom sufinanciranju, a nisu u ugovorom propisanom roku i formi podnijeli narativno i financijsko izvješće, izdavači za koje se utvrdi da su nenamjenski trošili sredstva.

III. KRITERIJI ZA OCJENU PROJEKATA

Kriteriji na temelju kojih će se ocjenjivati projekti prijavljeni na natječaj su:

1. mjera u kojoj je predložena projektna aktivnost podobna da ostvari javni interes u području javnog informiranja

2. mjera pružanja veće garancije privrženosti profesionalnim i etičkim medijskim standardima.

Na temelju kriterija iz stavka 1. točka 1. ovoga članka, posebno se ocjenjuje:

Značaj projekta sa stanovišta:

ostvarivanja javnog interesa u području javnog informiranja;

ostvarivanje namjene natječaja

usklađenosti projekta s realnim problemima, potrebama i prioritetima ciljnih skupina

identificiranih i jasno definiranih potreba ciljnih skupina

zastupljenosti inovativnog elementa u projektu i novinarsko istraživačkog pristupa.

Utjecaj i izvodljivost sa stanovišta:

usklađenosti planiranih aktivnosti s ciljevima, očekivanim rezultatima i potrebama ciljnih skupina;

stupnja utjecaja projekta na kvalitetu informiranja ciljne skupine

mjerljivosti indikatora koji omogućavaju praćenje realizacije projekta

razrađenosti i izvodljivosti plana realizacije projekta

stupnja razvojne i financijske održivosti projekta (pozitivni efekti projekta nastavljaju se nakon što se okonča potpora).

Kapaciteti sa stanovišta:

stupnja organizacijskih i upravljačkih sposobnosti predlagatelja projekta

neophodnih resursa za realiziranje projekta

stručnih i profesionalnih referenci predlagatelja projekta, koje odgovaraju predloženim ciljevima i aktivnostima projekta.

Proračun i opravdanost troškova sa stanovišta:

preciznosti i razrađenosti proračuna projekta, koji pokazuje usklađenost predviđenog troška s projektnim aktivnostima

ekonomske opravdanosti prijedloga proračuna u odnosu na cilj i projektne aktivnosti.

Na temelju kriterija iz stavka 1. točka 2. ovoga članka, osobito se ocjenjuje:

jesu li sudioniku natječaja izrečene mjere od strane državnih tijela, regulatornih tijela ili tijela samoregulacije u posljednjih godinu dana zbog kršenja profesionalnih i etičkih standarda (podatke pribavlja stručna služba od Regulatornog tijela za elektroničke medije, za elektronske medije, a od Vijeća za tisak za tiskane i online medije)

dokaz o tomu da su nakon izricanja kazni ili mjera poduzete aktivnosti koje jamče da se slični slučaj neće ponoviti.

Osim navedenih kriterija, projekt će se vrednovati i na temelju sljedećih specifičnih kriterija:

Specifični kriteriji za ocjenjivanje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja:

da je projekt od osobitog značaja za informiranje stanovništva na području Grada Subotice

dostupnost medijskog sadržaja što većem broju korisnika na području Grada Subotice

(ne)zastupljenost teme u medijima dostupnim građanima grada Subotice

aktualnost teme

mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi afirmiranju multikulturalnosti.

mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi unaprjeđenju prava na informiranje pripadnika nacionalnih manjina na području Grada Subotice na materinskom jeziku

mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi unaprjeđenju stvaralaštva u području kulturnog i jezičnog identiteta nacionalnih manjina

mjera u kojoj predloženi projekt višejezičnog i interkulturalnog karaktera pridonosi razvitku dijaloga, boljeg upoznavanja i razumijevanja između različitih zajednica

mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi unaprjeđenju položaja osoba s invaliditetom

mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi razvoju inkluzivnog društva.

Specifični kriteriji za ocjenjivanje projekata organiziranja i sudjelovanja na stručnim, znanstvenim i prigodnim skupovima, kao i projekata unaprjeđivanja profesionalnih i etičkih standarda u području javnog informiranja:

mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi unaprjeđenju i promicanju medijskog i novinarskog profesionalizma, novinarske autonomije i samo-regulacije

mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi jačanju stručnih kapaciteta medijskih poslenika (novinara, menadžera, istraživača, stručnjaka iz područja medijskog prava i sl.)

mjera u kojoj predloženi projekt pridonosi upoznavanju javnosti s razvitkom i novim dostignućima u medijskom sektoru i

mjera u kojoj projekt pridonosi unaprjeđenju medijske pismenosti.

IV. ROKOVI I OPĆE INFORMACIJE

Natječaj se objavljuje u listovima *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ*, na internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs u rubrici Natječaji i oglasi (gdje su vidljivi i dostupni tijekom trajanja Natječaja) i u Službenom listu Grada Subotice.

Prijave se podnose na propisanom obrascu.

Prijave koje stignu izvan propisanog roka ili na pogrešnom obrascu, neće se razmatrati.

Sudionik natječaja koji je podnio projekt s nepotpunom ili neprecizno popunjenom dokumentacijom, obavještava se da nedostatak otkloni u naknadno određenom roku.

Projekt sudionika natječaja koji u naknadno određenom roku ne dostavi traženu dokumentaciju, ne razmatra se.

Natječaj i obrazac (obrazac prijave i i obrazac proračuna projekta) dostupni su na internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs, u rubrici natječaji i oglasi, za sve vrijeme trajanja Natječaja.

Prijave s dokumentacijom slati u tiskanom obliku, u zatvorenoj kuverti, predajom u Gradski uslužni centar Grada Subotice, Trg slobode 1, ili poštom, s naznakom »Natječaj za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz područja javnog informiranja«. Prijave za Natječaj potrebno je obvezno dostaviti i u elektroničkom obliku, na e-adresu: konkursinformisanje@subotica.rs.

Natječajni materijal se ne vraća.

Natječaj je otvoren 15 dana od dana objavljivanja na internetskoj stranici grada Subotice, odnosno od 17. 1. 2017. godine do 1. 2. 2017. godine.

Odluka o raspodjeli sredstava donosi se najkasnije u roku od 90 dana od dana zaključenja Natječaja.

Odluka o raspodjeli sredstava bit će objavljena na internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs, i bit će dostavljena svim sudionicima natječaja u elektroničkoj formi.

Korisnik sredstava je dužan izvješće o realizaciji utrošenih sredstava dostaviti do 31. 12. 2017. godine na obrascu koji se može naći na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs

Dodatne informacije mogu se dobiti radnim danima od 8 do 14 sati na telefon 024/626-928, u Tajništvu za društvene djelatnosti Gradske uprave Grada Subotice.

V. DOKUMENTACIJA

Sudionik Natječaja je obavezan dostaviti sljedeću dokumentaciju:

1. Popunjeni i ovjeren prijavni Obrazac 1 u dva primjerka

– popunjen prijedlog projekta

– popunjen proračun projekta.

Obrazac se preuzima s internetske stranice Grada: www.subotica.rs rubrika Natječaji i oglasi (**Obrazac 1**).

2. Preslike sljedećih dokumenata u jednom primjerku:

– rješenje o registraciji pravne osobe ili poduzetnika u Agenciji za gospodarske registre

– rješenje o registraciji medija u Registru medija koji se vodi u Agenciji za gospodarske registre s podacima upisanim sukladno Zakonu o javnom informiranju i medijima

– potvrda Narodne banke Republike Srbije da nema evidentirane osnove i naloge u prisilnoj naplati (da nema blokiran račun)

– dozvola za emitiranje radijskoga i/ili TV programa izdana od Regulatornog tijela za elektroničke medije

– ovjerena izjava/suglasnost medija (ili više njih) da će programski sadržaj biti emitiran/objavljen u tom mediju (obvezno samo za pravne osobe odnosno poduzetnika koji se bavi proizvodnjom medijskih sadržaja)

– vizualni prikaz predloženog medijskog sadržaja (trailer, primjerak novina, jeangle i sl.).

VI. POZIV ZA SUDJELOVANJE U RADU POVJERENSTVA

Pozivaju se novinarske i medijske udruge, registrirane najmanje tri godine (priložiti dokaz o registraciji) prije datuma raspisivanja Natječaja, da predlože članove natječajnoga povjerenstva. Uz prijedlog za članove povjerenstva, novinarske i medijske udruge prilažu i dokaz o registraciji te udruge u Registar udruga.

Pozivaju se i medijski stručnjaci zainteresirani za sudjelovanje u radu povjerenstva da pismenim putem predlože svoje članstvo u Povjerenstvu.

Uz prijedlog za članove Povjerenstva dostaviti i profesionalni životopis predložene osobe.

Udruga i pojedinci, prijedloge za člana Povjerenstva dostavljaju gradonačelniku Grada Subotice najkasnije u roku od 20 dana od dana objavljivanja Natječaja, odnosno od 17. 1. 2017. godine, na adresu Trg slobode 1, 24000 Subotica.

Predložene osobe ne smiju biti u sukobu interesa niti obavljati javnu dužnost, sukladno pravilima o borbi protiv korupcije.

VII. POSTUPAK DODJELE SREDSTAVA

O dodjeli sredstava, na prijedlog Natječajnog povjerenstva, odlučuje gradonačelnik Grada Subotice, rješenjem.

Ukoliko projekti ili određeni broj projekata nisu sukladni ciljevima i kriterijima natječaja, gradonačelnik može, na prijedlog natječajnoga povjerenstva, donijeti rješenje da se neće rasporediti sredstva ili dio sredstava.

Rješenjem o dodjeli sredstava može biti određen isti ili manji iznos sredstava od onoga koji je tražen u pojedinačnoj natječajnoj prijavi.

Ukoliko je rješenjem o dodjeli sredstava za pojedinog korisnika određen manji iznos od onog koji je tražen u natječajnoj prijavi, korisnik sredstava dužan je poslati revidirani proračun projekta, kojim specificira namjenu sredstava, a sukladno iznosu koji mu je rješenjem dodijeljen.

Korisnik sredstava može revidiranim proračunom projekta tražiti da mu projekt razmjerno kraće traje ili da umani dio programskih stavki, uvažavajući prirodu projekta za koji su mu odobrena sredstva.

Gradonačelnik i korisnik sredstava zaključuju ugovor o međusobnim pravima i obvezama.

Korisnik sredstava može dostaviti obavijest o tomu da odustaje od sredstava koja su mu dodijeljena.

S korisnikom sredstava, ukoliko mu je račun u blokadi, neće biti zaključen ugovor s gradonačelnikom, odnosno neće mu se prenijeti sredstva na račun ukoliko mu račun bude blokiran nakon zaključenja ugovora.

Odobrena sredstva se koriste isključivo za namjene za koje su dodijeljena, a korisnik sredstava je dužan gradonačelniku Grada Subotice dostaviti izvješće o realizaciji projekta, materijalni dokaz o realizaciji i distribuciji odnosno emitiranju, kao i o namjenskom korištenju dodijeljenih sredstava u propisanom roku.

Gradonačelnik, Bogdan Laban v. r.

**PETAK
20.1.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:06 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:07 Imam problem
09:29 Čarolija, serija
10:25 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine: Stazama
Maja - Meksiko,
dokumentarna serija
11:12 Riječ i život
12:00 Dnevnik 1
12:25 Život teče dalje
13:15 Informativka:
Recikliranje (R)
13:22 Veliko putovanje po
Škotskoj: Škotska u malom,
dokumentarna serija
13:52 Bonton: komunikacija
vozača i pješaka
14:00 Kod doktora, talk-show
14:45 Normalan život
15:34 Znanstveni krugovi
16:03 Potrošački kod
16:35 Bajkovita Hrvatska:
Crkvena umjetnost
Hrvatskog zagorja -
dvorac Oršić - Gornja
Stubica
17:00 Vijesti 17
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Bonton: Kako se riješiti
nametljivih poziva
18:11 Manjinski mozaik:
Tangenta koja spaja
18:29 Moj HRT
19:00 Dnevnik 2
19:45 Tema dana
20:00 Heroji Vukovara -
Grad I: Kukuruzni put,
dokumentarna serija
21:05 Hrvatska za 5
21:56 I to je Hrvatska:
Eufrazijana
22:28 Dnevnik 3
22:50 Eurojackpot
22:59 Fargo, serija
23:58 Ubojica Joe, američki
film (R)
01:36 Čarolija, serija) (R)
02:30 Imam problem
02:50 Kod doktora, talk-show
03:31 Manjinski mozaik:
Tangenta koja spaja
03:46 Skica za portret (R)
03:52 Hrvatska uživo
04:37 Tema dana
04:49 Život teče dalje

05:51 Regionalni dnevnik
06:31 Moji najbolji neprijatelji
07:00 Juhuhu
08:24 Vedranovi velikani: Ante
Šećer

08:38 Kronike Matta Hattera,
crtana serija (R)
09:26 Školski sat: Zvončica,
Mrav, Teslići i Mići
Trsačani
09:56 Veliki odmor:
Misteriozni udar (R)
10:10 Ton i ton: Kombinirana
tehnika i glazbeni šok (R)
10:29 Sadie J., serija za mlade
11:00 Kućni ljubimci Marca
Morronea
11:25 Kitzbuehel: Svjetski
skijaški kup (M) - Super
G, prijenos
12:41 Kulinarski safari Sare
Graham, dok serija
13:09 Vlastitih ruku djelo,
dokumentarna serija
13:38 Anđeli u snijegu, film
15:08 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 Školski sat: Zvončica,
Mrav, Teslići i Mići
Trsačani
17:37 Odvjetnička elita, serija
18:30 Zakon!, serija
19:06 Kruške i jabuke
20:00 Umorstva u Midsomeru
21:34 Loše društvo, film
23:06 Lewis, serija
00:34 Anđeli u snijegu, film
02:00 Noćni glazbeni program

06:20 RTL Danas, (R)
07:05 Sve u šest, magazin (R)
07:40 Superknjiga
08:10 Superknjiga
08:50 Ruža vjetrova, serija
10:00 Pet na pet, kviz (R)
11:10 Naša mala klinika, (R)
12:05 Šaljivi kućni video, (R)
12:35 Ludi Guinnessovi
rekordi, (R)
13:00 Lovci na nekretnine
14:00 Kućice iz snova
14:25 Andrija i Anđelka - (R)
15:00 Andrija i Anđelka - (R)
15:35 Ranjena ljubav, serija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Najbolji ninja ratnici
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:25 Pet na pet, kviz
20:00 Vrijeme je za rukomet:
SP - Francuska 2017.,
sportska emisija
21:50 SP u rukometu: Hrvatska
- Saudijska Arabija, prijenos
22:30 Vrijeme je za rukomet:
SP - Francuska 2017.,
sportska emisija
22:50 Diktator, film, komedija
00:25 Kuća voštanih figura,
igrani film, horor
02:25 RTL Danas, (R)
03:15 Kraj programa

**SUBOTA
21.1.2017.**

05:40 TV Kalendar
05:52 Klasika mundi:
Silvestarski koncert
Berlinske filharmonije
(2016.), 2. dio
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:10 Odmetnuti pastuh,
američki film - ciklus
klasičnog vesterna
11:05 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Duhovni izazovi
13:50 Prizma
14:40 Čuvari neba: Priča
o uzletištu Calshot,
dokumentarna serija
15:25 Moj HRT
15:55 Slatka kuharica: Konavle
16:20 Lovac na bilje: Rab
17:00 Vijesti 17
17:20 Fotografija u Hrvatskoj
17:40 Lijepom našom: Veliko
Trojstvo (1. dio)
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:05 Dnevni jedne dadilje,
američki film
21:58 Dnevnik 3
22:25 Profesionalac, američki
film
00:00 Od Austina do Bostona,
glazbeno-dokumentarni
film
01:10 Odmetnuti pastuh,
američki film - ciklus
klasičnog vesterna
02:10 Reprizni program
04:58 Čuvari neba: Priča
o uzletištu Calshot,
dokumentarna serija
05:43 Tema dana
05:55 Veterani mira
06:40 Prizma

05:53 Regionalni dnevnik
06:33 Moji najbolji neprijatelji
07:00 Juhuhu
09:02 Andyjeve divlje
pustolovine
09:30 Farscape - Bijeg u svemir,
serija
10:25 Pite i pudinzi Paula
Hollywooda,
dokumentarna serija
11:25 Kitzbuehel: Svjetski
skijaški kup (M) - spust,
prijenos
12:50 Vrtlari
13:50 Luka i prijatelji
14:20 Umorstva u Midsomeru
16:00 Regionalni dnevnik
16:25 Indeks
16:55 Košarka, PH (M): Split -

Cedevita, prijenos
18:43 FIFA, Sepp Blatter i ja,
dokumentarni film
19:40 Glazbeni spotovi
20:00 Dietrich i Garbo - Andeo
i Božanstvena,
dokumentarni film
21:00 Smrt na Matterhornu,
dokumentarni film
21:55 Carstvo poroka serija
22:50 Graham Norton i gosti,
talk-show
23:35 Dva i pol muškarca,
humoristična serija
00:00 Ludnica u Clevelandu,
humoristična serija
00:20 Pa to je fantastično,
humoristična serija
00:50 Noćni glazbeni program

06:25 RTL Danas, (R)
07:10 Jezikova juha
08:10 Mala sirena
08:35 Lego Nexa Knights
09:25 TV prodaja
09:40 Naša mala klinika,
humoristična serija
10:50 Ranjena ljubav, serija
12:00 Veliki potres: Početak
kraja, mini serija katastrofe
15:30 RTL Vijesti
15:50 Vrijeme je za rukomet:
SP - Francuska 2017.,
sportska emisija
16:00 SP u rukometu: Osmina
finala, prijenos
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, emisija
20:00 Zemlja daleke prošlosti,
igrani film, animirani
21:20 Špijun iz susjedstva,
igrani film, akcijski
23:05 Pink Panther 2, igrani
film, komedija (R)
00:45 Lov do smrti, igrani film,
akcijski (R)
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, (R)
04:15 Kraj programa

**NEDJELJA
22.1.2017.**

07:29 TV Kalendar
07:45 Neprilagođeni, američki
film - Zlatna kinoteka 120
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Orahovica: Misa,
prijenos
11:00 Biblija
11:10 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:48 Ovo je opera - Ruggero

Leoncavallo: Pagliacci
17:00 Vijesti 17
17:15 Sve zbog jednog dječaka,
humoristična serija
17:50 Pokraj vode Drave,
snimka godišnjeg
koncerta Ansambla
narodnih plesova i
pjesama Hrvatske
LADO (2.dio)
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 6/45
20:10 Život je truba, hrvatski
film
21:53 Dnevnik 3
22:20 Etnoforezičari: Dozvola
za pušenje
22:55 Đavolji dvojnik,
belgijsko-nizozemski film
00:45 Nedjeljom u dva
01:45 Neprilagođeni, američki
film - Zlatna kinoteka
03:45 Reprizni program
05:03 Plodovi zemlje
05:53 Tema dana
06:05 Rijeka: More

06:03 Regionalni dnevnik
06:28 Džepni djedica, serija
06:55 Juhuhu
08:45 Smrt na Matterhornu,
dokumentarni film
09:35 Detektiv Murdoch, serija
10:25 Kitzbuehel: Svjetski
skijaški kup (M) - slalom,
prijenos 1. vožnje
11:20 Ciglu po ciglu - Bryk
preuređuje
11:50 Vrtlarica
12:25 Nećemo reći mladenki,
zabavno-dokumentarna
serija
13:25 Kitzbuehel: Svjetski
skijaški kup (M) - slalom,
prijenos 2. vožnje
14:20 Lidijina kuhinja:
Najdraža jela baka,
dokumentarna serija
14:50 Varka sa sretnim
završetkom, američki film
16:15 (Re)kreativac
16:50 Koko i duhovi, hrvatski
film za djecu
18:25 120 godina skijanja u
Zagrebu i Hrvatskoj,
dokumentarni film
19:20 Maher za tehnologiju,
dokumentarna serija
19:45 Glazbeni spotovi
20:00 Detektiv i dama,
američki film - Filmovi s
5 zvjezdica
21:45 Vikinzi, serija
22:35 Sinovi anarhije, serija
23:30 Crna Guja, serija
00:00 Pa to je fantastično,
humoristična serija
00:30 Gospodin Sloane,
humoristična serija

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUHRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

00:55 Detektiv Murdoch, serija
01:45 Varka sa sretnim
završetkom, američki film
03:10 Noćni glazbeni program

05:45 RTL Danas, (R)
06:25 Jezikova juha
07:20 Jezikova juha
08:15 Lego Nexo Knights
09:25 Naša mala klinika, (R)
10:15 Ranjena ljubav, serija
11:25 Senna, dokumentarni/
biografski film
13:45 Špijun iz susjedstva,
igrani film, akcijski (R)
15:30 RTL Vijesti
16:00 SP u rukometu: Osmina
finala, prijenos
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, emisija
20:00 A-Team, film, akcijski
22:15 Nemoguća misija 3,
igrani film, akcijski
00:30 Specijalna jedinica, igrani
film, akcijski
02:10 Astro show, emisija uživo
03:10 RTL Danas, (R)
03:50 Kraj programa

PONEDJELJAK 23.1.2017.

06:40 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:32 Čarolija, serija
10:17 Plodovi zemlje
11:12 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
13:12 Informativka
13:21 Veliko putovanje po
Škotskoj: Ženska strana,
dokumentarna serija
13:51 Bonton: Kako se riješiti
nametljivih poziva
13:57 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža -
medicina
16:00 Reprizni program
17:00 Vijesti 17
18:05 Bonton: Ja u razgovoru
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Labirint
20:40 Stambeno pitanje:
Zadarsko nebo, Žuveline
kuće - dok. serija
21:30 Dva : jedan u gostima:
Damir Martin
22:05 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Mali noćni razgovori

00:10 Gospodin Selfridge,
serija
01:00 Čarolija, serija
01:45 Imam problem
02:10 Kod doktora, talk-show
02:55 Reprizni program
03:41 Hrvatska uživo
04:26 Otvoreno
05:06 Labirint
05:41 Tema dana
05:53 Život teče dalje

06:03 Riječ i život
06:33 Dvorac igračaka, serija
07:00 Juhuhu
09:02 Andyjeve divlje
pustolovine
09:30 Školski sat: Nove
tehnologije: Granice
10:00 Notica
10:15 Malo o velikima: Andrija
Mohorovićić
10:20 Navrh jezika: Kao dan
i noć
10:30 Sadie J., serija za mlade
11:05 Indeks
11:35 Don Matteo, serija
12:35 Kulinarski safari Sare
Graham
13:00 Vlastitih ruku djelo,
dokumentarna serija
13:30 Blagdanska priča šetačice
psa, američki film
15:05 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 Edvardijanska farma,
dokumentarna serija
17:42 Dobre namjere, serija
18:22 Sve će biti dobro, serija
19:02 Ljubav u zaleđu, serija
20:00 Stadion
21:00 TV Bingo
21:45 Nijanse plave, serija
22:30 Mučke, serija
23:05 Zločinački umovi, serija
23:50 Blagdanska priča šetačice
psa, američki film
01:15 Noćni glazbeni program

07:20 RTL Danas, (R)
08:10 Mala sirena
08:50 Ruža vjetrova, serija
09:55 Lovci na nekretnine, (R)
11:10 Naša mala klinika, (R)
12:00 Wipeout, game show
12:55 Lovci na nekretnine
13:50 Kućice iz snova
14:15 Nemoguća misija 3,
igrani film, akcijski (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Najbolji ninja ratnici
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:20 Pet na pet, kviz
20:00 Šaljivi kućni video
20:40 Ludi Guinnessovi

rekordi, zabavna emisija
21.10 Mamin novi frajer, film,
akcijska komedija
22.15 RTL Direkt
22.50 Mamin novi frajer, film,
akcijska komedija
23.20 Prava žena, serija
00.15 Kronike zločina, serija
00.40 Kronike zločina, serija
01.10 CSI, serija
01.55 Astro show, emisija uživo
02.55 RTL Danas, (R)
03.45 Kraj programa

UTORAK 24.1.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:32 Čarolija, serija
10:17 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine: Tibet - U
Dolini zlatnih majmuna,
dokumentarna serija
11:17 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
13:12 Informativka
13:21 Veliko putovanje po
Škotskoj: Divlja strana,
dokumentarna serija
13:51 Bonton: Ja u razgovoru
13:57 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža
16:01 Dva : jedan u gostima:
Damir Martin
16:37 Informativka: HGSS
17:00 Vijesti 17
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Bonton: Kako dobiti
pozornost konobara
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Hrvatski velikani:
Nikola Šubić Zrinski
Sigetski, dok. serija
21:00 Global
22:00 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:27 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine: Tibet - U
Dolini zlatnih majmuna,
dokumentarna serija
00:22 Gospodin Selfridge,
serija
01:12 Čarolija, serija
01:57 Imam problem
02:22 Kod doktora, talk-show
03:07 Reprizni program
03:41 Hrvatska uživo
04:26 Otvoreno
05:06 Global
05:41 Tema dana
05:53 Život teče dalje

05:53 Regionalni dnevnik
06:33 Dvorac igračaka, serija
07:00 Juhuhu
09:02 Andyjeve divlje
pustolovine
09:30 Školski sat: Moslavina
10:00 Ciak junior: Nabrijani
brijač
10:15 Malo o velikima: Ruđer
Bošković
10:30 Sadie J., serija za mlade
11:00 (Re)kreativac
11:30 Don Matteo, serija
12:30 Kulinarski safari Sare
Graham
12:55 Vlastitih ruku djelo
13:25 Wallis i Edward,
britanski film
15:05 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Stadion
17:40 Schlading: Svjetski
skijaški kup (M) - slalom,
prijenos 1. vožnje
18:35 Sve će biti dobro, serija
19:15 Ljubav u zaleđu, serija
20:00 Supruga astronauta,
serija
20:43 Schlading: Svjetski
skijaški kup (M) - slalom,
uključenje u prijenos 2.
vožnje
21:35 Pjevajte nešto ljubavno,
hrvatski film
23:25 Preljub, serija
00:20 Mučke, serija
00:55 Zločinački umovi, serija
01:40 Wallis i Edward,
britanski film
03:15 Noćni glazbeni program

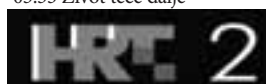
07:10 RTL Danas, (R)
07:55 Sve u šest, magazin (R)
08:30 Lego Nexo Knights
09:15 Ruža vjetrova, serija
10:25 Naša mala klinika, (R)
11:35 Šaljivi kućni video, (R)
12:00 Ludi Guinnessovi
rekordi, zabavna emisija (R)
12:35 Lovci na nekretnine
13:30 Kućice iz snova
14:00 Prava žena, serija (R)
14:45 Mamin novi frajer, film,
akcijska komedija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 SP u rukometu:
Četvrtfinale, prijenos
18:30 RTL Danas
19:20 Pet na pet, kviz
20:00 Šaljivi kućni video
20:40 Ludi Guinnessovi
rekordi, zabavna emisija
21.10 Zmijske oči, film, triler
22.15 RTL Direkt
22.50 Zmijske oči, film, triler
23.25 Prava žena, serija

00.15 Kronike zločina, serija
00.45 Kronike zločina, serija
01.10 CSI, serija
02.00 Astro show, (R)
03.00 RTL Danas
03.45 Kraj programa

SRIJEDA 25.1.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:32 Čarolija, serija
10:17 Zemlje - Ljudi
- Pustolovine: Surinam
- prašumski vidar
u susretu sa šamanom,
dokumentarna serija
11:17 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
13:12 Informativka: HGSS
13:21 Veliko putovanje
po Škotskoj: Prenosišta,
dokumentarna serija
13:51 Bonton: Kako dobiti
pozornost konobara
13:57 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža
16:01 Global
16:33 Informativka: Hrvatska
pošta
17:00 Vijesti 17
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Bonton: Kako se riješiti
beskonačnih poziva
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:05 Potrošački kod
20:40 Pola ure kulture
21:15 Iza zavjese, politički talk
show
22:00 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Zemlje - Ljudi
- Pustolovine: Surinam
- prašumski vidar
u susretu sa šamanom
00:20 Gospodin Selfridge
01:10 Čarolija, serija
01:55 Imam problem
02:20 Kod doktora, talk-show
03:05 Reprizni program
03:15 Pola ure kulture
03:45 Hrvatska uživo
04:30 Otvoreno
05:10 Reprizni program
05:41 Tema dana
05:53 Život teče dalje

07:00 Juhuhu
 09:02 Andyjeve divlje pustolovine
 09:30 Školski sat: Pubertet i klimakterij
 10:00 Brlag: Mačke
 10:25 Priče iz Prirodoslovnog muzeja: Ptice
 10:30 Sadie J., serija za mlade
 11:00 Luka i prijatelji
 11:30 Don Matteo, serija
 12:30 Kulinarski safari Sare Graham, dok. serija
 12:55 Vlastitih ruku djelo, dokumentarna serija
 13:25 Dama s kamelijama, američko-britanski film
 15:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Veličanstvena priroda: Pustinja Gobi, dok. serij
 17:30 Dobre namjere, serija
 18:10 Sve će biti dobro, serija
 18:50 Ljubav u zaleđu, serija
 19:30 Glazbeni spotovi
 20:00 Seoska gozba
 20:50 Ubojstvo i margarite, američki film
 22:30 Pripravnik, dokumentarna serija
 23:25 Mučke, serija
 23:58 Zločinački umovi, serija
 00:43 Dama s kamelijama, američko-britanski film
 02:18 Noćni glazbeni program

07:00 RTL Danas, (R)
 07:55 Lego Nexa Knights
 08:40 Ruža vjetrova, serija
 09:50 Naša mala klinika, (R)

10:45 TV prodaja
 11:00 Šaljivi kućni video, (R)
 11:25 Ludi Guinnessovi rekordi, zabavna emisija
 11:55 Lovci na nekretnine, lifestyle emisija
 12:55 Kućice iz snova
 13:20 Prava žena, serija (R)
 14:10 Kauboji, igrani film, western
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Najbolji ninja ratnici
 18:15 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:20 Pet na pet, kviz
 20:00 Šaljivi kućni video, zabavna emisija
 20:40 Ludi Guinnessovi rekordi, zabavna emisija
 21:10 R.I.P.D. agenti za počivalu u miru, igrani film, akcijska komedija/fantastični
 22:15 RTL Direkt
 22:50 R.I.P.D. agenti za počivalu u miru
 23:20 Prava žena, serija
 00:10 Kronike zločina, serija
 00:40 Kronike zločina, serija
 01:05 CSI, serija
 01:55 Astro show, (R)
 02:55 RTL Danas
 03:40 Kraj programa

ČETVRTAK 26.1.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti

08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Imam problem
 09:27 Čarolija, serija
 10:12 Zemlje - Ljudi - Pustolovine: Nepoznati Tunis, dokumentarna serija
 11:12 Gučogorske češljare, emisija pučke i predajne kulture
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Život teče dalje
 13:12 Informativka: Hrvatska pošta
 13:21 Veliko putovanje po Škotskoj: Od Burnsa do Butlin'sa, dokumentarna serija
 13:51 Bonton: Kako se riješiti beskonačnih poziva
 13:57 Kod doktora, talk-show
 14:45 Društvena mreža
 15:35 Prometej
 16:00 Pola ure kulture
 16:30 Jezik za svakoga
 17:00 Vijesti 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:05 Bonton
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:48 Tema dana
 20:05 Šifra, kviz
 21:00 Sezonci: Rovinj, dokumentarna serija
 22:00 Otvoreno
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk-show
 00:10 Zemlje - Ljudi - Pustolovine: Nepoznati Tunis, dokumentarna serija
 01:05 Gospodin Selfridge, serija
 01:55 Čarolija, serija

02:40 Imam problem
 03:00 Kod doktora, talk-show
 03:45 Hrvatska uživo
 04:30 Otvoreno
 05:10 Reprizni program
 05:41 Tema dana
 05:53 Život teče dalje

05:53 Regionalni dnevnik
 06:33 Dvorac igračaka, serija
 07:00 Juhuhu
 09:02 Andyjeve divlje pustolovine
 09:30 Školski sat: Lutke
 10:00 Čarobna ploča - Sedam kontinenata: Afrika
 10:15 EBU dokumentarni film: Satoši - Kako razgaliti publiku
 10:30 Sadie J., serija za mlade
 11:05 Pozitivno
 11:35 Don Matteo, serija
 12:35 Kulinarski safari Sare Graham
 13:00 Vlastitih ruku djelo, dokumentarna serija
 13:30 Ljubavnik Lady Chatterley, britanski film
 15:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Veličanstvena priroda: U bezdan - Divovska špilja u Vijetnamu, dokumentarna serija
 17:30 Dobre namjere, serija
 18:10 Sve će biti dobro, serija
 18:50 Ljubav u zaleđu, serija
 19:30 Glazbeni spotovi
 20:00 24 sata na Zemlji: Svijet danju, dokumentarni film

20:55 Crveni, američki film - Ciklus Oscarovci
 00:02 Mučke, serija
 00:37 Zločinački umovi, serija
 01:22 Ljubavnik Lady Chatterley, britanski film
 02:52 Noćni glazbeni program

07:10 RTL Danas, (R)
 07:55 Sve u šest, magazin (R)
 08:30 Lego Nexa Knights
 09:15 Ruža vjetrova, serija
 10:25 Naša mala klinika, (R)
 11:35 Šaljivi kućni video, zabavna emisija (R)
 12:00 Ludi Guinnessovi rekordi, (R)
 12:35 Lovci na nekretnine, lifestyle emisija
 13:30 Kućice iz snova
 14:00 Prava žena, serija (R)
 14:45 R.I.P.D. agenti za počivalu u miru, (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Najbolji ninja ratnici
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:20 Pet na pet, kviz
 20:10 Vrijeme je za rukomet: SP - Francuska 2017., sportska emisija
 20:45 SP u rukometu: Polufinale, prijenos
 22:30 RTL Direkt
 23:10 Prava žena, serija
 00:00 Kronike zločina, serija
 00:30 Kronike zločina, serija
 00:55 CSI, serija
 01:45 Astro show, (R)
 02:45 RTL Danas
 03:30 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKE EMISIJE NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro-info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. *Zlatna škatulja* emisija posvećena tradicijskoj kulturi bačkih Hrvata, emitira se nedjeljom u 10, a reprizira se utorkom u 9.30 sati.

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

Pomoću nove multimedijske usluge HRTi u stvarnome se vremenu u cijelome svijetu može

gledati i cjelokupni Četvrti program HTV-a. Taj se televizijski program sve više profilira kao program namijenjen međunarodnoj javnosti i Hrvatima izvan Hrvatske.

U NEKO LIKO SLIKA

Zimsko spremanje u Antinu

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Nedilja

Piše: Branko Ivković

Čeljadi ne znam kako vi, al ja niki počo manje volit nedilju. Sve mi nediljom stane, niko se božem prosti umrtvi i ne znam di ću sam sa sobom. Žena kuva užnu, peče kolače, neda ni da joj štogod pomognem kad dođem iz crkve. Veli mi da nediljna užna triba ispast

čestito, a ne moje kuvanje. Ne ide mi se ni kod ova moja dva pajdaša nediljom, dođu njim dica jal rodbina pa nebi baš se i ja natrcijo smetat. Šta ću ondak, sidnem za ovaj moj kompjutor što sam ga nasledijo od dice, još od njeve škole, a on brz taman koliko meni triba. Lipo ispišem s po jednim prstom dvi rečenice i slobodno mož izać namirit jal popit kafu kad se vrnem on skoro već ispiso. Doduše ne znam ja ni slike redovno mećat na njeg, to moram molit dicu da mi opraviđu, al jeto paštrim se i ja, pratim modu što bi kazli. Najviše me nerviradu ove koji kake visti te trvilo se vamo ovo te vamo ono. Ova pivaljka ovo nosi, ona pivaljka ono ne nosi, ova se rastala od čovika, ona protrčala kroz semafor na crveno. Bože moj da se čovik pravo zapita jel smo mi normalni, kugod da je to najvažnije na ovim svitu jel je koja gospoja gole strine jel nije. Taman sam to sakrijo kadli krenile druge visti, još gore čini mi se – te vako smo napridovali te volike nam nadnice te nolike nam velike penzije i voliki nam dodatak. Izemu pa nako kad se čovik nasluša vakog čega pa zamisli s prstom na čelu.... Kod nas je zemlja denbelija, ta sve niki dođe i bisan na ove što divanidu da nisu zadovoljni pa iđedu u one bogate države služit. Samo nije baš virovat vistima borme. Televizije i radijoni mi već ispadaju niki na jedan kalup, kugod kad smo mi išli kadgod u staru škulu u Ivković šoru. Bilo fajin dice pa bilo lako pripisivat. Ja pripiso od Paje, a nismo išli ni u jedan razred, šta da vam divanim kako je na kraju radila cica macina prutina... Ta ko sad i ovi, kandar samo pripisivadu jedan od drugog pa na kraju kad čovik minja stanice jal kanale svudan isto i sve nikako lipo. Sve se kontam da kod nas kogod farba nebo u plavo čeljadi, ako nisam u pravu ondak nek mi kogod objasni kako ti što odedu i provededu tamo u trulim kapitalizmu par miseci i dođedu natrag u goste u sve novijoj i novijoj limuzini. Povraćadu dugove onako iz malog buđelara, a kad su odlazili nisu imali ni na put već morali uzajmit. Kad naše vođe divanidu da tamo napolju nije nikako, zašto sam onda ja i meni slični brez dinara, posla, skoro brez kruva godinama, a oni što odedu menjadu poso olako čim njim se ne sviđa jel njim nije pod nos. Oma nađedu drugi, još s višom nadnicom, a ja ode di je tliki napridak, di po vistima teče med i mliko siroma kugod crkven miš i to onaj u korizmu kad je post. Nama lipo vele glavni, svit biži i to naveliko, ode dolaze ovi s koji kaki ratišta, obijaje salaše po Tavankutu, drpaje što njim se sviđa, ištu pit i ist i svi ćute. Sve me se čini čeljadi moja da ću ja i ovaj moj rđav kompjutor uzet lipo na sonca i odnet na otpad prodat, nije to za me... Zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Biće i kruva
i kolača

Dugo bila golomrazica, malo sniga spalo jedino dan-dva pri Tri kralja. Bać Iva pridveče sijo nuz pender, pa tako i opazijo ka je počelo padat. Sitni, jedva ga vidiš. Misli se, već se ne bi marijo malo razmavat lopatom. Zažmuri, ko da ga toplina opila i vratila po vika unatrag. Stalo mu se ukazivat kako njegov dida i stari o kuma Tune drvenima lopatama čistili staze ispod pendera, a napravili bi i jednu priko puta, svaki sa svoje strane dopolak. Sniga znalo bit toliko, da ako si sto na stazu ko dide pod pender, nisi mogo vidit noga priko puta. I ... snig ni pado za Tri kralja, neg za svetu Katu, pa bi se istom za Marin zno počet otapat. Te staze i ta, za njega i kuma Tunu, nake male kaki su bili, brda očistitoga sniga, bile ko stvorite za cigru. Bać Iva imo lipe, drvene sonice što mu dida do napravit ko kolara. Kum Tuna ni imo njegove, pa bi mu se uvijek voljijo prikrpat u cigre. Vazdan bi se vozikali, malo bi jedan bijo kočijaš, drugi konj, pa ka se vaj umori, zaminjili bi mista. Cigru bi prikidali jedino ka bi bać Ivina baka zvala na vruću bundivaru što je baš izvadila iz krušne peći. Sve bi se pušilo iz njoje. Ka se prezni, već se naveliko smrklo. Samo se rasprimijo i uvuko po dunju. Njegova već davno zaspala, a i njega brzo uvatijo san. Ujtru se rano probudijo i prvo pogledo kroz pender. Snig već pristo, napadalo manje neg za dlan, al sve se bili, milina pogledat. Za dram se navuko, uzo lopatu za snig što je davno pripravijo, pa prvo na sokak. Očas očistijo staze, očistijo i nu do stražnjega dvora, pa unišo, potpalijo špojer u kujne i pristavijo kafu. Digla se i njegova i oma napravila fruštuk, njemu griza u mliku, njoje spekla par jaja i prokuvala komatić kobasice. Potli fruštuka popijo medecine, pribacijo kaput priko leđi, pa veli malo će se projt kro selo. Veli mu njegova ka već ide, nek donese i lepinju iz ne pekare blizu škole. Išo okolo, veli vada će kogagod i trefit, pa će baram čut šta ima novoga. Oda, zado se u nikaki štodir, a ni gluvoga kera da trefi. U tomu stigo i do škole, pa veli da oma uzme i lepinju. Ka tamo, nema više stare pekare, na pročelju krupnima slovima natrukovano kladionica. I vidi da unutra imade dosta dice, reko bi da su škulari. Eto, misli se bać Iva, prija tako štogoda viđo na televizije, a sad to došlo i do njevoga sela. Te mlade vada više niko ni ne uči kako da radu i zaradu kruva, neg jim lipo punu glave šarenima lažama, velu jim ako bude sriće, biće ne samo kruva, neg i kolača.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Franklin:** Ili napiši nešto vrijedno čitanja, ili uradi nešto vrijedno pisanja.
- **Anakreont:** Žena najjasnije vidi svoj lik u očima voljenog čovjeka.
- **Ujević:** Ljubav nije slobodna, ona je ropstvo po definiciji.

KVIZ

Ivan Hetrich

- Koje je godine i gdje rođen hrvatski redatelj **Ivan Hetrich**?
 Gdje je diplomirao režiju?
 Što je sve radio prije nego što je dobio redateljsku priliku?
 Po kojim ćemo ga poznatim dramskim serijama zauvijek pamtit?
 U kojim je kazalištima režirao?
 Široj je javnosti najpoznatiji kao voditelj kojih programa?
 Kada je i gdje umro Ivan Hetrich?

Rođen je 25. listopada 1925. godine u Vinokovcima. Na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu. Bio je spiker, izvjestitelj, adaptirao je romane i pripovijetke za radio. *Kuda idu divlje svinje* i *Kapeljski kresovi*. U Zagrebu i Subotici. 3, 2, 1... *Kreni* i *Kvskoteke*. Umro je 5. travnja 1999. godine u Stubickim Toplicama.

FOTO KUTAK

Ovo je trag!

VICEVI

Kaže Darko Jasni:

Dođi kod mene sutra navečer, nikoga neće biti kod kuće.

I sutra Jasna dođe, pozvoni i stvarno nije bilo nikoga kod kuće.

Izvede učitelj malog Ivicu pred ploču:

– Nacrtaj mi jabuku!

– Kiselu ili slatku? – upita mališan...

MALI OGLASI

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com
Prodaje se trosoban stan od 73 m ² , dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 46.000 eura. Tel.: 069 2052608.
Prodaje se dvosoban stan (51 m ² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Proizivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.
Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.
Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.
Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369
Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.
Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.
Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetkom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.
Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.
Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m ² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.
Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva đaka ili studenta. Lokacija Zemun Tel.: 011 3077036.
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.
U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.
Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.
Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.
Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 meteri po jutru. Tel.: 064 305 14 88
MAKARSKA: Iznajmljujem sobe s balkonom, kupao, hladnjakom, kao i upotreba kuhinje za ljeto 2016. god. Cijena povoljna. Tel.: 060 6331910.
Povoljno prodajem protočni bojler sa 4 grejača od 24 kilovata i limene radijatore s 200 rebara različitih dimenzija. Tel.: 062 8687964.
Prodaje se veći i manji (skoro nekorišten) trajno žareći štednjak. Tel.: 024 528682.

Izdajem apartman Silver u Zadru za 2 (+1) osobe s opremljenom kuhinjom i kupaoicom, klimatiziran, TV, Wi-fi. Na raspolaganju je vrt sa sjedećom garniturom i roštiljem. Osiguran parking. Mogućnost dodatnog ležaja ili kunic. Udaljeno 5 min autom od plaže (Borik) te 10 min od centra grada. U neposrednoj blizini nalazi se nekoliko većih shopping centara. Cijena apartmana iznosi 40 eura/dan. Kontakt HR: Juraj 00385955110573, e-mail: phohnjec.ph@gmail.com, Kontakt SRB: Andrej 0641583637

Potrebno udomljavanje 3 mace na jednu godinu – sterilizirane, cijepljene. Potreban ambijent kuća s dvorištem, može i u Zemunu. Želim biti u kontaktu s osobama koje mi žele pomoći u ovome. Tel.: 065 2672086 Rupić.

Prodaje se kuća u Bačkom Bregu na 11 ari placa, održavana s nusprostorijama, uknjižena, bez tereta. Tel.: 064 1535064, 025 809156.

Naprodaj IMT sijačica za žito 23 reda i OLT sijačica GAMA-18 s lulama širine 2,25 m, sadilica za kukuruz OLT sa 4 reda, dvobrazni plug LEOPARD 12 coli u vrlo dobrom stanju i prikolica čutaka. Tel.: 532-570 ili 528-682.

PRODAJEM sitno radene neuramljene vilerove goblene: Dan-noć i Monaliza, kao i kompletan materijal za Pastirsku idilu. Tel.: 024-730-270 ili 063-713-1828.

Izdajem garsonjeru 23 m² – novogradnja u centru Subotice, kod katedrale. Slobodno za useljenje. Soba, kuhinja, kupao. Namještena stvarima i priključcima. Mala režija. Cijena 80 € + depozit. Tel.: 754-650 ili 064 2015689.

Prodajem crjevanu kaljavu peć, braon boje 136/82 cm i šivači stroj bagat *singericu*. Tel.: 024 4527499, mob.: 064 1839591.

Tražim kupca za vikendicu u Vrboskoj, otok Hvar, prizemnica pod pločom, 52 m², suvlasništvo parcele 500 m² prilaznog puta 105 m². Papiri uredni. Cijena: 65.000 eura. Tel./viber: 063 7139337, e-mail: meridian12@gmail.com.

Ozbiljna žena 50-tih godina primila bih na dvorbu stariju osobu za plaću. Može i u Hrvatskoj. Tel.: 064 0730793.

Ozbiljna žena, Hrvatica 50 godina želi upoznati muškarca do 65 godina. Može i iz Hrvatske. Samo ozbiljni. Tel.: 064 0730793.

 Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

 HKC **Bunjevačko kolo**, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* VAŽI DO 27. 1. 2017.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA
KARADORDEV PUT 2
TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

POGLED S TRIBINA

Dizel

Komentirajući igru hrvatske rukometne reprezentacije u prva tri susreta na Svjetskom prvenstvu u Francuskoj, sportski novinar HRT-a usporedio je s dizel motorima. A dobro znamo kako je to s ovom vrstom motora. Osobito u ovo zimsko doba.

Pa ipak, nakon sporijeg paljenja i zahuktavanja, dizelaši dostižu adekvatnu radnu temperaturu i onda rade bez ikakvih problema. Baš kako je i momčad izbornika **Željka Babića** djelovala u duelima protiv Saudijske Arabije, Mađarske i Bjelorusije. Usporeno i nesigurno na početku, postupno hvatajući zalet, da bi tek pri kraju svakog od ova tri susreta kauboj

uspijevali slomiti otpor protivnika i dobrim finišem stizali do pobjeda i bodova potrebitih za što bolju poziciju koja garantira bolji ulazak u narednu fazu natjecanja najboljih svjetskih rukometnih nacija. Kako će dizel igra funkcionirati, upravo danas u petak kada je protiv Njemačke na redu posljednji i očekivano odlučujući susret za prvo mjesto u skupini C, ostaje nam vidjeti.

Uz već spomenutu dizel karakteristiku, stječe se dojam kako ova selekcija hrvatskih rukometaša u stanju pobijediti svakog rivala, ali isto tako se nameće dojam kako, isto tako, kauboji mogu izgubiti i od bilo koga. Osobito ako dizel motor zaštekla...

Kao pravi navijači iskreno se nadamo kako neće.

Kao da je dizel motor imao i najstariji hrvatski tenisač sadašnjice, 38. godišnji **Ivo Karlović** koji je u prvom kolu Australian Opena uspio preokrenuti minus od dva seta i nakon pet sati i dvadeset i dva minuta igre protiv Argentinca **Zeballosa** slaviti s 22:20 u petom setu. Ovim fantastičnim rezutatom div sa Šalate upisao je dva nova rekorda: 75 ispaljenih as servisa i naslov prvog tenisača u povijesti kojemu je uspjelo zabiti 50 ili više asova na sva četiri Grand Slama.

Ali kad se dizel motor zagrije...

D. P.

NOGOMET

Dva poraza

Hrvatska nogometna reprezentacija sastavljena isključivo od igrača koji nastupaju u domaćim klubovima zabilježila je dva poraza na nedavno odigranom *China kupu*. U biti, izabranici **Ante Čačića** su u oba susreta, protiv Čilea i domaćina Kine, u regularnom dijelu odigrali neodlučeno 1:1, ali su na koncu oba puta gubili na penal ruletu.

KOŠARKA

Cedevita drži korak

Pobjedom protiv *Mega Leksa* (89:85) košarkaši *Cedevite* su zabilježili trinaestu pobjedu u prvenstvu ABA lige i dalje se nalaze na trećem mjestu. Porazom od *Karpoš Sokolija* (70:76) *Cibona* je ostala na petom mjestu, dok je nakon uvjerljivog poraza protiv *MZT Skoplja* (92:65) *Zadar* i dalje deveta momčad Regionalne košarkaške lige.

TENIS

Tercet u drugom kolu

Sve tri hrvatske tenisačice izborile su plasman u drugo kolo *Australian Opena* i pridružile se **Marinu Čiliću** i **Ivi Karloviću** u nastavku

natjecanja na prvom Grand Slam turniru nove sezone. **Donna Vekić** je bila bolja od Australke **Cabrere** (7:5, 6:2), **Ana Konjuh** je bila bolja od Francuskinje **Mladenović** (6:4, 6:2), a veteranka **Mirjana Lučić Baroni** je svladala Kineskinju **Wang** (4:6, 6:3, 6:4).

SKIJANJE

Ivica Kostelić u mirovini

Nastupom na utrci Svjetskog kupa u Wengenu, najbolji hrvatski skijaš svih vremena **Ivica Kostelić** službeno se oprostio od aktivnog skijanja. Nekadašnji osvajač *Kristalog globusa* i srebrnih olimpijskih medalja, svoju posljednju natjecateljsku utrku u kombinaciji završio je na 22. mjestu.

MALI NOGOMET

Arena osvojila naslov

SUBOTICA – Uvjerljivom pobjedom u finalnom susretu protiv *Lampone Meridian Realimpeks* (4:0), momčad *Arene* je osvojila naslov pobjednika 44. Novogodišnjeg turnira u malom nogometu

odigranog u subotičkoj gradskoj dvorani sportova. Pobjedom u malom finalu treće mjesto je osvojila momčad *Česma Invest*. Za najboljeg igrača turnira proglašen je **Jovan Lazarević** (*Arena*), najbolji strijelac je **Vesko Guberinić** (*Lampone*), dok je epitet najboljeg vratara poneo **Nikola Joksimović** (*Arena*) koji je tijekom cijeloga turnira primio samo jedan gol.

TENIS

Oliver Sabo Rac prvak Srbije

BEOGRAD – Mladi tenisač *Spartaka* **Oliver Sabo Rac** osvojio je naslov dvoranskog prvaka Srbije u kategoriji igrača do 14 godina starosti. U finalnom susretu bio je bolji od **Petra Teodorovića** rezultatom 6:3, 7:5.

HOKEJ

Tri tradicionalna turnira

SUBOTICA – Na Subotičkom klizalištu, u sljedeća tri tjedna, bit će održana tri tradicionalna međunarodna turnira, čiji je organizator Hokej klub *Spartak*.

Ovoga vikenda, od 21. do 22. siječnja, organizirat će se sedmi po redu *Spartans turnir* za hokejaše uzrasta od osam do deset godina starosti, na kojem se očekuje sudjelovanje šesnaest ekipa iz: Srbije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije i Mađarske.

Tjedan dana kasnije, od 27. do 29. siječnja, na programu je 12. međunarodni turnir za veterane *Winter Classic*, i na koncu, od 3. do 5. veljače, slijedi šesti turnir seniora, koji će se organizirati u sklopu regionalne Balkanske lige, u kojoj momčad *Spartaka* brani prošlogodišnji šampionski naslov.

RUKOMET

Početak priprema u novim trenirkama

SONTA – Pripreme za proljetni dio prvenstva TRLS skupina Banat rukometašice *ŽRK Sonta* započele su u utorak u novim trenirkama, donaciji Sportskog saveza općine Apatin. Trenirke i garnituru kvalitetnih lopti uručila im je zamjenica predsjednika općine Apatin **Dubravka Korać**. Trener **Stevan Mihaljev** ekipi je priključio nekoliko djevojčica, poniklih u rukometnoj sekciji OŠ *Ivan Goran Kovačić*. Veliki problem predstavljat će mu nedostatak vratarki, jer je pouzdana jedinica **Marijana Gomboš** za proljeće najavila odlazak na sezonski rad u inozemstvo.

I. A.

KOŠARKA

Težak poraz

KRALJEVO – Košarkašice *Spartaka* uvjerljivo su poražene u Kraljevu u okviru 14. kola Prve lige Srbije (77:32). Nakon ovog kola, ekipa **Blagoja Ivića**, nalazi se na osmom mestu s 21 osvojenim bodom, a priliku za popravni imat će 21. siječnja na gostovanju kod *Partizana* u Beogradu.

Bez bodova iz Kruševca

KRUŠEVAC – Domaći *Napredak* zabilježio je laganu pobjedu protiv momčadi *Spartaka* (101:77) u susretu 13. kola Prve lige Srbije. Subotičani se nalaze na 3. mjestu s 22 osvojena boda, a slijedi im gostovanje protiv *Sloge* u Kraljevu.

RALLY DAKAR

Sagmajster 74.

JUŽNA AMERIKA – **Gabor Sagmajster** je na nedavno završenom reliju *Dakar*, u svom jubilarnom desetom nastupu, osvojio 74. mjesto u generalnom plasmanu u kategoriji vozača motociklista. Naslov najboljeg na najpoznatijem svjetskom reliju osvojio je *Sam Sanderlend*.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, na temelju članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

**OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA
NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJA PROCJENE
UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ**

za projekt *Izgradnja objekta '5' i '5A' – objekt namijenjen za rekreativne aktivnosti i plinska kotlarnica (objekt u kompleksu Ustanove studentsko odmaralište Beograd, PJ Palić na Paliću)*, na katastarskoj parceli 1349 KO Palić, nositelja projekta *ARHIFORM DOO.*, Beograd, Vladmira Tomanovića br. 35.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja.

Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi:

http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08/I-501-371-2016.pdf.

SIGMUND ZIGGY BOGDAN, VATERPOLO TRENER

Vaterpolo je još uvijek u fazi razvoja

**Mladi stručnjak
skrbi o tri
klupske
kategorije**

Nakon igračke karijere tijekom koje je nastupao za *Spartak*, *Bečej* i *Vojvodinu* te jedno vrijeme i u Italiji, **Sigmund Ziggy Bogdan** je otišao živjeti u SAD. Tamo se i počeo baviti trenerskim poslom u srednjoj školi *St. Andrews* na Floridi pa je potom zbog poslovnih obveza napravio stanku, ali se preseljenjem u Brazil, ponovno vratio uz bazen. Prije par godina je u Novi Sad na pripreme doveo mladu momčad *Flamenga* iz Rio de Janeira, potom je kao posrednik asistirao pri dolasku Peruanske vaterpolo selekcije u Vojvodinu, a nakon selidbe u Sao Paulo, gdje danas živi s obitelji, radi kao trener u tamošnjem najvećem vaterpolo klubu, Brazilska asocijacija Židova. »Moja zadaća u ovom velikom klubu se odnosi na kompletnu skrb o tri kategorije mladih igrača, pionirima, kadetima i juniorima. Zadovoljan sam uvjetima i drago mi je što sam ponovno aktivno vezan uz svoj sport«, pojasnio nam je Ziggy na početku razgovora kako je došlo do njegovog ponovnog trenerskog aktiviranja.

OLIMPIJADA

Domaćinstvo Olimpijskih igara donijelo je pojačani interes za brojne sportove u Brazilu pa je i vaterpolo jedno vrijeme bio u punoj žiži sportske javnosti. Je li se to u konačnici odrazilo na tamošnji boljitak i razvoj ovoga sporta?

»Mogu reći i da i ne. Pojačani publicitet i financijska ulaganja su svakako pridonijeli razvijanju

infrastrukture i većem interesu za vaterpolo, ali s druge strane mislim kako nije sve dobro isplanirano. Nažalost, tako je bilo i s drugim sportovima. Ipak, nakon Olimpijade mnogo više se zna i čuje za ovaj sport.«

U kojoj mjeri Vam činjenica kako dolazite iz zemlje olimpijskih i svjetskih prvaka predstavlja određenu prednost u odnosu na stručnjake iz drugih zemalja?

»Puno mi je to pomoglo u svezi trenerskog angažmana, jer svi te, na određeni način, izravno povezuju s velikim uspjesima vaterpolo reprezentacije Srbije koja je u posljednjih nekoliko godina apsolutno dominantna na najjačim natjecanjima.«

Jeste li bili na finalnom susretu olimpijskog turnira?

»Naravno, jer takav veliki meč nikako nisam smio propustiti. Tribine su bile podijeljene između navijača Srbije i Hrvatske, a naslov je posve zaslužen pripao reprezentaciji Srbije.«

BRAZILSKI VATERPOLO

U duhu ovih navoda upitali smo našeg sugovornika koji je dobar poznavatelj prilika u svjetskom vaterpolu kako bi usporedio aktualni brazilski vaterpolo u odnosu na države poput Srbije i Hrvatske koje njime dominiraju dugi niz godina.

»Ne može se napraviti kvalitetnija usporedba, jer je vaterpolo u Brazilu još uvijek na amaterskoj razini. Postoji interes, i kod djece i kod starijih. Dapače, upravo stariji su ti koji najviše forsiraju ovaj vodeni sport. Konkretno u Sao Paulu ima mnogo bazena, ali oni su dostupni baš svima i tu se stvara određeni problem u masovnosti. Vaterpolo egzistira kroz klubove, ali je potrebno i dosta novca kako bi se ušlo u klub. Zbog toga je i posve logična, na prvi mah, nevjerojatna činjenica kako u zemlji koja je pored mora ima puno neplivača.«

RAD U KLUBU

Kako izgleda vaš trenerski angažman u klubu?

»S obzirom na to kako radim s nekoliko starosnih uzrasta moj trenerski angažman podrazumijeva nadgledanja svih kategorija vaterpolista u našem klubu. Pravim programe za školu te sve ostale klupske selekcije, ali u radu neposredno surađujem s koordinatorom i dva tri pomoćnika koji mi asistiraju.«

Ima li potencijala za neki veći napredak ili stvaranje nekog vrhunskog igrača?

»Jako teško, jer samo dva ili tri kluba imaju potencijal za neki bolji rezultat. Vaterpolo je ipak kompleksniji sport kada je u pitanju stvaranje vrhunskih igrača, no ovdje je važno i kvalitetnije odrastanje uz zdrave navike bavljenja sportom. Na nama je da to djeci koja se žele baviti vaterpolom i omogućimo.«

Dražen Prčić

HKC "Bunjevačko kolo"

Veliko prelo 2017

Tehnička škola "Juan Sarić", Trg Lagara Nešića 9, Subotica

04.02.2017. 19,30 sati

Klapa "Kampanel" Zagreb/Primošten
Ansambel "Biseri" Subotica
Tamburaški ansambel HKC "Bunjevačko kolo"

Prodaja ulaznica:

HKC "Bunjevačko kolo", Preradovićeva 4, Subotica

Informacije:

024/5555589 ili 062/1875517

